

Out-Side-In

ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΓΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Εγχειρίδιο

Εντυπη Έκδοση

Υπεύθυνος Έργου:

Καθ. Δρ. Dirk Lange
Ινστιτούτο Διδακτικής της Δημοκρατίας
Πανεπιστήμιο Leibniz στο Αννόβερο

Σύλληψη Έργου:

Susanne-Verena Schwarz

Διαχείριση Έργου:

Arne Schrader

Συντάκτες:

OUT-SIDE-IN-Consortium

Σχεδίαση:

Mareike Heldt

Πνευματικά Δικαιώματα

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Το περιεχόμενο της δημοσίευσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς και άλλους μη εμπορικούς σκοπούς με την προϋπόθεση ότι θα φέρει την εξής ονομασία ως τίθεται στην πηγή σε κάθε αναδημοσίευση: «Erasmus+ Project OUT-SIDE-IN»

Το υλικό είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.out-side-in.eu

Το παρόν έργο έχει χρηματοδοτηθεί με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανακλά αποκλειστικά τις απόψεις του συντάκτη και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.

Αριθμός Έργου: 2015-1-DE02-KA204-002503

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	05
Συνολικός στόχος του έργου	08
Σύνοψη αποτελεσμάτων της Ανάλυσης Αναγκών	13
Οδηγίες χρήσης του εγχειριδίου	20
Ενότητα 1 – Προοπτικές σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία	21
Άσκηση 1 – Ορισμός της ιδιότητας του «πρόσφυγα»	24
Άσκηση 2 – Το «Παιχνίδι με το Ποτάμι»	26
Άσκηση 3 – 5 Διάσημοι	29
Άσκηση 4 – Επιχειρηματολογία ενάντια στα «συνθήματα του μπαρ»	31
Άσκηση 5 – Betzavta: «Οι τρεις εθελοντές»	33
Άσκηση 6 – Ολοκλήρωση	36
Ενότητα 2 – ασκήσεων στο πλαίσιο της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων	42
Άσκηση 1 – Εφεδρικός τροχός	45
Άσκηση 2 – Ανάπτυξη αυτοπαρουσίασης και αυτογνωσίας μέσω προσωπικής χορογραφίας	51
Άσκηση 3 – Συναισθηματικά φορτισμένη επικοινωνία	55
Ενότητα 3 – Διευκόλυνση ομαδικών αναστοχασμών σχετικά με προκαταλήψεις	59
Άσκηση 1 – Η Πυραμίδα του Μίσους	63
Άσκηση 2 – Ο Άτλας των Προκαταλήψεών μας	66
Άσκηση 3 – Η Διαπολιτισμική Τόμπολα	68
Ενότητα 4: Συμπεριληπτική επικοινωνιακή ικανότητα μέσω δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης ..	73
Άσκηση 1 – Καθολικά νοήματα	76
Άσκηση 2 – Γεια σου, κόσμε!	78
Άσκηση 3 – Ο κύκλος των διαθέσεων	81
Άσκηση 4 – Τοπίο διαθέσεων	82
Άσκηση 5 – Μέθοδος του «προβολέα»	84
Ενότητα 5 – «Βιώσιμες στρατηγικές προσέγγισης για ομάδες στόχους προσφύγων»	87
Άσκηση 1 – Η εκπαιδευτική ταυτότητα	89
Άσκηση 2 – Η έκθεση εκπαίδευσης	91
Άσκηση 3 – Αλληλεγγύη ως ευκαιρία, λέξεις κλειδιά για αποτελεσματική συγκέντρωση κεφαλαίων	92
Παραπομπές	93

Συμμετεχοντες στο Έργο

Institut für
Didaktik der Demokratie

Πανεπιστήμιο Leibniz στο Αννόβερο
Ινστιτούτο Διδακτικής της Δημοκρατίας
Γερμανία

Folkuniversitetet
Kursverksamheten vid Lunds universitet

Folkuniversitetet Lund
Σουηδία

Συνεργείο Μουσικού Θεάτρου
Ελλάδα

Speha Fresia
SOCIETÀ COOPERATIVA

Speha Fresia
Ιταλία

ZRC SAZU
Σλοβενία

Δήμος Konya
Τουρκία

Universität Vechta
University of Vechta

Πανεπιστήμιο της Vechta
Γερμανία

UNIVERSITA' DI PAVIA

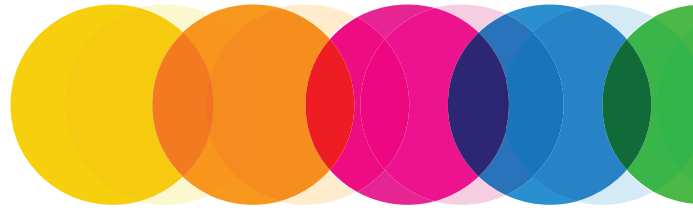
Πανεπιστήμιο της Παβία
Ιταλία

four elements
elements

Four Elements
Ελλάδα

Εισαγωγή

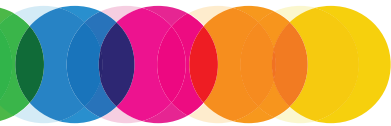
Σε πολλές διαφορετικές περιόδους της ιστορίας υπήρχαν ρεύματα προσφύγων προς τις ευρωπαϊκές χώρες. Προκειμένου οι Ευρωπαίοι να δεχτούν αυτή τη «νέα κοινωνική πραγματικότητα» και να απορροφήσουν τους πρόσφυγες ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, έπρεπε πάντα να έρχονται αντιμέτωποι με σύγχρονα ζητήματα που σχετίζονται με αυτή την κατάσταση. Ωστόσο, σήμερα πλέον αντιλαμβανόμαστε διαφορετικά αυτά τα ζητήματα, αφού δείχνουν να κατακλύζουν την επικαιρότητα με τον αριθμό των προσφύγων να είναι μεγαλύτερος από ποτέ άλλοτε. Παρόλ' αυτά, όπως στο παρελθόν έτσι και σήμερα, η Ευρώπη καλείται να αντιμετωπίσει αυτές τις συνθήκες τόσο ως ξεχωριστά ευρωπαϊκά έθνη αλλά και ως μία ένωση, με σκοπό την ενσωμάτωση στις ευρωπαϊκές κοινωνίες ανθρώπων οι οποίοι προσπαθούν να ξεφύγουν από χώρες που πλήττονται από πολέμους.

Το 2015 ξεκίνησε με μία «παγκόσμια κρίση» νέου ρεκόρ αριθμού προσφύγων και έφερε τις ευρωπαϊκές χώρες ένταξης μπροστά σε νέες, μεγάλες προκλήσεις: δημιουργία γκέτο στην «προσφυγοχώρα» Σουηδία, λαϊκιστικά κινήματα όπως το PEGIDA στη Γερμανία και στην κλασικά πρώτη χώρα παροχής ασύλου, την Ιταλία, έντονα επεισόδια βίας κατά των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, καταυλισμοί προσφύγων ως προσωρινή στέγαση σε χώρες διέλευσης όπως την Τουρκία και τη Σλοβενία.

Γενικά ζητήματα πολιτικής έδωσαν τη θέση τους σε ζητήματα της καθημερινής αστικής ζωής, όπως η νέα συνύπαρξη της πλειοψηφίας του πληθυσμού και των προσφύγων που πλέον καλούνται να συμβιώσουν στην ίδια γειτονιά. Οι αντιδράσεις του λαού στις χώρες ένταξης ποίκιλαν: πολλοί από αυτούς επικαλέστηκαν αισθήματα αλληλεγγύης, συμπόνιας και κατανόησης, ενώ μερικοί εξέφρασαν απόψεις που αντανάκλασαν στερεότυπα, προκαταλήψεις και ξενοφοβία. Όσο οι ευκαιρίες κοινωνικής συμμετοχής και οι τρόποι επικοινωνίας για τους πρόσφυγες είναι ελλιπείς, οι ευκαιρίες να συναντηθούν με τους ντόπιους είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Φυσικά αυτό παρακωλύει την κοινωνική ένταξη των προσφύγων, τρέφει νέα κύματα «εχθροπραξιών των ξένων» και δεν προετοιμάζει την κοινωνία για μια διαπολιτισμική συνύπαρξη με τις κοινότητες των προσφύγων. Με τη χρήση του όρου «κοινωνία ένταξης», το OUT-SIDE-IN εκφράζει την κριτική του στον όρο «κοινωνία υποδοχής». Σύμφωνα με τον Van Hear, ο όρος «κοινωνία υποδοχής» είναι συζητήσιμος, δηλαδή «υποδηλώνει ένα καλωσόρισμα που δεν υπάρχει πάντα» (Van Hear 1998, σελ. 55; Korać 2002: σελ. 29).

Οι εκπαιδευτικοί θεσμοί μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ένταση που επικρατεί μεταξύ ενσωμάτωσης και διαχωρισμού των δύο αυτών κοινωνικών ομάδων. Παρόλο που το εκπαιδευτικό τοπίο των συζητήσεων περί ένταξης είναι δεδομένο (Ευρωπαϊκός Οργανισμός/UNESCO) και το τεχνικό προσωπικό στηρίζεται στη διδασκαλία διαπολιτισμικών ικανοτήτων για την επιτυχή συνεργασία με ετερογενείς ομάδες, η ομάδα στόχος των προσφύγων παραμένει στο περιθώριο. Ο νέος όρος «Συμπεριληπτική Εκπαίδευση Ενηλίκων» (Kil 2012) προσπαθεί να καλύψει το χάσμα και προωθεί μια ολοκληρωμένη δέσμευση της εκπαίδευσης ενηλίκων για ένταξη. Αυτό σημαίνει προσβασιμότητα σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες από όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως «[...] εθνικότητας, [...] κοινωνικών ή οικονομικών συνθηκών». Είναι αλήθεια ότι ειδικά οι ενήλικες και οι ηλικιωμένοι πρόσφυγες βιώνουν την απειλή του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ως εκ τούτου, το OUT-SIDE-IN δεσμεύεται να επιλέξει πολλαπλασιαστές για την ένταξη των προσφύγων στην εκπαίδευση ενηλίκων, προσφέροντας νέες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης και διαύλους επικοινωνίας μεταξύ αυτών των ομάδων με στόχο τη μείωση των προκαταλήψεων και την προώθηση της συνειδητοποίησης και του σεβασμού των πολλαπλών προοπτικών στις σημερινές κοινωνίες της μετανάστευσης.

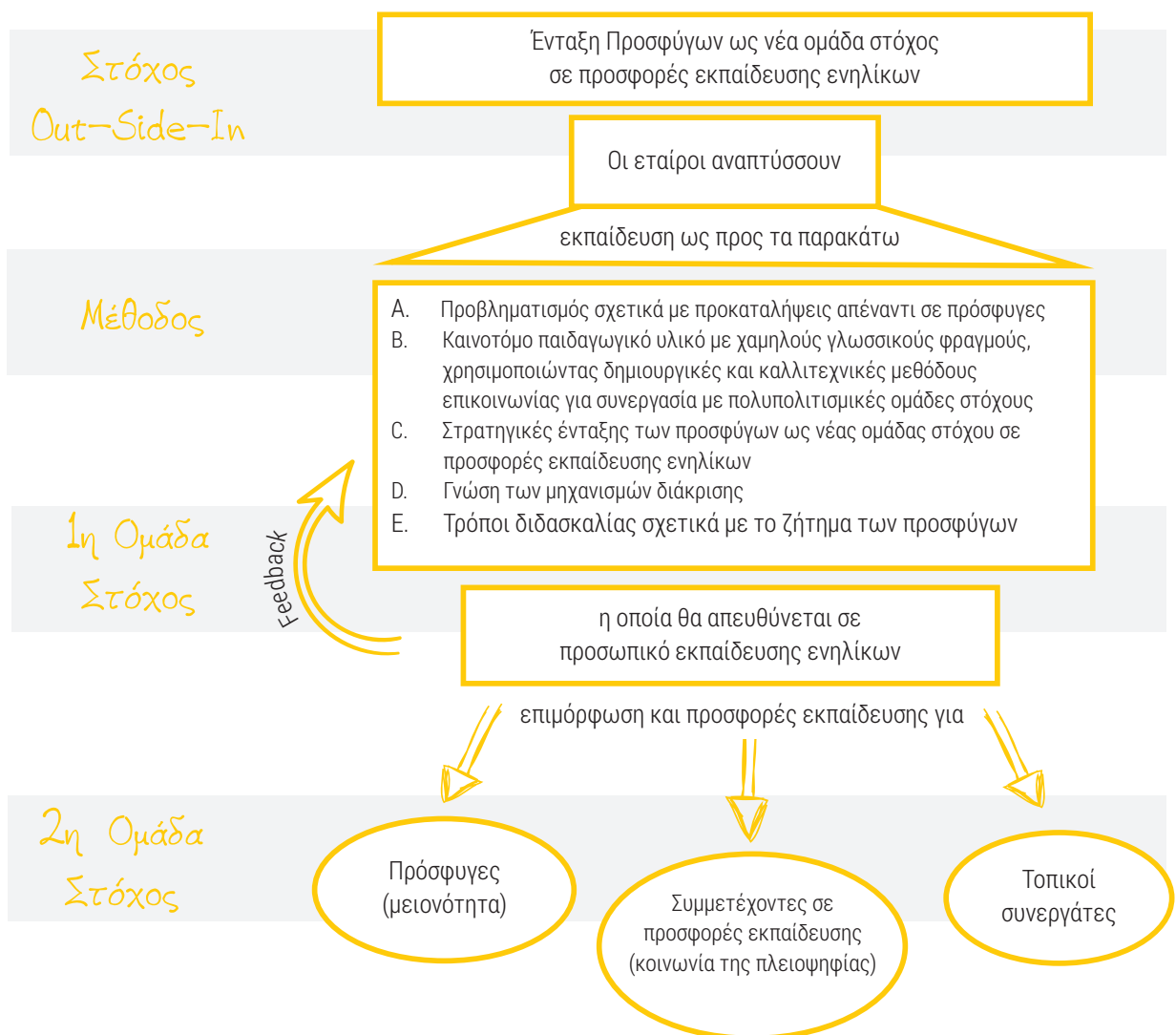

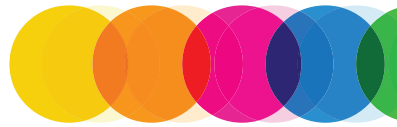
Προκειμένου να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και να εξασφαλισθεί υψηλός προσανατολισμός προς την ομάδα στόχο, απαιτήθηκε εμπειριστατωμένη ανάλυση των αναγκών ως μια προσπάθεια να δοθεί μια συνοπτική εικόνα της κατάστασης των προσφύγων και της κατάστασης που προσφέρεται για τους πρόσφυγες στις συμμετέχουσες χώρες του προγράμματος Erasmus + OUT-SIDE -IN (OSI): Ιταλία, Τουρκία, Σουηδία, Σλοβενία, Ελλάδα και Γερμανία. Παρέχει τη βάση για το πρόγραμμα σπουδών και σημαντικές πληροφορίες για τις πέντε ενότητες. Η ανάλυση αποτελείται από έξι εκθέσεις ανά χώρα, καθεμία από τις οποίες αποτελείται από ένα θεωρητικό και ένα εμπειρικό μέρος. Το θεωρητικό μέρος παρέχει πληροφορίες σχετικά με:

- την τρέχουσα κατάσταση των προσφύγων (προέλευση και αριθμός)
- τις αντιδράσεις μεταξύ των κοινωνιών ένταξης
- μορφές διάκρισης των προσφύγων σε αυτές τις κοινωνίες
- επισκόπηση και πληροφορίες για το νομικό καθεστώς
- επισκόπηση της εκπαίδευσης ενηλίκων σε κάθε χώρα σε σχέση με τους πρόσφυγες

Επιπλέον, σε κάθε εμπειρικό μέρος διερευνήθηκε μέσω συνεντεύξεων: η κατάσταση, οι εμπειρίες και οι (πολιτικές) απόψεις των πολιτών, οι πολλαπλασιαστές (κύρια ομάδα στόχος) και οι πρόσφυγες (δευτερεύουσα ομάδα στόχος).

Βάσει των αποτελεσμάτων της Ανάλυσης Αναγκών, το OUT-SIDE-IN ανέπτυξε ένα πρόγραμμα πέντε ενοτήτων κατάρτισης για τους πολλαπλασιαστές που επιτρέπουν τη συμμετοχή στη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση Ενηλίκων με πρόσφυγες. Η βασική δομή του προγράμματος κατάρτισης είναι η ακόλουθη:

Οι ομάδες στόχοι του έργου είναι:

- Κύρια ομάδα στόχος: Πολλαπλασιαστές για εκπαίδευση ενηλίκων
- Δευτερεύουσα ομάδα στόχος: Πρόσφυγες («μειονότητα»)
- Δευτερεύουσα ομάδα στόχος: Πολίτες που συμμετέχουν σε προσφορές εκπαίδευσης ενηλίκων (η αποκαλούμενη «κοινωνία της πλειοψηφίας»)

Συγκεκριμένα, οι ομάδες στόχους διασαφηνίζουν την προέλευση της ονομασίας του έργου:

«Out»

Συμβολίζει τους πρόσφυγες, οι οποίοι **αποκλείονται** από τις προσφορές εκπαίδευσης ενηλίκων.

«Side»

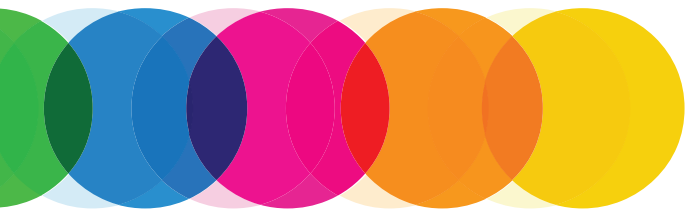
Συμβολίζει τους πολλαπλασιαστές, οι οποίοι κινούνται, στο **βασικό τους ρόλο** ως εκπαιδευτικοί, μεταξύ ένταξης και διαχωρισμού μέσω της εκπαίδευσης.

«In»

Συμβολίζει τους ενήλικες πολίτες της αποκαλούμενης «κοινωνίας της πλειοψηφίας», οι οποίοι απολαμβάνουν **πρόσβαση** στην εκπαίδευση.

Στόχος του OUT-SIDE-IN είναι να καθιερωθούν βιώσιμοι τρόποι και μέθοδοι για την κατάρτιση πολλαπλασιαστών στη συμπεριληπτική, ή αλλιώς ενταξιακή, ενιαία, εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς είναι στο χέρι των πολλαπλασιαστών να εργαστούν μακροπρόθεσμα με τη νέα μέθοδο. Επομένως, το OUT-SIDE-IN επικεντρώνεται σαφώς στον κρίσιμο ρόλο των πολλαπλασιαστών που αντιπροσωπεύουν την πιο σημαντική ομάδα στόχο στο πλαίσιο της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Συνολικός στόχος του έργου

Γενικοί στόχοι

1. Ενίσχυση των προσωπικών ικανοτήτων των πολλαπλασιαστών στην εκπαίδευση ενηλίκων με:
  - Προσωπικό προβληματισμό σχετικά με την αποδόμηση και τη διάλυση των προκαταλήψεων απέναντι στους πρόσφυγες
  - Κατάρτιση σε αλληλεπιδραστικές ικανότητες με ιδιαίτερη έμφαση στις διαπολιτισμικές ικανότητες
  - Δημιουργία περιβάλλοντος που επιτρέπει τη δημοκρατική και χωρίς αποκλεισμούς διδασκαλία ετερογενών ομάδων
  - Συζήτηση με μειονότητες και πλειονότητες
  - Εμφάνιση επιτυχημένων στρατηγικών διδασκαλίας εξετάζοντας τα τρέχοντα θέματα φυλής, τάξης και φύλου
  - Γνώση σχετικά με θεσμικές και διαδραστικές διακρίσεις
2. Υπρωώθηση της ικανότητας μάθησης διδασκαλίας των πολλαπλασιαστών για την εκπαίδευση ενηλίκων με:
  - Επιτυχημένη διδασκαλία βασικών ικανοτήτων όπως διαπολιτισμικές ικανότητες ενός πολλαπλασιαστή σε ετερογενείς ομάδες στόχους

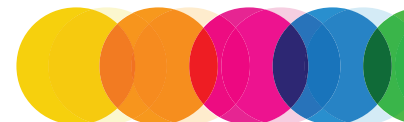
Σε ποιους απευθύνεται το έργο

- Πολλαπλασιαστές για εκπαίδευση ενηλίκων
- Επαγγελματίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής που εμπλέκονται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Ειδικόί στόχοι

- 1η Ομάδα στόχος: Πολλαπλασιαστές
  - Εκμάθηση διαφοροποιημένου χειρισμού των προκαταλήψεων που έχουν οι ίδιοι κατά των προσφύγων (και των πολιτών): Βελτίωση της διαπολιτισμικής τους ικανότητας με επίκεντρο τους πρόσφυγες
  - Ικανότητα αντίδρασης στα στερεότυπα και τους αποκλεισμούς δρώντας ως εκπαιδευτές σε ομάδες εκπαιδευομένων
  - Διεύρυνση του διαθέσιμης γκάμας δημιουργικών μεθόδων διδασκαλίας για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους για την επίτευξη ένταξης
  - Συνειδητοποίηση του κρίσιμου ρόλου τους όσον αφορά τον διαχωρισμό και την ένταξη
  - Εκμάθηση και εφαρμογή στρατηγικών για βιώσιμες στρατηγικές προσέγγισης προσφύγων

2ες Ομάδες στόχοι: Πρόσφυγες και Πολίτες

- Βελτίωση των διαπολιτισμικών τους ικανοτήτων
- Προετοιμασία για μια επιτυχημένη διαβίωση μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία
- Ενδυνάμωση των προσφύγων για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τη μειονεκτική τους θέση

Το πρόγραμμα OUT-SIDE-IN αναπτύσσει ένα ευρύ φάσμα καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων, προσεγγίσεων και στρατηγικών για Συμπεριληπτική Εκπαίδευση Ενηλίκων, οι οποίες εκπαιδεύουν το εκπαιδευτικό προσωπικό σε βασικές ικανότητες και δεξιότητες, όπως κοινωνικές, επικοινωνιακές και διαπολιτισμικές ικανότητες και παρέχουν συγκεκριμένα παραδείγματα δράσης που προετοιμάζουν για την αποδοχή και τη βιώσιμη ένταξη των νέων ομάδων στόχων.

Οι ενότητες 1 έως 4 αποτελούνται από συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές για την προετοιμασία και καθοδήγηση εκπαιδευτικών προσφορών, ομαδικών αναστοχασμών και επικοινωνιακών μεθόδων για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών ικανοτήτων σε ετερογενείς ομάδες με πρόσφυγες.

Η ενότητα 5 «Βιώσιμες Στρατηγικές Προσέγγισης Προσφύγων» έχει σχεδιαστεί για τους πολλαπλασιαστές στην εκπαίδευση ενηλίκων και το βασικό προσωπικό στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Το πρόγραμμα OUT-SIDE-IN παρέχει στους πολλαπλασιαστές εκπαίδευσης ενηλίκων τα απαραίτητα προσόντα για την ένταξη των προσφύγων και δομείται ως εξής:

A. Μικροεπίπεδο Εκπαίδευσης:

1. Γνωστικό υπόβαθρο και προσωπικός αναστοχασμός σχετικά με την ομάδα στόχο των προσφύγων (γνωστικό, συναισθηματικό επίπεδο)
2. Διοίκηση εποπτείας για μια συνύπαρξη των ομάδων μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, με «λιγότερες» προκαταλήψεις (συμπεριφορικό επίπεδο)
3. Ομαδικοί αναστοχασμοί για την αποδόμηση προκαταλήψεων σε ομάδες με πρόσφυγες (γνωστικό, συναισθηματικό επίπεδο)
4. Συμπεριληπτικές επικοινωνιακές δεξιότητες μέσω καινοτόμων και δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης

B. Μεσοεπίπεδο Εκπαιδευτικής Οργάνωσης:

5. Βιώσιμες στρατηγικές προσέγγισης για τις ομάδες στόχους των προσφύγων

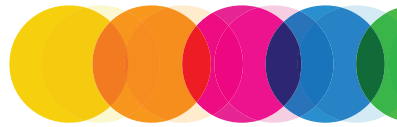
Οι ενότητες απευθύνονται πρωτίστως στους πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων προκειμένου να μπορέσουν να προβληματιστούν σχετικά με τις προκαταλήψεις και τις πεποιθήσεις τους όσον αφορά με την ομάδα στόχο των προσφύγων, αλλά και να μπορέσουν εύκολα να προσαρμοστούν για την ενασχόληση με πρόσφυγες. Ορισμένες ασκήσεις όπως η μέθοδος Betzavta απευθύνονται αποκλειστικά στους πολλαπλασιαστές. Εναπόκειται στον πολλαπλασιαστή να αποφασίσει ποια άσκηση ταιριάζει με την ομάδα στόχο και την συγκεκριμένη ομάδα στην τάξη. Οι ενότητες και οι ασκήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά. Δεν είναι απαραίτητο να γίνουν με χρονολογική σειρά από την ενότητα 1 έως την ενότητα 5. Οι ασκήσεις μπορούν να παραλειφθούν.

Μετά το τέλος του προγράμματος οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση:

- Να προσδιορίζουν (και να κατανοούν) διαφορετικές προοπτικές μέσα στην πολυπολιτισμική κοινωνία
- Να εποπτεύουν πρακτικές ασκήσεις για τη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Να εποπτεύουν ομαδικούς αναστοχασμούς σχετικά με προκαταλήψεις
- Να χρησιμοποιούν συμπεριληπτικές επικοινωνιακές ικανότητες μέσω δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης
- Να προσδιορίζουν και να χρησιμοποιούν βιώσιμες στρατηγικές προσέγγισης για ομάδες στόχους προσφύγων

Ενότητα	Εκπαιδευτικοί στόχοι	Περιεχόμενο / Θέματα
<p>Ενότητα 1:</p> <p>Προοπτικές σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνειδητοποίηση προσωπικής (λανθασμένης) αντίληψης των προσφύγων • Συνειδητοποίηση διαφορετικών πραγματικοτήτων μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία αναγνωρίζοντας τη συνύπαρξη διαφορετικών προοπτικών • Ευαισθητοποίηση και προβληματισμός σχετικά με τις προκαταλήψεις κατά των προσφύγων • Αλλαγή προοπτικής από προσωπικές εμπειρίες αποκλεισμού (Betzavta)	<ul style="list-style-type: none"> • Ορισμός της ιδιότητας ενός «Πρόσφυγα» • Δυναμική διακρίσεων και τρόποι περισσότερο συμπεριληπτικής επικοινωνίας • Τρόποι αντίδρασης σε κλασικά στερεότυπα • Αναστοχασμός και συμπεράσματα από την εργασία ως εκπαιδευτής ενηλίκων σε ετερογενείς ομάδες με πρόσφυγες
<p>Ενότητα 2:</p> <p>Διευκόλυνση πρακτικών ασκήσεων Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επίγνωση της συμπεριφορικής διάστασης για την εισαγωγή πολλαπλών αντιλήψεων σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία τόσο για τους πολίτες όσο και για τους πρόσφυγες • Συνειδητοποίηση της αποκλειστικής δυναμικής της ομάδας, όπως αποκλεισμός και στιγματισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικές αναπαραστάσεις: Γνώσεις Συναισθήματα Συμπεριφορές • Προσέγγιση διαφορετικότητας: Λογοκεντρική (απόσταση) Ψυχοαναλυτική (εσωτερική) • Τρόπος αντίδρασης σε περίπτωση ανοιχτών επιθετικών ή συγκαλυμμένων καθημερινών διακρίσεων στο πλαίσιο συνάθροισης ομάδων • Θεωρία ομάδων
<p>Ενότητα 3:</p> <p>Διευκόλυνση ομαδικών αναστοχασμών σχετικά με προκαταλήψεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον σεβασμό στις αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων • Βελτίωση της διαπολιτισμικής ικανότητας σε σχέση με το «Διαφορετικό»	<ul style="list-style-type: none"> • Θεωρία επικοινωνίας • Μέθοδος του κυκλικού χρόνου • Διαπολιτισμική προσέγγιση • Αναστοχαστικές πρακτικές και αυτογνωσία σχετικά με την εκπαίδευση κατά των προκαταλήψεων

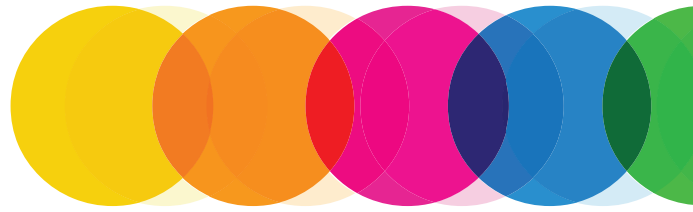

Ενότητα	Εκπαιδευτικοί στόχοι	Περιεχόμενο / Θέματα
	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της ικανότητας χρήσης χιούμορ, ειρωνείας και παιχνιδιών για: <ul style="list-style-type: none"> • Αντιμετώπιση στερεοτύπων και προκαταλήψεων (προσωπικών και των εκπαιδευομένων) • Διευκόλυνση αλλοδαπών εκπαιδευομένων στην απόκτηση δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής, αριθμητικής, κοινωνικών ικανοτήτων και ικανοτήτων του πολίτη, πολιτισμικής έκφρασης • Βελτίωση εκπαιδευτικών ικανοτήτων συνδυάζοντας διαφορετικές δημιουργικές και αναστοχαστικές πρακτικές, μεθόδους και εργαλεία για μια προσέγγιση Συμπεριληπτικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανότητα να ενεργείς σε μια συγκεκριμένη κατάσταση με συνέπεια, καθώς η συγκεκριμένη ενότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης: επίσημο, ανεπίσημο, άτυπο • Εργασίες παιχνιδοποίησης και απεικόνισης
<p>Ενότητα 4:</p> <p>Συμπεριληπτική Επικοινωνιακή Ικανότητα μέσω δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Απόκτηση προσόντων για την ένταξη της νέας ομάδας στόχου: πρόσφυγες • Επίδειξη μεθόδων κατάρτισης πέρα από τη γλώσσα. Σενάριο: δεν υπάρχει κοινή γλώσσα • Παροχή δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης και υλικών • Μη λεκτικές μέθοδοι 	<ul style="list-style-type: none"> • Γενική επίγνωση της γλώσσας του σώματος στο πλαίσιο του σεμιναρίου • Μέθοδοι μη λεκτικής υποστήριξης μέσα στην τάξη: «Ένταξη» στην ομάδα των συμμετεχόντων κατά την έναρξη μιας τάξης (προσανατολισμένη στην πολυπολιτισμική συστηματική πρακτική, Schlippe/Hachimi 2004)

Ενότητα	Εκπαιδευτικοί στόχοι	Περιεχόμενο / Θέματα
		<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργικές μέθοδοι ομαδικής αυτοσυγκράτησης: κύκλος παρουσιάσεων, παρουσίαση του προγράμματος, διευκόλυνση των ασκήσεων και της ομάδας (φράσεις ομαδικών διαδικασιών, καθηκόντων, δυνατοτήτων, κανόνων, στόχων) και ανατροφοδότηση • Δημιουργικοί τρόποι επικοινωνίας των συμμετεχόντων με τον εκπαιδευτή: κάρτες φωτεινών σηματοδοτών, περπάτημα στο δωμάτιο, ιστορία μέσα από φωτογραφίες, μίνι θέατρο, μουσική κλπ. • Διαδραστικές δημιουργικές επικοινωνιακές μέθοδοι που εφαρμόζονται στην ομάδα των συμμετεχόντων για την ανταλλαγή ομάδων
<p>Ενότητα 5:</p> <p>Βιώσιμες Στρατηγικές Προσέγγισης για ομάδες στόχους προσφύγων</p>	<p>Επίγνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τρόπων προσέγγισης της ομάδας στόχου των προσφύγων • Δυνατοτήτων οικονομικής στήριξης • Τοπικών επιλογών για δράσεις βιώσιμων στρατηγικών προσέγγισης κ.λπ.	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτη επαφή με την ομάδα στόχο των προσφύγων για την εκπαίδευση ενηλίκων • Δυνατότητες και στρατηγικές τοπικής συνεργασίας για την επιτυχή ένταξη των προσφύγων • Συστάσεις για τοπικές δράσεις στο πλαίσιο του έργου. Παράδειγμα: στρογγυλή τράπεζα με τους ενδιαφερόμενους • Επισκόπηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης ανά χώρα • Διεθνής χρηματοδότηση εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και οργανισμών κ.λπ.

Σύνοψη αποτελεσμάτων της Ανάλυσης Αναγκών

Με την έναρξη του προγράμματος το 2015 πραγματοποιήθηκε Ανάλυση Αναγκών τόσο στο θεωρητικό όσο και στο εμπειρικό μέρος σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Ερευνήθηκαν πρόσφατες εξελίξεις και αριθμοί εισερχόμενων προσφύγων και αιτούντων άσυλο για το θεωρητικό κομμάτι, ενώ παράλληλα διεξήχθησαν συνεντεύξεις με πρόσφυγες, πολλαπλασιαστές εκπαίδευσης ενηλίκων και πολίτες για το εμπειρικό μέρος. Η λεπτομερής μελέτη και τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν από την κοινοπραξία των εταίρων είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του έργου: www.out-side.in.eu. Παρακάτω παρουσιάζεται μια σύντομη σύνοψη των αποτελεσμάτων που αφορούν την κατάσταση των συμμετεχουσών χωρών την περίοδο 2015-2016.

Θεωρητικό μέρος

Γερμανία

Μεταξύ 2015 και 2016, σχεδόν ένα εκατομμύριο πρόσφυγες υπέβαλαν αίτηση ασύλου στη Γερμανία. Το 2014, ο αριθμός αυτός ήταν περίπου 200.000. Το 2016 οι περισσότεροι πρόσφυγες προήλθαν από τη Συρία (περίπου 42%), το Ιράκ και το Αφγανιστάν (περίπου 15% έκαστο). Αρχικά, ιδίως το καλοκαίρι του 2015, σημειώθηκε μια τεράστια «Willkommenskultur», κουλτούρα υποδοχής όπως ονομάστηκε, αντίθετα, ωστόσο, υπήρξαν και πολλές ενέργειες κατά των προσφύγων. Η διάθεση προφανώς άλλαξε και η συζήτηση έγινε πιο έντονη μετά το συμβάν που έλαβε χώρα στην Κολωνία, το απόγευμα της Πρωτοχρονιάς του 2016. Τα κόμματα της δεξιάς (ιδιαίτερα στην ανατολική Γερμανία) κέρδισαν περισσότερες ψήφους και ο αριθμός των επιθέσεων κατά των προσφύγων αυξήθηκε. Ως αποτέλεσμα, το Σύνταγμα κατέστη αυστηρότερο όσον αφορά τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο. Αυτή τη στιγμή η συζήτηση εξακολουθεί να είναι θερμή, αν και ο αριθμός των προσφύγων έχει μειωθεί. 130 εκατομμύρια ευρώ επενδύονται στην εκπαίδευση των προσφύγων, κυρίως για τη γλωσσική και επαγγελματική τους κατάρτιση, καθώς και για την οικονομική υποστήριξη των κοινοτήτων. Τα ιδρύματα που εργάζονται άμεσα με πρόσφυγες είναι το BAMF (Υπουργείο Μετανάστευσης και Προσφύγων), τα κοινοτικά κολέγια και ο ομοσπονδιακός οργανισμός απασχόλησης.

Σουηδία

Σήμερα περισσότεροι από ποτέ αναζητούν άσυλο στη Σουηδία. Περίπου 163.000 πρόσφυγες, προερχόμενοι κυρίως από τη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν, αιτήθηκαν άσυλο το 2015. Αποτέλεσμα αυτού του μεγάλου αριθμού ήταν το κλείσιμο των συνόρων της χώρας. Οι πρόσφυγες στη Σουηδία μπορούν να παρακολουθήσουν σχολεία της κοινότητας για την εκμάθηση της γλώσσας και να εξοικειωθούν με τη σουηδική κοινωνία. Στόχος της σουηδικής πολιτικής είναι να εντάξει τους πρόσφυγες στην αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατό. Άλλα σημαντικά ιδρύματα που ασχολούνται με τους πρόσφυγες είναι ο Σουηδικός Οργανισμός Μετανάστευσης και το Σουηδικό Συμβούλιο Μετανάστευσης. Τα σχολεία είναι υπεύθυνα για την ένταξη των νεότερων σε ηλικία προσφύγων. Παραδοσιακά, η σουηδική κοινωνία είναι απελευθερωμένη και ανεκτική, και ο δημόσιος διάλογος διέπεται από πολιτική ορθότητα. Παρ' όλα αυτά, ο μεγάλος αριθμός προσφύγων οδήγησε στην άνοδο των δεξιών κινημάτων, ενώ διακρίσεις σημειώνονται και στην αγορά εργασίας. Προκειμένου να επιτευχθεί η ενσωμάτωση των προσφύγων, η αγορά εργασίας καλείται να αλλάξει και ο τομέας των χαμηλόμισθων θα πρέπει να ενοποιηθεί.

Ελλάδα

Από το 2015, περίπου ένα εκατομμύριο πρόσφυγες πέρασαν από τις τουρκικές ακτές στα ελληνικά νησιά, κυρίως με σκοπό να κινηθούν προς τη βόρεια Ευρώπη (κυρίως τη Γερμανία και τη Σουηδία) θεωρώντας την Ελλάδα ως χώρα διέλευσης. Το 2016 τα βόρεια σύνορα έκλεισαν και περισσότεροι πρόσφυγες παρέμειναν στην Ελλάδα ανεπίσημα. Αυτό οδήγησε σε μια ανθρωπιστική κρίση (ιδίως λόγω και της οικονομικής κρίσης), και οι μεταναστευτικές ροές από την Τουρκία σταμάτησαν λόγω της αμοιβαίας συμφωνίας μεταξύ των δύο χωρών. Όπως και οπουδήποτε αλλού, οι πρόσφυγες ήρθαν κυρίως από τη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν.

Η ελληνική κοινωνία τείνει να είναι ανοιχτή προς αυτά τα ζητήματα. Ταυτόχρονα, ωστόσο, οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν διακρίσεις στην αγορά εργασίας και το εκπαιδευτικό σύστημα, έρχονται αντιμέτωποι με τυπικά ρατσιστικά στερεότυπα που υπάρχουν εδραιωμένα μέσα στην κοινωνία, ενώ επιπλέον δεν τους επιτρέπεται να κινούνται ελεύθερα. Η εκπαίδευση ενηλίκων δεν οργανώνεται συστηματικά για τους πρόσφυγες. Ο Ερυθρός Σταυρός παρέχει εκπαίδευση υγείας, ενώ λοιπές πρωτοβουλίες είναι κυρίως ιδιωτικής φύσεως (π.χ. γλωσσικά μαθήματα). Άλλα ιδρύματα που είναι υπεύθυνα για τους πρόσφυγες είναι η Ελληνική Αστυνομία και ο στρατός καθώς και άλλα υπουργεία.

Ιταλία

Το 2015 καταγράφηκαν 78.000 πρόσφυγες στην Ιταλία. Η νομοθεσία κατέστη αυστηρότερη και ορισμένα συστήματα υποδοχής εξασφάλισαν την εγγραφή των προσφύγων. Σε σύγκριση με άλλες χώρες, οι πρόσφυγες στην Ιταλία φθάνουν κυρίως από την Αφρική (Νιγηρία, Σενεγάλη και Γκάμπια) και το Πακιστάν. Από την οικονομική κρίση του 2008, ο ρατσισμός έχει εξαπλωθεί στην Ιταλία και ισχυρά δεξιότερα κόμματα έχουν κάνει την εμφάνισή τους. Διακρίσεις υπάρχουν στην αγορά εργασίας, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.

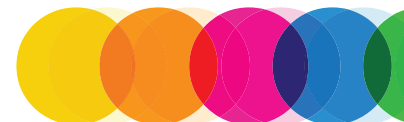
Αρκετοί δημόσιοι φορείς ασχολούνται με τους πρόσφυγες, καθώς επίσης ιδιωτικές πρωτοβουλίες και ΜΚΟ. Οι πρόσφυγες συμμετέχουν κυρίως σε μαθήματα γλώσσας προκειμένου να μάθουν σωστά την Ιταλική και να συμμετάσχουν σε μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Σλοβενία

Περίπου μισό εκατομμύριο πρόσφυγες πέρασαν τα σλοβενικά σύνορα το 2015 και τις αρχές του 2016, αλλά μόνο 300 από αυτούς, κυρίως άνδρες από το Αφγανιστάν, το Ιράκ και το Ιράν, ζήτησαν άσυλο στη Σλοβενία. Η σλοβενική κοινωνία χωρίζεται σε δύο τμήματα. Ένα μέρος είναι αντίθετο με την αποδοχή των προσφύγων και υπάρχει πολλή χειραγώγηση προκαλώντας φόβο και ηθικό πανικό. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ένα ισχυρό φιλο-προσφυγικό κίνημα που βασίζεται σε ανθρωπιστικές πεποιθήσεις. Παρόλ' αυτά, οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν διακρίσεις σε καθημερινές καταστάσεις, καθώς και στην αγορά εργασίας και την εύρεση στέγης. Τα αρμόδια ιδρύματα στη Σλοβενία είναι το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών και Αθλητισμού, το Σλοβενικό Ινστιτούτο Μετανάστευσης Ενηλίκων και αρκετά κοινοτικά κολέγια που παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα (εκμάθηση γλώσσας, κατάρτιση στην αγορά εργασίας κ.λπ.), καθώς και πολλές ΜΚΟ.

Τουρκία

Η κατάσταση στην Τουρκία, σε σύγκριση με τις άλλες χώρες, είναι ειδική περίπτωση λόγω των κοινών συνόρων της με τη Συρία. Οι περισσότεροι πρόσφυγες ήρθαν από τη Συρία, το Ιράν και το Ιράκ. Αυτή τη στιγμή, πάνω από 2,7 εκατομμύρια Σύριοι βρίσκονται υπό προσωρινή προστασία, αριθμός πολύ μεγαλύτερος από οποιαδήποτε άλλη χώρα στη δυτική και νότια Ευρώπη. Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες, υπάρχουν 1,2 εκατομμύρια γυναίκες. Εντάσεις σημειώνονται μεταξύ της κοινωνίας ένταξης και των προσφύγων, αλλά και οι δύο πλευρές καταφέρνουν να διατηρήσουν την κοινωνική ειρήνη. Ωστόσο, οι περισσότεροι Σύριοι στιγματίζονται με τον συνήθη τρόπο που γνωρίζουμε από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, δηλαδή τείνουν να θεωρούνται ζητιάνοι, εγκληματίες κ.λπ. Προβλήματα, όπως για παράδειγμα χαμηλότεροι μισθοί προκύπτουν από αυτές τις τεράστιες μεταναστευτικές ροές, κι ως εκ τούτου, διακρίσεις εμφανίζονται κυρίως στην αγορά εργασίας. Διάφορες κοινότητες και δήμοι φροντίζουν τους πρόσφυγες και τις ανάγκες τους (υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και εργασία).

Ομοιότητες και Διαφορές

Συνολικά, όλες οι χώρες έχουν παρόμοιες εμπειρίες. Είναι μια τεράστια πρόκληση για αυτούς να χειριστούν τη μεγάλη εισροή ή διέλευση των προσφύγων που ζητούν βοήθεια και άσυλο. Οι κοινωνίες υποδοχής χωρίζονται μεταξύ εκείνων που θέλουν να υποστηρίξουν και να κρατήσουν τους πρόσφυγες και εκείνων που τους αντιλαμβάνονται ως επικίνδυνους εγκληματίες και δυνητικούς τρομοκράτες, αντιλήψεις που οδήγησαν με τη σειρά τους στην άνοδο δεξιών και άλλων ρατσιστικών κινημάτων. Οι πρόσφυγες λαμβάνουν βοήθεια από διάφορα ιδρύματα και συμμετέχουν κυρίως σε μαθήματα γλώσσας. Οι περισσότεροι φθάνουν από τη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Η Ελλάδα εξακολουθεί να πλήττεται από την οικονομική κρίση, η οποία ασφυκτεί την κατάσταση των προσφύγων στη χώρα. Η Τουρκία έχει κοινά σύνορα με τη Συρία και, ως εκ τούτου, πολύ περισσότερους πρόσφυγες να φροντίζει. Αντίθετα, η Ιταλία και η Σλοβενία έλαβαν λιγότερους πρόσφυγες από τα παραπάνω κράτη, αλλά περισσότερους από τις αφρικανικές χώρες. Η Γερμανία και η Σουηδία έλαβαν τους περισσότερους πρόσφυγες στη Δυτική Ευρώπη αλλά άλλαξαν την πολιτική τους προκειμένου να σταματήσουν την εισροή νέων πληθυσμών.

Εμπειρικό μέρος

Για περισσότερη σαφήνεια, το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει μια επισκόπηση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στο εμπειρικό μέρος:

	Γερμανία	Σουηδία	Ιταλία
Πολίτες			
Κοινά χαρακτηριστικά προσφύγων;	Φτωχοί, άνδρες	Άνδρες, σεξιστές, φτωχοί, ανειδίκευτοι, ασεβείς	Τραυματισμένοι, φτωχοί
Τι πιστεύει η πλειοψηφία για τα χαρακτηριστικά;	Φτωχοί, ζητούν βοήθεια, ριζοσπαστικοί, τεμπέληδες	Χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, εγκληματίες, τεμπέληδες	Η κοινή γνώμη είναι διχασμένη, μερικοί υποστηρίζουν ότι είναι απατεώνες
Εμπειρίες με πρόσφυγες;	Ως επί το πλείστον όχι, αν έχουν είναι φιλικοί και ανοιχτοί	Δημιουργούν προβλήματα, συνήθως δεν έχουν καμία εμπειρία	Οι πολίτες τους συναντούν σε διάφορες καταστάσεις.
Προγράμματα μάθησης με πρόσφυγες;	Γενικά ναι. Εξαρτάται και από τις ανάγκες τους.	Μάλλον όχι, έλλειψη γνώσης της Σουηδικής γλώσσας	-

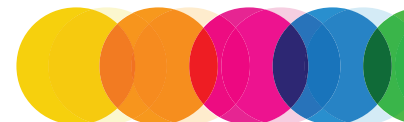

	Γερμανία	Σουηδία	Ιταλία
Πολλαπλασιαστές			
Ποιες μέθοδοι, διδακτικό υλικό, βοηθήματα και ικανότητες λείπουν;	Ειδικό διδακτικό υλικό/ μέθοδοι (όπου δεν απαιτείται η γλώσσα), περισσότερες διαπολιτισμικές ικανότητες	Διαδραστικές μέθοδοι, παιχνίδι ρόλων, απλές επεξηγήσεις, βίντεο κλιπ, πιο εξειδικευμένα διαπολιτισμικά στοιχεία/ μέθοδοι	Πιο εξειδικευμένες διαπολιτισμικές μέθοδοι, διδασκαλία Ιταλικών, δεξιότητες χρήσης υπολογιστών, πολιτιστική διαμεσολάβηση, πολύγλωσσα εργαλεία
Ποιοι φραγμοί υπάρχουν;	Γλώσσα, ρόλοι φύλων, ρατσισμός, διαφορετική προέλευση προσφύγων, συστήματα πεποιθήσεων	Γλώσσα, πολιτισμικές διαφορές, περιβάλλον, πίεση χρόνου	Χαμηλές δεξιότητες κατάρτισης, εκπαιδευτές χαμηλής ειδίκευσης, γλωσσικοί φραγμοί, πολιτιστικά εμπόδια, χαμηλή εκπαίδευση προσφύγων
Τι υποστήριξη χρειάζεται;	Ανταλλαγή, εξειδικευμένοι μεταφραστές, μέθοδοι μη λεκτικής επικοινωνίας, συγκρούσεις/ διαπολιτισμικές ικανότητες	Υλικό σε διάφορες γλώσσες, διερμηνέας, ομαδικό πνεύμα, πολιτισμικά γεγονότα, πρακτικές ασκήσεις, μέθοδοι για διαφορετικά επίπεδα γλώσσας	Δυνατότητες πολιτιστικής διαμεσολάβησης, επαγγελματίες εκπαιδευτές, χώροι για συνάντηση και εργασία, περισσότερος χρόνος
Υπάρχει αυτοπεποίθηση στην εργασία με διαπολιτισμικές ομάδες εκπαιδευομένων;	Κυρίως ναι, αλλά μόνο εάν παρέχεται περισσότερη	Ναι, αλλά όλοι αναπτύσσουν δικές τους μεθόδους, τρόπους εργασίας.	Ναι, αλλά οι διαφορές στον πολιτισμό μπορούν να λειτουργήσουν ανασταλτικά.

Πρόσφυγες

Εκπαίδευση ενηλίκων;	Κυρίως ναι, πιο πολύ γλωσσικά μαθήματα, αθλήματα	Όχι	-
Εμπειρία με πολίτες;	Οι μισοί είπαν όχι, οι υπόλοιποι ήταν μάλλον θετικοί	Σπάνια, διεθνή καφέ ως τόπος συνάντησης, φαίνονται φοβισμένοι	Μέσω του αθλητισμού, της επαγγελματικής κατάρτισης, της εργασίας
Κοινά χαρακτηριστικά με τους πολίτες;	Φυσιολογικοί, φιλικοί, ειλικρινείς	Φιλικοί, δύσκολο να τους πλησιάσεις, ρατσιστές	Φιλικοί, δραστήριοι, ανοιχτοί

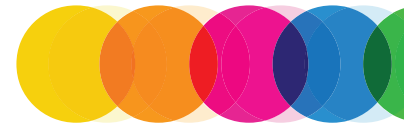

	Γερμανία	Σουηδία	Ιταλία
Οι απόψεις των πολιτών απέναντι στους πρόσφυγες;	-	Τεμπέληδες, κοστίζουν πολλά, δεν εκτιμούν	Υποστηρικτικοί, ρατσιστικές τάσεις, καλοί άνθρωποι
Ιδιαίτερες εικόνες προσφύγων;	Πολύ ασαφείς	Χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, σεξιστές	Εγκληματίες, τρομοκράτες
Δύσκολες εμπειρίες;	Κακές υποδομές, ρατσισμός, γλώσσα	Υποδομές, δουλειά, κόστος, οι άνθρωποι είναι προκατειλημμένοι	Γλώσσα, δουλειά, γραφειοκρατία, υποδομές
Η μεγαλύτερη πρόκληση;	Δουλειά, άσυλο, γλώσσα, υγεία	Γλώσσα, να γίνουν αποδεκτοί και να ενσωματωθούν	Βλ. παραπάνω

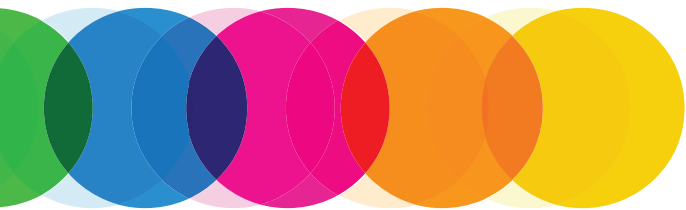
	Σλοβενία	Τουρκία	Ελλάδα
Πολίτες			
Κοινά χαρακτηριστικά προσφύγων;	Αβεβαιότητα, έλλειψη γνώσης της Σλοβενικής γλώσσας	Κακή κατάσταση διαβίωσης, άνεργοι, εγκληματίες	Ζητούν άσυλο και προσπαθούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες
Τι πιστεύει η πλειοψηφία για τα χαρακτηριστικά;	Απειλούν τον πολιτισμό «μας», γενναίοι, τρομοκράτες	Κακή κατάσταση διαβίωσης, άνεργοι, εγκληματίες	Φτωχοί, βρώμικοι, ζουν σε ένα σπίτι με πολλούς άλλους ανθρώπους, επικίνδυνοι, είναι κλέφτες και κλέβουν για να πάρουν χρήματα. Είναι αγράμματοι και θρησκευόμενοι.
Εμπειρίες με πρόσφυγες;	Οι περισσότεροι πολίτες έχουν θετικές εμπειρίες.	Σχεδόν καμία εμπειρία, θετικές εμπειρίες με παιδιά πρόσφυγες	Μέσω της καθημερινής ζωής και μέσω του
Προγράμματα μάθησης με πρόσφυγες;	Μόνο αν έχει νόημα	Οι περισσότεροι αισθάνονται αυτοπεποίθηση όταν	Κυρίως ναι

	Σλοβενία	Τουρκία	Ελλάδα
Πολλαπλασιαστές			
Ποιες μέθοδοι, διδακτικό υλικό, βοηθήματα και ικανότητες λείπουν;	Ομαδική δουλειά, παιχνίδια ρόλων, διαδίκτυο, υπολογιστικά εργαλεία, εθελοντική εργασία ως μέθοδος, εκμάθηση έργου, εργασία σε ζευγάρια (χρειάζονται περισσότερα)	Καλλιτεχνικές δραστηριότητες ως «κοινή γλώσσα», οπτικό υλικό, διερμηνέας, εκμάθηση γλώσσας	Διαδραστικές μέθοδοι όπως παιχνίδια ρόλων, επικοινωνία μέσω της γλώσσας του σώματος ή διεθνών πινακίδων και χειρονομιών, βίντεο, ταινίες και ντοκιμαντέρ που παρουσιάζουν διαφορετικές εθνοτικές ομάδες
Ποιοι φραγμοί υπάρχουν;	Γλώσσα, έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, διοικητικοί φραγμοί, πολιτιστικές γνώσεις	Γλώσσα	Έλλειψη γνώσης σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των πολιτισμικών διαφορών μέσα σε μια τάξη, γλωσσικοί φραγμοί, αδυναμία ενημέρωσης των φορέων που μπορούν να βοηθήσουν τους
Τι υποστήριξη χρειάζεται;	Ολιστικές και ατομικιστικές προσεγγίσεις, το διδακτικό υλικό πρέπει να είναι προσαρμόσιμο, σημειωματάρια για τεκμηρίωση βασικών ικανοτήτων, οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς	Ναι, η ειδική εκπαίδευση θα τους βοηθήσει να νοιώσουν περισσότερη αυτοπεποίθηση	Εκπαίδευση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης διαπολιτισμικών διαφορών και συγκρούσεων, πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης των προσφύγων στην κοινωνία και παροχή χρήσιμης καθοδήγησης, μεταφραστές ή μέθοδοι κατάρτισης για μη λεκτική επικοινωνία, ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων με άλλους πολλαπλασιαστές
Υπάρχει αυτοπεποίθηση στην εργασία με διαπολιτισμικές ομάδες εκπαιδευομένων;	Γενικά ναι, αλλά λείπουν οι εμπειρίες και οι δεξιότητες	Ναι, αλλά η ειδική εκπαίδευση θα τους βοηθήσει να νοιώσουν περισσότερη αυτοπεποίθηση	Κυρίως ναι

	Σλοβενία	Τουρκία	Ελλάδα
Πρόσφυγες			
Εκπαίδευση ενηλίκων;	Ναι, μαθήματα γλώσσας. Συμμετέχουν σε αυτά. Ενδιαφέρονται επίσης για τον πολιτισμό/ ιστορία της Σλοβενίας, ενώ υπάρχουν και άλλα θέματα ενδιαφέροντος	Οι περισσότεροι γνωρίζουν τα μαθήματα γλώσσας, πληροφορικής και χειροτεχνίας	Δυσκολίες στην εύρεση προσφορών
Εμπειρία με πολίτες;	Ναι, σε ορισμένες περιπτώσεις	Ναι	Ναι, σε πολλές περιπτώσεις: hotspots/ καταυλισμοί, οργανώσεις όπως το γραφείο κοινωνικής βοήθειας, ΜΚΟ, νοσοκομεία, μαθήματα γλώσσας, εργαστήρια στο πλαίσιο έργων
Κοινά χαρακτηριστικά με τους πολίτες;	Καλοί, συμπαθητικοί άνθρωποι, αλλά απογοητευμένοι από την κυβέρνηση	-	Φιλικοί, εξυπηρετικοί και υποστηρικτικοί
Οι απόψεις των πολιτών απέναντι στους πρόσφυγες;	Θετικές εμπειρίες αλλά μερικές είναι ρατσιστικές	-	Ανάλογα με το επίπεδο επαφής με τους πρόσφυγες, η στενότερη επαφή δημιουργεί περισσότερο φιλικές απόψεις
Ιδιαίτερες εικόνες προσφύγων;	Θετικές εμπειρίες αλλά μερικές είναι ρατσιστικές	-	Άνθρωποι χωρίς άσυλο και δυσκολίες
Δύσκολες εμπειρίες;	Καθυστέρηση της διοίκησης, απόρριψη	Κόστος, γραφειοκρατία, στέγαση, γλώσσα	Δυσκολίες όσον αφορά τα τρόφιμα, τα ρούχα
Η μεγαλύτερη πρόκληση;	Δεν υπάρχουν αρκετά χρήματα για να συντηρηθούν	Βλ. παραπάνω	Εύρεση εργασίας, επανένωση με μέλη της οικογένειας, αίτηση ασύλου

Οδηγίες χρήσης του εγχειριδίου

Οι ενότητες αποτελούνται από κάποιο θεωρητικό υπόβαθρο το οποίο παρουσιάζεται παραδειγματικά και συνδυάζεται με διάφορες αντίστοιχες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες εστιάζουν σε πέντε διαφορετικά θέματα ένταξης των προσφύγων στην εκπαίδευση ενηλίκων και απευθύνονται πρωτίστως σε πολλαπλασιαστές/συντελεστές/ εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές της εκπαίδευσης ενηλίκων προκειμένου να αναστοχαστούν σχετικά με τις προκαταλήψεις και πεποιθήσεις τους όσον αφορά την ομάδα στόχο των προσφύγων αλλά και τη δεύτερη (έμμεση) ομάδα στόχο των εκπαιδευομένων (πρόσφυγες/ μετανάστες και πολίτες). Οι ενότητες δομούνται ως εξής:

- Εισαγωγή
- Σε ποιους απευθύνεται
- Εκπαιδευτικοί στόχοι
- Διάρκεια
- Απαιτήσεις
- Θεωρητικό υπόβαθρο
- Περιεχόμενο
- Ασκήσεις & Δραστηριότητες
- Παραπομπές
- Γλωσσάρι

Χρήση του εγχειριδίου

Πλήρες πρόγραμμα: Το OSI μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια ενός πενήθημερου προγράμματος μαθημάτων. Οι ενότητες απευθύνονται πρωτίστως σε πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων προκειμένου να αναστοχαστούν σχετικά με τις προκαταλήψεις και τις πεποιθήσεις τους όσον αφορά την ομάδα στόχο των προσφύγων αλλά και να μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν για ενασχόληση με πρόσφυγες. Κάποιες ασκήσεις, όπως η μέθοδος Betzavta, απευθύνονται αποκλειστικά σε πολλαπλασιαστές. Οι ενότητες και οι ασκήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά. Δεν είναι απαραίτητο να γίνουν με χρονολογική σειρά από την ενότητα 1 στην ενότητα 5. Οι ασκήσεις μπορούν να παραληφθούν.

Ξεχωριστά μαθησιακά αντικείμενα: Οι ενότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα για την εκπαίδευση μιας ομάδας με συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες γύρω από ένα θέμα που αναπτύχθηκε στο πρόγραμμα OSI. Οι εκπαιδευτές μπορούν να πάρουν μία ενότητα και να οργανώσουν ένα ανεξάρτητο εκπαιδευτικό τμήμα εστιασμένο σε ένα θέμα που περιέχεται στο πρόγραμμα.

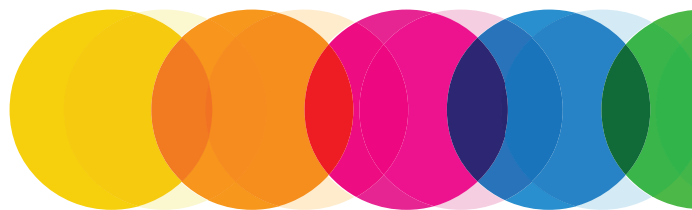
Ως πρόγραμμα εξατομικευμένο από τον εκπαιδευτή: Σύμφωνα με τις ανάγκες της ομάδας εκπαίδευσης και των προσδοκιών τους, ο εκπαιδευτής μπορεί να δημιουργήσει ένα ειδικό πρόγραμμα μαθημάτων που να περιλαμβάνει μερικές από τις ενότητες που περιέχονται στο πρόγραμμα.

Ως εκπαιδευτικό υλικό βοήθημα σε άλλες εκπαιδευτικές διαδικασίες: Οι ενότητες είναι σχεδιασμένες με πρακτικό τρόπο, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την ολοκλήρωση άλλων εκπαιδευτικών τμημάτων. Οι ενότητες μπορούν γενικά να χρησιμοποιηθούν ως μια διαδικασία με συζητήσεις και αναστοχασμούς.

Αξιολόγηση Αξιολόγηση: Η καλύτερη μέθοδος αξιολόγησης για τις ασκήσεις των ενότητων είναι η κυκλική συζήτηση όπου κάθε μέλος της ομάδας εκφράζει τις εντυπώσεις του καθώς και πιθανούς τρόπους χρήσης των συγκεκριμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Ενότητα 1 -

Προοπτικές σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία

Εισαγωγή

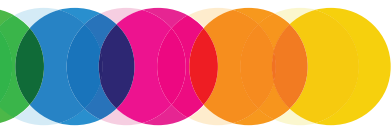
Η Ανάλυση Αναγκών του OUT-SIDE-IN έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί και οι πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων ως ομάδα στόχος της συγκεκριμένης ενότητας θέλουν να κερδίσουν περισσότερες ικανότητες στο πεδίο των διαπολιτισμικών ικανοτήτων. Οι πολλαπλασιαστές στη Γερμανία, ιδίως, ζήτησαν εκπαιδευτικό υλικό που αφορούσε συγκεκριμένες χώρες. Στη Σουηδία τόνισαν ότι η γλώσσα και ο πολιτισμός δεν θα τους ήταν εμπόδιο, αν διατηρήσουν σωστή στάση απέναντι στους πρόσφυγες. Οι φραγμοί για τους Ιταλούς πολλαπλασιαστές που δουλεύουν με πρόσφυγες είναι ο φόβος της διαφορετικότητας, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που υπάρχουν στο μυαλό όλων: «Αν [...] η κοινωνία εστιάζει αρνητικά στις διαφορές, δημιουργούνται αρνητικές επιπτώσεις στον αποδέκτη, δημιουργώντας έτσι έναν φραγμό δύσκολο να ξεπεραστεί». Θέλησαν να συλλάβουν την ταυτότητα ως «εμπειρία» αντί για στατική και μονολιθική και να προσεγγίσουν την πολιτιστική ποικιλομορφία ως ένα πλεονέκτημα με τεράστιο δυναμικό. Επίσης, για τους πολλαπλασιαστές της Σλοβενίας, είναι ζωτικής σημασίας να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις σχετικά με την κουλτούρα των συμμετεχόντων και τις διαπολιτισμικές ικανότητες γενικότερα. Ειδικά οι πολλαπλασιαστές από την Ιταλία, τη Σλοβενία και την Τουρκία δήλωσαν ότι θα χρειάζονταν γενικά καλύτερα εκπαιδευμένους πολλαπλασιαστές.

Συνολικά, είναι προφανές ότι ο αναστοχασμός και η γνώση της ομάδας στόχου είναι προϋποθέσεις για μια επιτυχή μαθησιακή διαδικασία και τη συμμετοχή όλων των εκπαιδευομένων. Ιδιαίτερα από έναν πολλαπλασιαστή στην εκπαίδευση ενηλίκων απαιτείται υψηλή ικανότητα αυτοκριτικής.

Έτσι, η Ενότητα 1 του Προγράμματος OUT-SIDE-IN παρέχει εκπαίδευση για την ενίσχυση δύο ικανοτήτων: Πρώτον, γνωστικές ικανότητες, που σημαίνει γνώση των όρων, διαρθρωτικών διακρίσεων, εθνοκεντρικής προκατάληψης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, και μορφών διακρίσεων, δεύτερον, συναισθηματικές ικανότητες που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση και τον αναστοχασμό σχετικά με τις προκαταλήψεις, μια άσκηση για να αντιληφθεί ο καθένας την προσωπική του «εθνική-πολιτισμική φούσκα» και να αλλάξει προοπτικές με βάση τις δικές του εμπειρίες αποκλεισμού. Με την ολοκλήρωση της Ενότητας, οι πολλαπλασιαστές θα έχουν λάβει τις γνώσεις σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές ενασχόλησης με τις ομάδες στόχους και αντιμετώπισης στερεοτύπων εντός των ομάδων καθώς και την ικανότητα διδασκαλίας με και για τους πρόσφυγες.

Σε ποιους απευθύνεται

Αυτή η Ενότητα απευθύνεται κατ' αρχήν στους πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων προκειμένου να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους προκαταλήψεις και πεποιθήσεις όσον αφορά την ομάδα στόχο των προσφύγων. Ωστόσο, ορισμένες από τις ασκήσεις μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν για την ενασχόληση με τους πρόσφυγες. Ορισμένες άλλες ασκήσεις, όπως η μέθοδος Betzavta, απευθύνονται αποκλειστικά στους πολλαπλασιαστές. Εξαρτάται από τον πολλαπλασιαστή, ο οποίος προτίθεται να χρησιμοποιήσει τις ασκήσεις, να αποφασίσει ποια άσκηση ταιριάζει καλύτερα στην ομάδα στόχο και στην ομάδα ανθρώπων στην τάξη.

Στόχοι & Εκπαιδευτικοί στόχοι

Η Ενότητα αυτή αφορά...

- Στη συνειδητοποίηση της προσωπικής (λανθασμένης) αντίληψης των προσφύγων
- Στη συνειδητοποίηση των διαφορετικών πραγματικοτήτων μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, αναγνωρίζοντας τη συνύπαρξη διαφορετικών προοπτικών
- Στην επίγνωση και τον αναστοχασμό σχετικά με τις προκαταλήψεις απέναντι στους πρόσφυγες
- Στην αλλαγή προοπτικών με βάση προσωπικές εμπειρίες αποκλεισμού

Διάρκεια

Συνολική διάρκεια μαζί με διαλείμματα: 5-7 ώρες

- Άσκηση 1 – Ορισμός της ιδιότητας του «πρόσφυγα» 30-60 λεπτά
- Άσκηση 2 – Το «Παιχνίδι με το Ποτάμι» 45-90 λεπτά
- Άσκηση 3 – 5 Διάσημοι 30-45 λεπτά
- Άσκηση 4 – Επιχειρηματολογία ενάντια στα «συνθήματα του μπαρ» 60-90 λεπτά
- Άσκηση 5 – Betzavta: «Οι τρεις εθελοντές» 60-90 λεπτά
- Άσκηση 6 – Συνολικός προβληματισμός 30-60 λεπτά

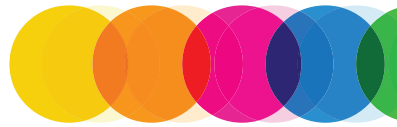
Απαιτήσεις

Χρειάζεται ένα μεγάλο δωμάτιο με καρέκλες, καθώς και χώρος για να κινούνται οι συμμετέχοντες. Για την υλοποίηση των ασκήσεων απαιτείται το ακόλουθο υλικό:

- Λευκό χαρτί/ αφίσα
- Χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές
- Περίπου 50 εικόνες και φωτογραφίες προσφύγων από εφημερίδες, περιοδικά και άλλα μέσα (διαδίκτυο)
- Λευκός ή μαύρος πίνακας + μαρκαδόροι ή κιμωλία
- Τοίχος για αφίσες
- Υλικά για χειροτεχνίες, π.χ. ψαλίδι, χρωματιστό χαρτί

Θεωρητικό υπόβαθρο

Εξηγείται σε κάθε άσκηση.

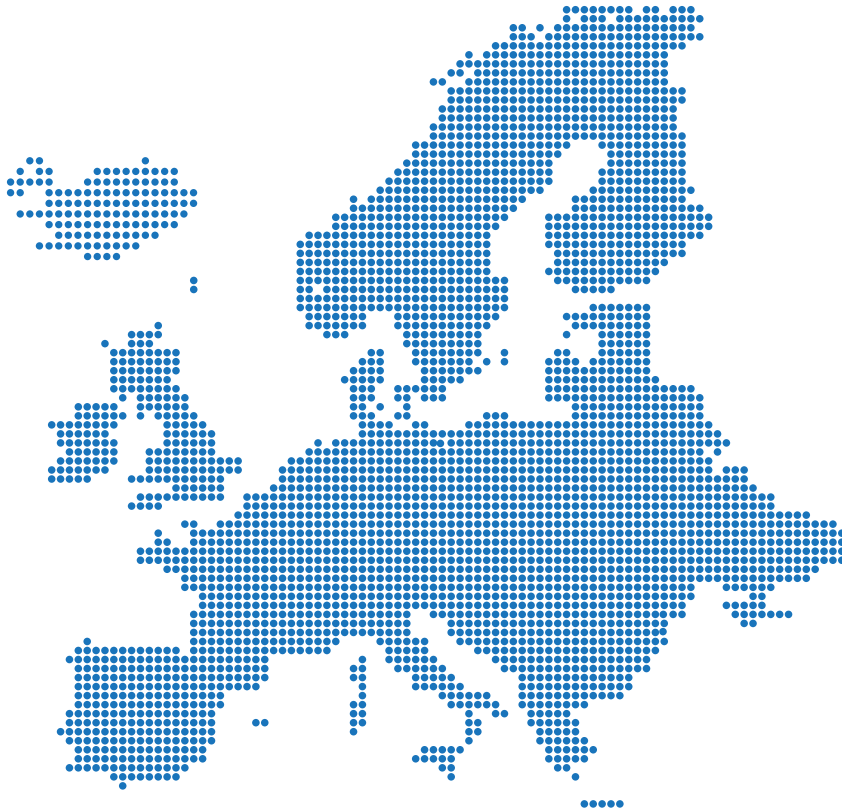
Περιεχόμενο

Η Ενότητα 1 «Προοπτικές σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία» εισάγει τη νέα ομάδα εκπαιδευομένων σε βασικές γνώσεις και δίνει κατευθυντήριες για αναστοχασμό σχετικά με προκαταλήψεις που υπάρχουν λόγω της έλλειψης γνώσης γύρω από τις διαφορετικές ιστορίες κρατών. Αυτό είναι το πρώτο βήμα προς την ενταξιακή ικανότητα διδασκαλίας.

Ιδιαίτερα ως πολλαπλασιαστής στην εκπαίδευση ενηλίκων, απαιτείται υψηλή ικανότητα αναστοχασμού/ αυτοκριτικής. Ο βασικός ρόλος ενός εκκινήτη διαδικασιών διδασκαλίας και εκμάθησης είναι αποφασιστικής σημασίας στο κατά πόσο η υπάρχουσα δυναμική των ομάδων, όπως ο αποκλεισμός και ο στιγματισμός, αγνοούνται ή αποδομούνται με επαγγελματικό και φιλικό τρόπο. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι να ευαισθητοποιήσουμε τις ομαδικές διαδικασίες του «Εμείς» προς το «Οι άλλοι».

Επίσης, για επιτυχείς μαθησιακές διαδικασίες, η ικανότητα αυτή είναι κρίσιμη προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη εκμάθηση για όλους τους συμμετέχοντες, καθώς η γενική συμμετοχή τους μπορεί να αυξηθεί. Εξάλλου, οφείλεται στη συναισθηματική κατάσταση κατά πόσο οι διαδικασίες μάθησης μπορεί να είναι επιτυχείς ή όχι, και ως εκ τούτου, η μεγαλύτερη συμμετοχή όλων είναι ένα μεγάλο όφελος στην ομαδική κουλτούρα. Προϊπόθεση για αυτό είναι η ικανότητα του κριτικού αναστοχασμού και της γνώσης για την ομάδα-στόχο των προσφύγων.

Η Ενότητα 1 αποτελείται από πέντε ασκήσεις και μια άσκηση ολοκλήρωσης στο τέλος. Κάθε άσκηση περιλαμβάνει ειδικά έναν από τους αναφερόμενους εκπαιδευτικούς στόχους. Βασική πτυχή αυτής της Ενότητας είναι η διαδικασία αναστοχασμού, η οποία αποτελεί μέρος σχεδόν κάθε δραστηριότητας. Ο αναστοχασμός ολοκλήρωσης στο τέλος αυτής της εκπαίδευσης συνοψίζει όλες τους προβληματισμούς που συγκεντρώθηκαν στις δραστηριότητες.

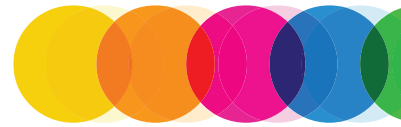

Άσκηση 1 -

Ορισμός της ιδιότητας του «πρόσφυγα»

Διάρκεια	30-60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Συνειδητοποίηση προσωπικής (λανθασμένης) αντίληψης των προσφύγων.
Απαιτήσεις	Λευκό χαρτί/ αφίσα, χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές, περίπου 50 εικόνες και φωτογραφίες προσφύγων από εφημερίδες, περιοδικά και άλλα μέσα (διαδίκτυο)
Μεθοδολογία	Υπάρχουν δύο εκδοχές της συγκεκριμένης δραστηριότητας: οι α) και β), οι οποίες διαφέρουν ως προς την εκτέλεση. Εξαρτάται από τον διοργανωτή/ διαμεσολαβητή ποια από τις δύο εκδοχές θα επιλέξει.
Δραστηριότητα προθέρμανσης	Βλ. δραστηριότητα προθέρμανσης 2 «Παιχνίδι Ονομάτων»
Δραστηριότητα α)	<p>Οι εικόνες και τα περιοδικά τοποθετούνται σε όλο το δωμάτιο, και οι συμμετέχοντες περπατούν στο δωμάτιο κοιτάζοντας τις εικόνες. Κάθε συμμετέχων επιλέγει δύο εικόνες. Μία η οποία αντανακλά τη δική του εικόνα ως πρόσφυγα και μία διαφορετική. Έπειτα, οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ομάδες και συζητούν τις ακόλουθες ερωτήσεις σχετικά με τις εικόνες που διάλεξαν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι απεικονίζεται; • Τι δεν απεικονίζεται; Τι λείπει; • Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ των δύο εικόνων (κάθε συμμετέχοντα); • Για ποια ομάδα στόχο έχουν σχεδιαστεί/ δημιουργηθεί οι εικόνες; • Ποιον αντίκτυπο υποτίθεται ότι έχουν οι εικόνες;
Προβληματισμός	<p>Ομαδική συζήτηση με έμφαση σε πιθανές εναλλακτικές λύσεις σε σύγκριση με τις εικόνες και φωτογραφίες που διάλεξαν οι συμμετέχοντες: Άλλες εικόνες θα είχαν διαφορετικό αντίκτυπο στους ανθρώπους; Τι είδους μεμονωμένες εικόνες υπάρχουν σχετικά με τους πρόσφυγες; Ποια είναι η δική μου (του συμμετέχοντος) εικόνα ως πρόσφυγα, και η εικόνα αυτή έχει αλλάξει κατά τη συζήτηση με άλλους συμμετέχοντες; Συμβουλές για τους εκπαιδευτές: Και οι δύο εικόνες που διάλεξε ο συμμετέχων θα πρέπει να συζητηθούν στην ομάδα για να ακουστούν και οι δύο απόψεις.</p>

Δραστηριότητα β)

) Άσκηση σχεδίου/ζωγραφικής για εκπαιδευτικούς/πολλαπλασιαστές. Ποιες φωτογραφίες μου έρχονται στο μυαλό όταν σκέφτομαι τον όρο πρόσφυγας; Οι συμμετέχοντες καλούνται να σχεδιάσουν ή να ζωγραφίσουν μια εικόνα που τους έρχεται στο μυαλό όταν σκέφτονται τον όρο «πρόσφυγας». Είναι ελεύθεροι να χρησιμοποιήσουν σύμβολα και σχέδια, πολύχρωμα ή μονόχρωμα. Από πού προέρχονται οι εικόνες των «προσφύγων»; Από προσωπικές, υποκειμενικές εμπειρίες, από τα μέσα ή από άλλες πηγές;

Οι συμμετέχοντες συζητούν τις ζωγραφιές και τις εικόνες που σχεδίασαν. Πιθανόν να εντοπίσουν διαφορές ή και ομοιότητες μεταξύ των σχεδίων. Θα απαντήσουν συνολικά ως ομάδα γιατί διάλεξαν συγκεκριμένα σύμβολα και σχέδια για να απεικονίσουν τον όρο

Δραστηριότητα προθέρμανσης

Βλ. άσκηση 6

Συνέχεια

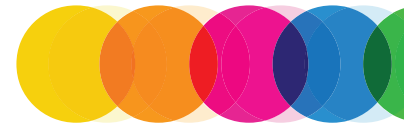
Εισαγωγή του Εκπαιδευτή του OUT-SIDE-IN στα προηγούμενα περιβάλλοντα των προσφύγων/ «νέων πολιτών» στην πατρίδα τους: Ο εκπαιδευτής πληροφορεί σχετικά με τα αποτελέσματα του θεωρητικού μέρους της Ανάλυσης Αναγκών του προγράμματος OUT-SIDE-IN συμπεριλαμβανομένης της έρευνας για το status quo των προσφύγων που έρχονται στις χώρες όλων των φορέων-εταίρων. Παρέχονται επίσης πληροφορίες σχετικά με τις τυπικές στρατηγικές των μέσων ενημέρωσης όσον αφορά την ποινικοποίηση και θυματοποίηση, την πρόσβαση στις δυνατότητες μάθησης και τη σημασία των εκπαιδευτικών χώρων για τους πρόσφυγες. Ένα δεύτερο μέρος της Ανάλυσης Αναγκών του OUT-SIDE-IN περιελάμβανε ένα εμπειρικό μέρος ερωτήσεων προς τους πρόσφυγες και τους πολίτες σχετικά με τα συναισθήματα και τις προκαταλήψεις τους ενάντια στην αντίθετη ομάδα. Τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν παρουσιάζονται και συζητούνται στην ομάδα.

Άσκηση 2 - Το «Παιχνίδι με το Ποτάμι»

Διάρκεια	45-90 λεπτά ανάλογα με (α) τον αριθμό των παικτών και των ομάδων και (β) το επίπεδο αιτιολόγησης της αξιολόγησης κάθε χαρακτήρα
Μαθησιακά αποτελέσματα	Συνειδητοποίηση διαφορετικών πραγματικοτήτων μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία αναγνωρίζοντας τη συνύπαρξη διαφορετικών προοπτικών.
Απαιτήσεις	Λευκός ή μαύρος πίνακας + μαρκαδόροι ή κιμωλία
Μεθοδολογία	Είναι σημαντικό να τηρηθούν αυστηρά οι οδηγίες που δίνονται για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.
Δραστηριότητα	<p>Το μέρος:</p> <p>Ο διοργανωτής αφηγείται την ιστορία μιας γυναίκας και τεσσάρων ανδρών. Σχεδιάζει ένα ποτάμι και τοποθετεί τη γυναίκα και τους δύο άνδρες στην αριστερή πλευρά του ποταμού και τους άλλους δύο άνδρες στη δεξιά πλευρά του ποταμού (βλ. επισυναπτόμενο σκίτσο). Οι συμμετέχοντες καλούνται να δώσουν ονόματα στους 5 ανθρώπους της ιστορίας. Η πλοκή της ιστορίας έχει ως εξής:</p> <p><i>Η Λίζα (πιθανά και άλλα ονόματα) είναι πολύ ερωτευμένη με τον Μάρτιν, έναν άνδρα από την άλλη πλευρά του ποταμού. Για να διασχίσει η Λίζα το ποτάμι χρειάζεται μια βάρκα. Ζητά, λοιπόν, από τον Πήτερ (ο άνδρας στην αριστερή πλευρά του ποταμού) να τη βοηθήσει να διασχίσει το ποτάμι με τη βάρκα του. Όμως, ο Πήτερ αρνείται να βοηθήσει τη Λίζα.</i></p> <p><i>Η Λίζα ζητά τη βοήθεια του Τομ, ενός άλλου άνδρα στην αριστερή πλευρά του ποταμού. Ο Τομ προθυμοποιείται να τη βοηθήσει να διασχίσει το ποτάμι αλλά ζητά από τη Λίζα να περάσει μια νύχτα μαζί του στο σπίτι του. Η Λίζα απελπισμένη καθώς είναι δέχεται τον όρο του Τομ.</i></p> <p><i>Την επόμενη ημέρα, ο Τομ την περνά στην απέναντι όχθη του ποταμού και η Λίζα συναντά επιτέλους τον Μάρτιν. Όταν λέει στον Μάρτιν όλη την αλήθεια για τη νύχτα που πέρασε με τον Τομ και τα συναισθήματά της, ο Μάρτιν εξοργίζεται και τη διώχνει.</i></p> <p><i>Η Λίζα νοιώθει πληγωμένη και στεναχωρημένη. Στρέφεται στον δεύτερο άνδρα στη δεξιά πλευρά του ποταμού, τον Τζωρτζ. Ο Τζωρτζ εκνευρίζεται τόσο πολύ με τον Μάρτιν γιατί απέρριψε τη Λίζα που πλησιάζει τον Μάρτιν και τον χτυπά. Ο Μάρτιν είναι τόσο χτυπημένος που πρέπει να πάει στο νοσοκομείο και η Λίζα εξακολουθεί να νοιώθει πολύ στεναχωρημένη.</i></p>

2ο μέρος:

Ο διοργανωτής ζητά από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν ομάδες, στις οποίες και καλούνται να συζητήσουν την ιστορία που μόλις άκουσαν. Κατόπιν, κάθε ομάδα θα πρέπει να ετοιμάσει μία λίστα από το 1 έως το 5, τοποθετώντας στη θέση 1 το πρόσωπο της ιστορίας με τη χειρότερη συμπεριφορά και στη θέση 5 το πρόσωπο της ιστορίας με τη λιγότερο κακή συμπεριφορά. Μετά τη συζήτηση, κάθε ομάδα θα πρέπει να περιγράψει και να αιτιολογήσει τη λίστα που ετοίμασε.

3ο μέρος:

Μόλις ολοκληρωθεί αυτό το πολύ σημαντικό μέρος του παιχνιδιού, ο διοργανωτής αφηγείται ακόμη μια φορά την ιστορία με διαφορετικό τρόπο:

Η Λίζα είναι πολύ ερωτευμένη με τον Μάρτιν, έναν άνδρα από την άλλη πλευρά του ποταμού. Για να διασχίσει η Λίζα το ποτάμι χρειάζεται μια βάρκα. Ζητά, λοιπόν, από τον Πήτερ (ο άνδρας στην αριστερή πλευρά του ποταμού) να τη βοηθήσει να διασχίσει το ποτάμι με τη βάρκα του. Όμως, ο Πήτερ αρνείται να βοηθήσει τη Λίζα.

Επιπρόσθετες πληροφορίες: Η Λίζα είναι 14 χρονών, ο Μάρτιν είναι ο καθηγητής φυσικής της στο σχολείο. Ο Πήτερ είναι επίσης καθηγητής στο σχολείο της Λίζα ο οποίος γνωρίζει τα συναισθήματά της για τον καθηγητή φυσικής της. Για να τους προστατεύσει και τους δύο από οποιαδήποτε κακή συνέπεια, αρνείται να βοηθήσει τη Λίζα.

Η Λίζα ζητά τη βοήθεια του Τομ, ενός άλλου άνδρα στην αριστερή πλευρά του ποταμού. Ο Τομ προθυμοποιείται να τη βοηθήσει να διασχίσει το ποτάμι αλλά ζητά από τη Λίζα να περάσει μια νύχτα μαζί του στο σπίτι του. Η Λίζα απελπισμένη καθώς είναι δέχεται τον όρο του Τομ.

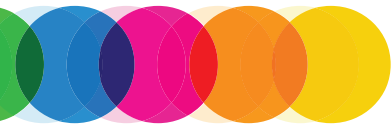
Επιπρόσθετες πληροφορίες: Ο Τομ είναι ο παππούς της Λίζα ο οποίος νοιώθει μόνος μετά τον θάνατο της συζύγου του. Ζητά, λοιπόν, από την εγγονή του να μείνει τη νύχτα μαζί του για να περάσουν οι δύο λίγο παραπάνω χρόνο από ό,τι συνήθως.

Την επόμενη ημέρα, ο Τομ την περνά στην απέναντι όχθη του ποταμού και η Λίζα συναντά επιτέλους τον Μάρτιν. Όταν λέει στον Μάρτιν όλη την αλήθεια για τη νύχτα που πέρασε με τον Τομ και τα συναισθήματά της, ο Μάρτιν εξοργίζεται και τη διώχνει.

Επιπρόσθετες πληροφορίες: Ο Μάρτιν απορρίπτει τη Λίζα γιατί είναι μαθήτριά του.

Η Λίζα νοιώθει πληγωμένη και στεναχωρημένη. Στρέφεται στον δεύτερο άνδρα στη δεξιά πλευρά του ποταμού, τον Τζωρτζ. Ο Τζωρτζ εκνευρίζεται τόσο πολύ με τον Μάρτιν γιατί απέρριψε τη Λίζα που πλησιάζει τον Μάρτιν και τον χτυπά. Ο Μάρτιν είναι τόσο χτυπημένος που πρέπει να πάει στο νοσοκομείο και η Λίζα εξακολουθεί να νοιώθει πολύ στεναχωρημένη.

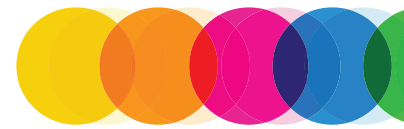
Επιπρόσθετες πληροφορίες: Ο Τζωρτζ είναι 16 χρονών και έχει παρατήσει το σχολείο της Λίζα. Οι δυο τους είναι φίλοι. Ο Τζωρτζ έχει διαγνωσθεί με διάφορα ψυχολογικά προβλήματα τα οποία συχνά εκφράζονται με εξαιρετικά βίαιη συμπεριφορά. Λόγω της βίαιης συμπεριφοράς του, έχει αποβληθεί δύο φορές από το σχολείο, ενώ έχει μείνει τρεις μήνες σε αναμορφωτήριο της περιοχής. Ψάχνει συνεχώς για καβγά και εξαιτίας αυτού είναι στο περιθώριο της τοπικής κοινότητας.

Προβληματισμός

Συζήτηση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι συμμετέχοντες επέλεξαν διαφορετική σειρά για να καθορίσουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων στην ιστορία. Οι συμμετέχοντες βρίσκονται αντιμέτωποι με τις πεποιθήσεις και τις προκαταλήψεις που ενδεχομένως είχαν από πριν. Το «Παιχνίδι με το Ποτάμι» αμφισβητεί τους συνήθεις τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι δημιουργούν απόψεις σχετικά με ένα γεγονός, μειώνοντας τις πληροφορίες που θα χρειαζόνταν για να έχουν μια σαφή άποψη γύρω από ένα θέμα (π.χ. για τους ανθρώπους, για μια κατάσταση κ.λπ.). Χρησιμοποιεί ορισμένες θεωρητικές προσεγγίσεις της κοινωνικής ψυχολογίας και καθημερινές πεποιθήσεις και στερεότυπα για να αποδείξει ότι οι άνθρωποι μπορεί να δημιουργούν ψευδείς απόψεις με αληθινά δεδομένα. Διεγείρει μια συνειδητοποίηση σε σχέση με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την κατασκευή νοημάτων στη σύγχρονη κοινωνία.

Άσκηση 3 -

5 Διάσημοι

Εισαγωγή/ Περιγραφή	Οι συμμετέχοντες καλούνται να κατονομάσουν 5 διαφορετικούς διάσημους ανθρώπους (άτομα με φήμη) σε εννέα διαφορετικές κατηγορίες. Αυτή η άσκηση πρέπει να εξελιχθεί σαν κουίζ. Σε μικρές ομάδες, συζητούν για τα ονόματα που αναφέρθηκαν. Στο τέλος συζητούν γύρω από το ερώτημα: «Ποιος έχει τις ευκαιρίες να γίνει διάσημος στην κοινωνία μας;» και επιπλέον «Ποιος έχει την ευκαιρία να αλλάξει την κοινωνία μας;»
Διάρκεια	30-45 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Συνειδητοποίηση διαφορετικών πραγματικότητων σε μια κοινωνία (μεταναστών) αναγνωρίζοντας τη συνύπαρξη διαφορετικών προοπτικών: Προβληματισμός των συμμετεχόντων σχετικά με «τυφλά σημεία» του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος. Συζήτηση ως προς τον ορισμό του διασήμου και τη σχέση του προς την κοινωνία μας. Επιπλέον, ποια είναι η ευθύνη και η δύναμη που φέρει το να είσαι διάσημος. Συνειδητοποίηση των θετικών και αρνητικών συνδηλώσεων του να είσαι διάσημος όσον αφορά διαφορετικές πολιτιστικές ομάδες. Προβληματισμός σχετικά με τα όρια που αφορούν την κοινωνική κινητικότητα κάποιων ομάδων.
Απαιτήσεις	1 φύλλο χαρτί και ένα στυλό για κάθε συμμετέχοντα
Μεθοδολογία	Ανάλογα με την πολυπολιτισμικότητα και τη σύνθεση της ομάδας στόχου μπορείτε είτε να επιλέξετε τις κατηγορίες είτε να τις αναμίξετε. Πρέπει να επιδείξουν σχέσεις υποταγής και τη σχέση μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων σχετικά με τα προνόμια.
Δραστηριότητα προθέρμανσης	Βλ. Δραστηριότητα προθέρμανσης 1 Ομαδική συζήτηση «Πώς ένοιωσες ερχόμενος σήμερα εδώ;»
Δραστηριότητα	Ο καθένας σκέφτεται μόνος του (20 λεπτά). Χρησιμοποιώντας το παιχνίδι με τη μορφή κουίζ, κάθε συμμετέχοντας καλείται να συμπληρώσει εννέα ονόματα διάσημων ανθρώπων που γνωρίζει στις ακόλουθες κατηγορίες. Έπειτα, θα συγκεντρωθούν τα φύλλα κάθε συμμετέχοντα. Για την άσκηση αυτή, έχουν περίπου 90 δευτερόλεπτα χρόνο για κάθε κατηγορία.

Η άσκηση έχει ως εξής:

Bitte schreiben Sie in jeder Kategorie fünf berühmte Persönlichkeiten auf, die Ihnen spontan einfallen.

Κατηγορίες:

- 5 διάσημοι γενικά
- 5 διάσημοι άνδρες
- 5 διάσημες γυναίκες
- 5 διάσημοι άνδρες ή γυναίκες από την Αμερική
- 5 διάσημοι Καθολικοί
- 5 διάσημοι Μουσουλμάνοι
- 5 διάσημοι από την Αίγυπτο
- 5 διάσημοι έγχρωμοι
- 5 διάσημοι που μιλούν Ρωσικά

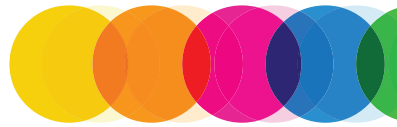
Εργασία σε μικρές ομάδες:

Οι συμμετέχοντες, σε μικρές ομάδες των 3 ή 4, θα συζητήσουν τα αποτελέσματά τους. Ιδιαίτερα, θα επικεντρωθούν στα ακόλουθα σημεία: Τι παρατηρείς αναφορικά με τις επιλογές σου; Γιατί κάποιες φορές ήταν ευκολότερο και άλλες δυσκολότερο να σκεφτείς πέντε ονόματα; Πόση επιρροή έχουν τα άτομα που επιλέχθηκαν; Ποιος έχει την ευκαιρία να γίνει διάσημος στην κοινωνία μας;

Προβληματισμός

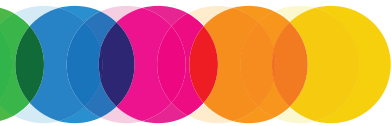
Ο διοργανωτής εστιάζει στις διαρθρωτικές πτυχές της άσκησης καθώς και στις συνέπειες για την καθημερινότητα. Αυτή η χρονικά περιορισμένη κατάσταση πρέπει να είναι κοντά στην πραγματικότητα των συμμετεχόντων. Ο όρος «διάσημος» που χρησιμοποιείται σε αυτή την άσκηση μπορεί επίσης να αναφέρεται ως «άτομο επιρροής στην κοινωνία μας», δεν χρειάζεται να τεθεί γραμμή περιορισμού στον βαθμό που κάποιος είναι γνωστός. Ερωτήσεις αξιολόγησης μπορούν να είναι οι εξής:

- Ποιο τύπο ανθρώπων θυμόμαστε σε καταστάσεις άγχους; (στερεότυπα κ.λπ.)
- Ποιος τύπος ανθρώπων παραμένει «αφανής» στην κοινωνία μας;
- Ποιες συνέπειες έχει αυτό στη διαφορετικότητα και την ενσωμάτωση στην κοινωνία μας;
- Ποιες συνέπειες έχει αυτό στις δομές εξουσίας;
- Ποιες κατηγορίες φέρουν αρνητικές συνδηλώσεις και ποιες θετικές;
- Ποια εικόνα προσφύγων έχουν στο μυαλό τους οι συμμετέχοντες;
- Τι πρέπει να αλλάξουμε για να έχουμε μια διαφορετική εικόνα προσφύγων στην κοινωνία;

Άσκηση 4 – Ανατρεπτική επικοινωνία

Διάρκεια	60-90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Επίγνωση και αναστοχασμός σχετικά με προκαταλήψεις κατά των προσφύγων
Απαιτήσεις	Χαρτί, στυλό, τοίχος για αφίσες
Μεθοδολογία	Προσαρμοσμένη σε πολλές ομάδες στόχους και ευέλικτη στον τρόπο σχηματισμού των ομάδων, ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων. Διευρύνεται σε μεγαλύτερη διάρκεια για πιο λεπτομερή αναστοχασμό και εύρεση στρατηγικών για ανατρεπτικές επιχειρηματολογίες.
Δραστηριότητα προθέρμανσης	Αν αυτή είναι η πρώτη άσκηση, φροντίστε να βρείτε και να εκτελέσετε μια κατάλληλη δραστηριότητα προθέρμανσης από άλλα μέρη του προγράμματος ή χρησιμοποιήστε άλλους τρόπους για να σπάσει ο πάγος (θα βρείτε εύκολα στο διαδίκτυο).
Δραστηριότητα	Ο διοργανωτής ζητά από την ομάδα να αναφέρει τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με «συνθήματα του μπαρ» σχετικά με τους πρόσφυγες – μετάφραση από τον γερμανικό όρο «Stammtischparolen» που ουσιαστικά αναφέρεται σε «γέρους που κάθονται στο μπαρ και παραπονιούνται για την πολιτική με τρόπο που δεν συνάγει προβληματισμό». Τα επιχειρήματα αυτά είναι συχνά ρηχά, δεν βασίζονται σε γεγονότα, παρά φέρουν στερεότυπα και προκαταλήψεις και κυρίως διακρίσεις προς άλλες ομάδες. Οι συμμετέχοντες μιλούν για τις εμπειρίες τους και αρχίζουν να σχηματίζουν κατηγορίες. Στη διάρκεια μιας συνεδρίας ανταλλαγής απόψεων και ιδεών, τα πιο συνηθισμένα επιχειρήματα και συνθήματα συλλέγονται και καταγράφονται σε διαφορετικά χαρτιά, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τα ακόλουθα παιχνίδια ρόλων. Ο διοργανωτής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε ομάδες. Τώρα είτε θα «υποστηρίξουν» τα συνθήματα που συλλέχθηκαν ή θα αντιταχθούν σε αυτά προβάλλοντας δεδομένα γεγονότα ή άλλα γεγονότα κατόπιν έρευνας – οι συμμετέχοντες μπορούν να συλλέξουν στοιχεία μέσω έρευνας/ εργασίας σε πηγές (εδώ: χρειάζεται περισσότερος διαθέσιμος χρόνος). Έτσι, η ομάδα χωρίζεται σε αυτούς που είναι υπέρ και σε αυτούς που είναι κατά. Η παρακάτω ανοιχτή συζήτηση αφορά στα συνθήματα. Οι συμμετέχοντες υπέρ και κατά ενός συνθήματος επιχειρηματολογούν μεταξύ τους, δημιουργώντας μια κατάσταση όπου οι δύο πλευρές προσπαθούν να πείσουν η μία την άλλη. Όλοι οι υπόλοιποι συμμετέχοντες παρακολουθούν.

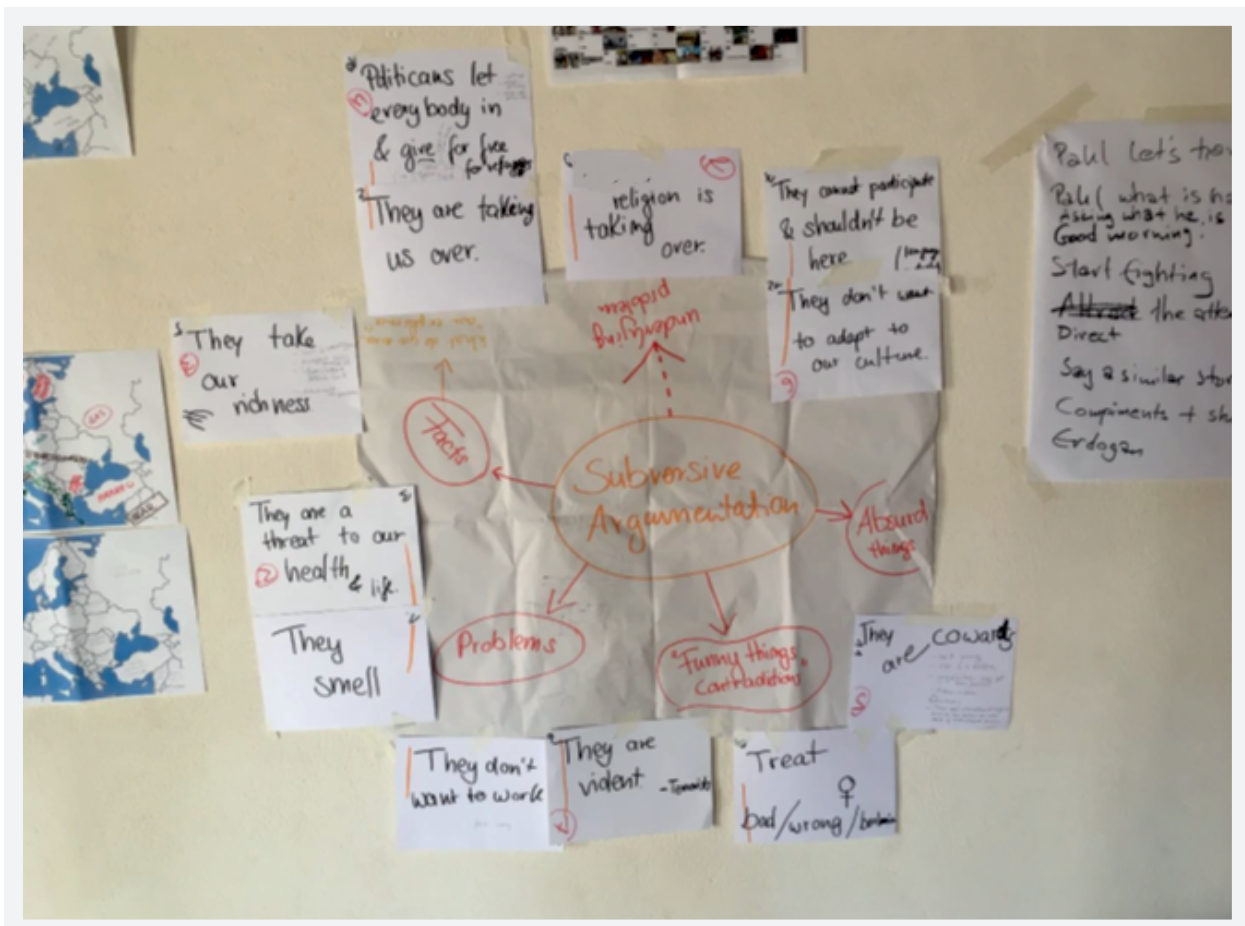

Προβληματισμός

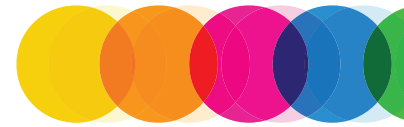
Ανάλυση της συμπεριφοράς, της δυναμικής της επιχειρηματολογίας, της επίδρασης στους αντιπάλους κ.λπ. και των δύο πλευρών.

- Ποιοι ήταν περισσότερο πειστικοί;
- Ποιοι επιχειρηματολόγησαν «καλύτερα»;
- Ποιοι εξέφρασαν τι;
- Ποιοι συμμετείχαν πιο ενεργά;

Ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπιση ανατρεπτικών επιχειρημάτων στο μάλλον. Πιθανές στρατηγικές περιλαμβάνουν χιούμορ, αστείες αντιφάσεις, γλώσσα του σώματος, αποφυγή διάφευσης, ευγένεια, ήρεμες ερωτήσεις προς τον αντίπαλο κ.λπ.

Άσκηση 5 - Betzavta: «Οι τρεις εθελοντές»

Εισαγωγή/ Περιγραφή

Το «Betzavta» (εβραϊκή λέξη που σημαίνει «μαζί») είναι η πρωτότυπη ονομασία ενός χειριδίου που συντάχθηκε από το «Adam Institute for Democracy and Peace in memory of Emil Greenzweig» στην Ιερουσαλήμ (βλ. Παραπομπές). Περιλαμβάνει μια μοναδική μεθοδολογική και διδακτική έννοια της αγωγής του πολίτη. Το 1996 το πρόγραμμα προσαρμόστηκε από ευρωπαϊκά παιδαγωγικά ιδρύματα για σχολεία και ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Σήμερα, το Betzavta είναι συνώνυμο της καινοτόμου έννοιας της αγωγής του πολίτη που προέρχεται από το Ισραήλ.

Διάρκεια

60-90 λεπτά

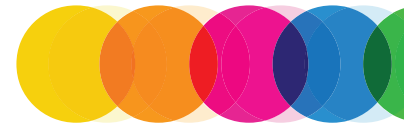
Μαθησιακά αποτελέσματα

Αλλαγή προοπτικών με βάση προσωπικές εμπειρίες αποκλεισμού:

- Αναστοχασμός διαφορετικών στάσεων απέναντι σε πλειοψηφίες και μειονότητες στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Βιώνοντας τι σημαίνει να χωρίζεις/ διαχωρίζεις
- Συνειδητοποίηση και κατανόηση της έννοιας των λαϊκών ψήφων στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες
- Εμπειρία ότι μπορεί να υπάρχει και γνώμη της μειοψηφίας εντός της πλειοψηφίας
- Αναγνώριση των συνεπειών της κοινωνικής πίεσης μιας ομάδας σε προσωπικές γνώμες
- Προσδιορισμός του τρόπου συμπεριφοράς των μειονοτήτων σε καταστάσεις όπου χωρίζονται, καθώς και ανάπτυξη συμπάθειας για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες
- Διαπίστωση του πόσο διασκεδαστικό είναι να είσαι μέρος μιας ομάδας, να μπορείς να χρησιμοποιείς κοινούς κώδικες κ.λπ.
- Ενίσχυση συνειδητοποίησης της χρήσης της εξουσίας
- Εντοπισμός των εξαρτήσεων μεταξύ πλειοψηφιών και μειονοτήτων
- Ενίσχυση συνειδητοποίησης της σχέσης μεταξύ διακρίσεων απέναντι σε μειονότητες «στο παιχνίδι» και στην πραγματική ζωή
- Εμπειρία ότι μια διαχωριστική συμπεριφορά μπορεί να βλάψει τις μειονότητες περισσότερο από ό,τι θεωρεί η πλειοψηφία

Απαιτήσεις	Υλικά για χειροτεχνίες, π.χ. ψαλίδι, χρωματιστό χαρτί, μολύβια κ.λπ.
Μεθοδολογία	Η άσκηση «Τρεις εθελοντές» σχεδιάστηκε για δύο ή περισσότερους διοργανωτές και έναν αριθμό συμμετεχόντων. Εφόσον πρόκειται αποκλειστικά για «αναστοχασμός και παρουσίαση», η εκτέλεση της άσκησης από έναν μόνο διοργανωτή δεν θα ήταν πολύ σαφής. Οι πολλαπλασιαστές είναι ελεύθεροι να προσαρμόσουν τη συγκεκριμένη μέθοδο για δική τους χρήση.
Δραστηριότητα προθέρμανσης	Αν αυτή είναι η πρώτη άσκηση, φροντίστε να βρείτε και να εκτελέσετε μια κατάλληλη δραστηριότητα προθέρμανσης από άλλα μέρη του προγράμματος ή χρησιμοποιήστε άλλους τρόπους για να σπάσει ο πάγος (θα βρείτε εύκολα στο διαδίκτυο).
Δραστηριότητα	Ο διοργανωτής ζητά από τρεις εθελοντές να εγκαταλείψουν το δωμάτιο. Η ομάδα αυτή, καθώς και οι εναπομείναντες συμμετέχοντες στο δωμάτιο οι οποίοι επίσης χωρίζονται σε ομάδες (ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων, μια «εσωτερική» ομάδα αρκεί), λαμβάνουν τα απαραίτητα υλικά. Χρησιμοποιώντας αυτά τα υλικά δημιουργούν ένα σύμβολο το οποίο θα τους χαρακτηρίζει ως ομάδα. Ο διοργανωτής εξηγεί ότι αυτές οι μικρές ομάδες πρέπει να αναπτύξουν πιο καθοριστικά σύμβολα που να ενισχύουν την ταυτότητα της ομάδας τους, όπως λέξεις-κωδικούς ή συγκεκριμένες χειρονομίες. Έπειτα, όλες οι ομάδες ξεκινούν να συζητούν το θέμα που δόθηκε προηγουμένως. Πρέπει να χρησιμοποιούν συνεχώς την κωδικοποιημένη γλώσσα που επέλεξαν. Αφότου ξεκινήσουν, ο διοργανωτής θα ζητήσει από τα τρία άτομα που βγήκαν από το δωμάτιο να επιστρέψουν και να ενταχθούν στις ομάδες εργασίας. Μετά από 20 λεπτά, το μέρος αυτό ολοκληρώνεται και ξεκινά η συζήτηση.
Κατευθυντήριες ερωτήσεις για τη συζήτηση	<p>Ο διοργανωτής ρωτά τους εθελοντές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς συμπεριφέρθηκε κάθε άτομο ξεχωριστά; • Πώς συμπεριφέρθηκε η ομάδα; <p>Ο διοργανωτής ρωτά την ομάδα που παρέμεινε μέσα στην τάξη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς συμπεριφέρθηκε η ομάδα τους; • Πώς ένοιωσαν; • Ποιες ήταν οι σκέψεις τους; <p>Ο διοργανωτής ρωτά όλους τους συμμετέχοντες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αν είδαν τα μέλη της ομάδας τους και τους άλλους ως ένα μόνο άτομο ή ως ομάδες με διαφορετικές πολιτισμικές συνήθειες. • Αν ένοιωσαν μέσα στην τάξη σαν μια κοινωνία με πολλές διαφορετικές μικρές πολιτισμικές ομάδες ή σαν μία μεγάλη ομάδα με μία πλειοψηφία και μειονότητες.

- Πώς ήταν η σχέση μεταξύ των «αποκλεισμένων» και των υπολοίπων.
- Ποιος είχε κυρίαρχη θέση, ποιος κατέλαβε κυρίαρχη θέση και ποιος λάμβανε τις αποφάσεις και ποιος όχι.
- Πώς θέλουν να συμβιώνουν.

Η συγκεκριμένη άσκηση θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια κατάσταση στην οποία ορισμένα μέλη της ομάδας να αισθάνονται πληγωμένα από τη συμπεριφορά των άλλων. Ο διοργανωτής είναι εκεί για να βοηθήσει σε αυτές τις καταστάσεις χωρίς να ηθικοποιεί ή να αξιολογεί συμπεριφορές. Βοηθά την ομάδα να κατανοεί τα συναισθήματα που προκύπτουν από τη σχέση μεταξύ μειονότητας και πλειοψηφίας και να τα συζητά με τους συμμετέχοντες.

Ορισμένοι συμμετέχοντες ενδέχεται να έχουν δυσκολίες να εκφράσουν ότι αισθάνονται πληγωμένοι. Ο διοργανωτής πρέπει και πάλι να τους βοηθά να εκφράσουν τι και πώς νιώθουν. Υποστηρικτικά, ο διαμεσολαβητής πρέπει να τονίσει τον στόχο της άσκησης μόλις ολοκληρωθεί.

Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η ισορροπία μεταξύ των συναισθημάτων και της ορθολογικής συζήτησης γύρω από αυτά. Σε πολλές περιπτώσεις, οι πλειοψηφίες τείνουν να βοηθούν τους πληγωμένους από συμπάθεια ή από αίσθημα ανωτερότητας.

Αξιολόγηση

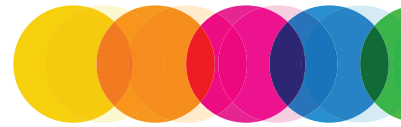
Ο διοργανωτής συνοψίζει τις δηλώσεις των συμμετεχόντων. Στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες με πολλές μειονότητες πρέπει να υπάρχουν ορισμένες κοινές αξίες οι οποίες να γίνονται αποδεκτές από όλους. Λαϊκές ψήφοι σχετικά με αυτές τις αξίες δεν επιτρέπονται. Μετά την ενίσχυση αυτών των αξιών, κάθε πολιτιστική μειονότητα μπορεί να ζήσει όπως θέλει.

Στις πολυπολιτισμικές δημοκρατίες, οι λαϊκές ψήφοι είτε δεν ισχύουν καθόλου είτε ισχύουν μόνο υπό τις συνθήκες όπου κάθε ομάδα έχει τον ίδιο αριθμό αντιπροσώπων για να αποφασίσει. Το μέγεθος της ομάδας δεν πρέπει να επηρεάζει το μέγεθος της αντιπροσωπείας, το οποίο θα μπορούσε να αποσταλεί.

Άσκηση 6 - Ολοκλήρωση, προβληματισμός και συμπεράσματα στην εργασία ως εκπαιδευτής ενηλίκων σε ετερογενείς ομάδες με πρόσφυγες

Εισαγωγή	Αυτή η άσκηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δραστηριότητα ολοκλήρωσης μετά από τις ασκήσεις 1 έως 5. Επιπλέον, προσαρμόζεται εύκολα για χρήση μετά από κάθε ξεχωριστή δραστηριότητα. Μπορείτε επίσης να παραλείψετε μία ή περισσότερες δραστηριότητες.
Διάρκεια	30-60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Όλα τα μαθησιακά αποτελέσματα των ενοτήτων που εφαρμόστηκαν.
Απαιτήσεις	Καμία
Μεθοδολογία	Ομαδική, ανοιχτή συζήτηση
Δραστηριότητα	<p>Ο διοργανωτής ζητά από τους συμμετέχοντες να έχουν ένα ευρύ πεδίο ανατροφοδότησης και προβληματισμού. Οι ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς θέλω να διδάξω σε ομάδες με πρόσφυγες; • Ποιο είναι το προσωπικό μου (βάσιμο) κίνητρο; Ή προτιμώ να μην δουλεύω με πιο ομοιογενείς ομάδες; • Ποιον νέο αντίκτυπο έχω ανακαλύψει μέχρι τώρα από τις ασκήσεις; • Ποιες κατευθυντήριες γραμμές/ πρόσθετες πτυχές θα προτιμούσα να ακολουθήσω κατά την εργασία με τους πρόσφυγες στην εκπαίδευση ενηλίκων;

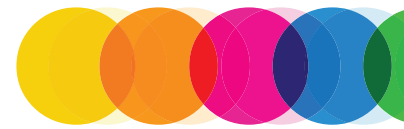
Δραστηριότητα ολοκλήρωσης 1 - Ομαδική συζήτηση «Πώς έννοιωσες ερχόμενος σήμερα εδώ;»

Διάρκεια	10-15 λεπτά (ανάλογα με τον αριθμό συμμετεχόντων, το επίπεδο εξοικείωσης της ομάδας και τον βαθμό προσωπικής δέσμευσης που θέλουμε να επιτύχουμε)
Αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικείωση της ομάδας • Ενεργοποίηση της προσωπικής έκφρασης • Επίγνωση της προσωπικής διάθεσης
Απαιτήσεις	Σκηνικό δωματίου: ευέλικτο (καρέκλες σε κλειστό κύκλο ή ημικύκλιο)
Μεθοδολογία	Κάθε συμμετέχων μπαίνει στην εκπαίδευση με μια συγκεκριμένη διάθεση όσον αφορά προσωπικά χαρακτηριστικά ή/ και μερικά εξαιρετικά γεγονότα (π.χ. ένας καβγάς στο γραφείο πριν από την εκπαίδευση, καλά ή κακά νέα για έναν φίλο κ.λπ.). Μερικοί μπορεί να αισθάνονται ενθουσιασμό, ενώ άλλοι μπορεί να νοιώθουν άγχος και φόβο. Είναι χρήσιμο για όλους να καταλάβουν τι επηρεάζει τη διάθεσή τους και σε τι βαθμό. Αυτή η έκφραση συναισθημάτων ενισχύει επίσης τη δυναμική και την εξοικείωση της ομάδας.
Δραστηριότητα	Όλοι οι συμμετέχοντες κάθονται σε έναν κύκλο. Ο διοργανωτής ρωτά όλους τους συμμετέχοντες «πώς ένιωθαν ερχόμενοι σήμερα εδώ;» και δίνει στον καθένα 2-3 λεπτά να απαντήσει. Δεν υπάρχει πρόβλημα αν κάποιος δεν θέλει να αναφερθεί λεπτομερώς στη διάθεσή του. Αντίθετα, αν κάτι είναι πολύ προκλητικό για το καλό της ομάδας, ο διοργανωτής μπορεί να ζητήσει περισσότερες πληροφορίες/ λεπτομέρειες. Μόλις ολοκληρωθεί ο κύκλος, ο διοργανωτής πρέπει επίσης να εκφράσει τις σκέψεις του.

Δραστηριότητα ολοκλήρωσης 2 - «Παιχνίδι Ονομάτων»

Διάρκεια	10-15 λεπτά (ανάλογα με τον αριθμό συμμετεχόντων, το επίπεδο εξοικείωσης της ομάδας και τον βαθμό προσωπικής δέσμευσης που θέλουμε να επιτύχουμε)
Αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Να κινηθούμε • Να διασκεδάσουμε εφαρμόζοντας έναν εύκολο τρόπο να μάθουμε ονόματα • Να συγχρονιστούμε και να ενεργοποιηθούμε • Να βοηθήσουμε τους συμμετέχοντες να γνωριστούν μεταξύ τους
Απαιτήσεις	Καμία
Μεθοδολογία	Βλ. δραστηριότητα
Δραστηριότητα	<p>Σχηματίζουμε έναν κύκλο.</p> <p>Ο διοργανωτής/ διαμεσολαβητής βγαίνει στο κέντρο της ομάδας και λέει το όνομά του συνοδευόμενο από μια κίνηση του σώματος.</p> <p>Όλοι οι συμμετέχοντες της ομάδας βγαίνουν ταυτόχρονα στο κέντρο και επαναλαμβάνουν το όνομα και την κίνηση του διαμεσολαβητή.</p> <p>Ο συμμετέχων στα δεξιά του διαμεσολαβητή βγαίνει στο κέντρο του κύκλου και λέει το όνομά του με μια κίνηση του σώματος – διαφορετική από την κίνηση που έχει ήδη κάνει ο διαμεσολαβητής. Αυτή είναι η προσωπική κίνηση του ατόμου.</p> <p>Και πάλι, όλοι οι συμμετέχοντες βγαίνουν ταυτόχρονα στο κέντρο και επαναλαμβάνουν το όνομα και την κίνησή του.</p> <p>Το επόμενο άτομο στα δεξιά εισέρχεται στον κύκλο, λέει το όνομά του και κάνει μια κίνηση του σώματος. Όλη η ομάδα ακολουθεί μπαίνοντας τον κύκλο και επαναλαμβάνοντας το όνομα και την κίνησή του.</p> <p>Κάθε μέλος της ομάδας έχει την ευκαιρία να βγει στο κέντρο και να πει το όνομά του συνοδευόμενο από μια κίνηση.</p> <p>Η άσκηση επαναλαμβάνεται δύο ή τρεις φορές με την ταχύτητα των ενεργειών να αυξάνεται κάθε φορά που ολοκληρώνεται ένας κύκλος.</p> <p>Κάθε συμμετέχων επαναλαμβάνει την αρχική του κίνηση.</p> <p>Όταν ο διαμεσολαβητής νοιώθει ότι η ομάδα έχει εξοικειωθεί με το όνομα και την κίνηση του καθενός, τότε ζητά από την ομάδα να βγει στο</p>

κέντρο μαζί με το άτομο που λέει το όνομά του και κάνει μια κίνηση και όλη η ομάδα να δηλώσει το όνομα του ατόμου να κάνει ταυτόχρονα την κίνηση που έκανε. Σε αυτό το σημείο οι συμμετέχοντες εργάζονται ταυτόχρονα μπαίνοντας στον κύκλο σαν μία μονάδα προκειμένου να πουν το όνομα και κάνουν την κίνηση του κάθε μέλους το ένα μετά το άλλο.

Διαθέσιμο στον σύνδεσμο: <http://www.epageflip.net/i/748584-women-war-and-peace> (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα, βλ. <http://www.smashingtimes.ie/women-war-and-peace/>)

Παραπομπές

Όλες οι ασκήσεις λήφθηκαν και προσαρμόστηκαν από τις εξής πηγές:

- Hufer, Klaus-Peter (2007): Argumentationstraining gegen Stammtischparolen. In: Klaus Ahlheim (Hg.): Die Gewalt des Vorurteils. Eine Textsammlung. Schwalbach/Ts.: Wochenschau Verlag (Reihe Politik und Bildung, Bd. 44), p. 441-449.
- Maroshek-Klarmann, Uki/Rabi, Saber (2015): Mehr als eine Demokratie. Sieben verschiedene Demokratieformen verstehen und erleben – 73 Übungen nach der «Betzavta»-Methode. Adapted by Susanne Ulrich, Silvia Simbeck und Florian Wenzel. Bertelsmann Stiftung, Gütersloh.
- Wenzel, Florian (2016): Islam- und Muslimgesichter in der Schule. Internes Praxishandbuch für die Lehrer_innenfortbildung; Assembled by Interaktive Werkstatt für die Lehrer_innenfortbildung / Pädagogische Erweiterung der Jungen Islam Konferenz, p. 23-24 & 32-35.
- http://www.dadalos-d.org/methoden/grundkurs_4/Betzavta-Methode.pdf
- <http://projekt-dimensionen.de/methodenbausteine/suche/drei-freiwillige.html>
- Bertelsmann Stiftung/Bertelsmann Forschungsgruppe Politik (Hrsg.) (2002). Eine Welt der Vielfalt Moderationshandbuch, in der Adaption von Regina Piontek, Susanne Ulrich, Angelika Weber, Florian Wenzel und Czarina Wilpert. Gütersloh, p. 131ff.

Γλωσσάρι

Συνθήματα του μπαρ

Συνθήματα του μπαρ (bar-room-slogans) είναι ένας τρόπος επικοινωνίας που χρησιμοποιείται σε ένα περιβάλλον «μπαρ». Αβάσιμες σκέψεις γύρω από πολιτικά ζητήματα χωρίς αναφορές σε γεγονότα, καθοδηγούμενα κυρίως από συναισθήματα.

«Betzavta» (εβραϊκή λέξη που σημαίνει «μαζί») είναι η πρωτότυπη ονομασία ενός εγχειριδίου που συντάχθηκε από το «Adam Institute for Democracy and Peace in memory of Emil Greenzweig» στην Ιερουσαλήμ. Περιλαμβάνει μια μοναδική μεθοδολογική και διδακτική έννοια της αγωγής του πολίτη (http://www.adaminstitute.org.il/?page_id=1127&lang=en).

Betzavta

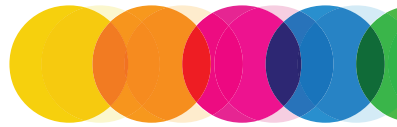
Προκατάληψη

Προκατάληψη είναι ένα συναίσθημα προς ένα άτομο ή ένα μέλος της ομάδας που βασίζεται αποκλειστικά στην ιδιότητα του μέλους της ομάδας. Η λέξη χρησιμοποιείται συχνά για να αναφερθεί σε προκατειλημμένα, συνήθως δυσμενή συναισθήματα προς ένα έθνος ή ένα άτομο, λόγω φύλου, πεποιθήσεων, αξιών, κοινωνικής τάξης, ηλικίας, αναπηρίας, θρησκείας, σεξουαλικότητας, φυλής/ εθνότητας, γλώσσας, εθνικότητας, ομορφιάς, επαγγέλματος, εκπαίδευσης, εγκληματικότητας, συμμετοχής σε αθλητικές ομάδες ή άλλα προσωπικά χαρακτηριστικά. Εδώ αναφέρεται σε μια θετική ή αρνητική αξιολόγηση ενός άλλου ατόμου βάσει της συνειδητοποιημένης συμμετοχής του σε μια ομάδα. (Αναφορές π.χ.: Allport (1954): The Nature of prejudice; Dovidio, Hewstone, Glick, Esses (2010): The SAGE handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination.)

Στερεότυπο είναι μια απλοποιημένη και τυποποιημένη σύλληψη ή εικόνα που διατηρείται από κοινού από τα μέλη της ομάδας. Τα στερεότυπα μπορούν να διατηρηθούν τόσο από μειονοτικές ομάδες όσο και από ομάδες πλειοψηφίας, αλλά από τη στιγμή που τα στερεότυπα αγνοούν την ατομική μεταβλητότητα, αποτελούν πάντοτε εμπόδιο στην επιτυχή ένταξη των μειονοτήτων. (Αναφορές π.χ.: Allport (1954): The Nature of prejudice; Dovidio, Hewstone, Glick, Esses (2010): The SAGE handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination.)

Στερεότυπο

Κοινωνική Ψυχολογία

Κοινωνική Ψυχολογία είναι η επιστημονική μελέτη του πώς οι σκέψεις, τα συναισθήματα και οι συμπεριφορές των ανθρώπων επηρεάζονται από την πραγματική, φανταστική ή υπονοούμενη παρουσία άλλων.

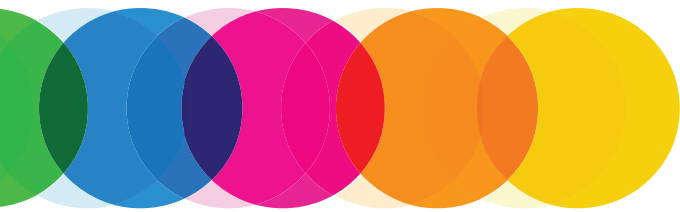
Πρόσφυγας όπως ορίζεται από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες Πρόσφυγας, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων του 1951, είναι ένα άτομο το οποίο «λόγω βαθιά εδραιωμένου φόβου ότι διώκεται για λόγους φυλετικούς, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ή λόγω πολιτικής άποψης, ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να απολαύει της προστασίας της χώρας αυτής, ή, εφόσον δεν έχει ιθαγένεια και εξαιτίας τέτοιων γεγονότων ευρίσκεται εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτή».

Πηγή: Σύμβαση και Πρωτόκολλο σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων: <http://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b66c2aa10.pdf>, σελ. 14

Πρόσφυγας

Ανατρεπτική Επικοινωνία

Ανατρεπτική Επικοινωνία: Η ανατροπή αναφέρεται σε μια προσπάθεια μετασχηματισμού της καθιερωμένης κοινωνικής τάξης και των δομών της ισχύς, της εξουσίας και της ιεραρχίας. Η ανατρεπτική επικοινωνία σ' αυτό το πλαίσιο αναφέρεται στον τρόπο επιχειρηματολογίας προς τους ανθρώπους με τη χρήση στερεοτύπων, προκαταλήψεων και αβάσιμων «γνώσεων» (βλ. «συνθήματα του μπαρ»).

Ενότητα 2 - Εποπτεία πρακτικών ασκήσεων στο πλαίσιο της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων

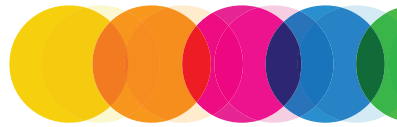
Εισαγωγή

Σύμφωνα με την Ανάλυση Αναγκών του έργου, οι πολλαπλασιαστές σε όλες τις χώρες του έργου απαιτούν περισσότερες γνώσεις σχετικά με τις μεθόδους της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, ειδικά εκείνων που δεν επικεντρώνονται στη γλώσσα. Συγκεκριμένα, οι Γερμανοί πολλαπλασιαστές ζήτησαν υλικό χωρίς χρήση γλώσσας και κατάρτιση για πολλαπλασιαστές για την αντιμετώπιση συγκρούσεων. Οι συμμετέχοντες πολλαπλασιαστές στη Σουηδία θα ήθελαν να γνωρίζουν διάφορα είδη μεθόδων όπως διαδραστικές μεθόδους, δραστηριότητες για να σπάσει ο πάγος, ασκήσεις ρόλων και διαδραστικές ασκήσεις εν γένει. Μια κρίσιμη απαίτηση των Ιταλών πολλαπλασιαστών είναι οι μέθοδοι διδασκαλίας της πολιτιστικής διαμεσολάβησης και η προώθηση της αλλαγής προοπτικής. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων από τη Σλοβενία δήλωσαν ότι θα χρειαστούν μεθόδους όπου οι συμμετέχοντες να μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις και να συζητήσουν. Οι Τούρκοι πολλαπλασιαστές επεσήμαναν την ανάγκη τους για καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπου δεν απαιτείται η χρήση της γλώσσας.

Συνολικά, είναι εμφανές ότι οι πολλαπλασιαστές χρειάζονται διαδραστικές μεθόδους που προσφέρουν στους συμμετέχοντες, τόσο τους πρόσφυγες όσο και τους πολίτες, την ευκαιρία να προβληματιστούν για τη δική τους θέση και τα υπάρχοντα στερεότυπα. Ως εκ τούτου, η Ενότητα 2 προσφέρει ασκήσεις και μεθόδους για την εισαγωγή πολλαπλών αντιλήψεων στους συμμετέχοντες, οι οποίοι ενθαρρύνονται να προβληματιστούν για τη δική τους θέση και να συνειδητοποιήσουν την αποκλειστική δυναμική της ομάδας. Επιπλέον, το περιεχόμενο των μεθόδων προσφέρει νέες επιλογές για θετική δράση στην κοινωνική συνοχή. Αυτές οι μέθοδοι είναι βασισμένες σε δράσεις και στοχεύουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που δεν επικεντρώνονται απαραίτητα στη γλώσσα. Επιπλέον, παρέχεται στους πολλαπλασιαστές μια επισκόπηση σχετικά με τον τρόπο αντίδρασης σε περίπτωση ανοιχτά επιθετικών ή συγκαλυμμένων καθημερινών διακρίσεων.

Σε ποιους απευθύνεται

Όλες οι ασκήσεις απευθύνονται στους πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων. Μερικές (ή μέρη αυτών) θα μπορούσαν εύκολα να προσαρμοστούν από τους πολλαπλασιαστές προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε μικτές ομάδες εκπαιδευομένων.

Στόχοι & Εκπαιδευτικοί στόχοι

Με το τέλος της συγκεκριμένης ενότητας οι συμμετέχοντες:

- Μαθαίνουν να ελέγχουν τον τρόπο κατασκευής «πεποιθήσεων» (επιλογή, στερεότυπα, αναπαραστάσεις, ιδέες κ.λπ.) για τον εαυτό τους, τους άλλους και το περιβάλλον
- Μαθαίνουν πώς να δημιουργούν στρατηγικές επικοινωνίας για να αυξήσουν τις δυνατότητες επιτυχούς επικοινωνίας
- Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να ελέγχουν συναισθήματα, ιδίως σε συναισθηματικά φορτισμένες επαφές και περιβάλλοντα
- Εξελίσσουν περαιτέρω την αυτογνωσία και την αυτοπαρουσίαση μέσω κινήσεων του σώματος (χορογραφία)
- Αλλάζουν προοπτικές με βάση προσωπικές εμπειρίες αποκλεισμού.

Διάρκεια

Συνολική διάρκεια μαζί με διαλείμματα: 5-6,5 ώρες

- Άσκηση 1 – Εφεδρικός τροχός 90-110 λεπτά
- Άσκηση 2 – Ανάπτυξη αυτογνωσίας και αυτοπαρουσίασης μέσω προσωπικής χορογραφίας 90-110 λεπτά
- Άσκηση 3 – Συναισθηματικά φορτισμένη επικοινωνία 90-120 λεπτά

Απαιτήσεις

- Αριθμός συμμετεχόντων: 10-15 (συν 2-3 διαμεσολαβητές/εκπαιδευτές)
- Μέγεθος δωματίου: περίπου 80-100 τ.μ.
- Σκηνικό δωματίου: ευέλικτο (καρέκλες σε κλειστό κύκλο, ημικύκλιο ή ανοιχτό κύκλο)
- Εξοπλισμός: ένας μεγάλος πίνακας με μαρκαδόρους (3 χρώματα), ηχητικό σύστημα (ή ένα αυτόνομο ηχείο με θύρα USB και ένας φορητός υπολογιστής)

Θεωρητικό υπόβαθρο

Εξηγείται σε κάθε άσκηση.

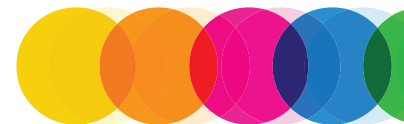
Περιεχόμενο

Η Ενότητα 2 «Εποπτεία πρακτικών ασκήσεων στο πλαίσιο συμπεριληπτικής εκπαίδευσης ενηλίκων» αναπτύσσει μια σειρά ασκήσεων που προσανατολίζονται κυρίως στη διάσταση της συμπεριφοράς για την εισαγωγή πολλαπλών αντιλήψεων, ενθαρρύνοντας την αναστοχασμό γύρω από την προσωπική τους θέση μέσω μεθόδων προσανατολισμένων προς τη δράση σε μη συμμορφούμενες γλωσσικές ομάδες και ενισχύοντας μια αμερόληπτη κοινωνική συνοχή.

Το περιεχόμενο των ασκήσεων έχει ως σκοπό την εκτίμηση της αποκλειστικής δυναμικής της ομάδας με τη μορφή αποκλεισμού και στιγματισμού (πλειοψηφία-μειονότητα) στην ειδική ομάδα προσφύγων και πολιτών, ως εκπρόσωποι της λεγόμενης κοινωνίας των μειονοτήτων και της πλειοψηφίας, προσφέροντας έτσι νέες επιλογές δράσης προς την κοινωνική συμβίωση, παρέχοντας 3 επικοινωνιακά στηρίγματα μέσω δημιουργικών μεθόδων. Σε αντίθεση με τις άλλες ενότητες, η Ενότητα 2 εισάγει μεθόδους που βασίζονται στη δράση και δημιουργούν νέες μαθησιακές εμπειρίες μέσω διαδικασιών ενεργών ομάδων προς την επίλυση προβλημάτων. Επιπλέον, παρέχει στους πολλαπλασιαστές μια επισκόπηση του τρόπου αντίδρασης σε περίπτωση ανοιχτά επιθετικής ή συγκαλυμμένης καθημερινής διάκρισης στο πλαίσιο συνάντησης των ομάδων.

Η Ενότητα 2 αποτελείται από 3 ασκήσεις και 2 συνεδρίες προθέρμανσης. Ο κύριος στόχος της Ενότητας είναι να αναπτυχθεί η ικανότητα των πολλαπλασιαστών να χειριστούν αποτελεσματικά τις τρεις διαστάσεις των πεποιθήσεων: γνωστική, συναισθηματική και συμπεριφορική διάσταση. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με βιωματικές πρακτικές τεχνικές και μεθόδους.

- Η Άσκηση 1 (Εφεδρικός τροχός) καλεί τους συμμετέχοντες σε μια δύσκολη επικοινωνιακή κατάσταση όπου θα πρέπει να αναλύσουν τις γνώσεις, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές τους για να αυξήσουν τις πιθανότητες επιτυχίας. Οι συμμετέχοντες αμφισβητούν τις αυτοσχεδιαστικές πρακτικές που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή ζωή, τις περισσότερες περιπτώσεις χωρίς επιτυχία. Αντί αυτού, προτείνεται ένα απλό σύστημα που μπορεί να ξεκλειδώσει τις απαντήσεις στα «πώς», «τι», «γιατί», «ποιος» και «για ποιον» κάθε επικοινωνιακής δράσης. Το σύστημα αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη αυτογνωσίας (βασικό χαρακτηριστικό κάθε διαμεσολαβητή/ εκπαιδευτή) και χρησιμεύει ως οδηγός για την αλλαγή δογματικών πεποιθήσεων (στόχος της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων). Αξίζει να σημειωθεί ότι η προφορική επικοινωνία αποτελεί προϋπόθεση για αυτή την άσκηση. Ωστόσο, τα μαθησιακά αποτελέσματα της Άσκησης 1 αφορούν, ειδικότερα, την περαιτέρω ανάπτυξη λεκτικών και μη λεκτικών δεξιοτήτων επικοινωνίας.
- Η Άσκηση 2 (Ανάπτυξη της αυτογνωσίας και αυτοπαρουσίασης μέσω προσωπικής χορογραφίας) χρησιμοποιεί τη γοητεία και την τέχνη του χορού και της κίνησης για να μας βοηθήσει να γνωρίσουμε καλύτερα τον εαυτό μας. Στην καθημερινότητά μας, παρουσιάζουμε τους εαυτούς μας με έναν συνηθισμένο τρόπο, χρησιμοποιώντας δεδομένα και πληροφορίες που μπορεί να καλύπτουν πτυχές του εαυτού μας που, αν και κρυμμένες, επηρεάζουν την αυτοπαρουσίασή μας και μπορεί να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο σε ό,τι πιστεύουν οι άλλοι για εμάς. Για να καλλιεργήσουμε εμπιστοσύνη μέσα στην ομάδα των εκπαιδευομένων, είναι απαραίτητο να προσδιορίσουμε αυτές τις πτυχές του εαυτού μας και να τις αντιμετωπίσουμε συνειδητά.
- Η Άσκηση 3 (Συναισθηματικά φορτισμένη επικοινωνία) είναι μια τεχνική που απαιτεί τη συμμετοχή ενός έμπειρου ηθοποιού. Μας εξοικειώνει με τη δυνατότητα μεταφοράς των συναισθημάτων (ευτυχία, θυμό, φόβο, θλίψη, έκπληξη, αποστροφή) και βοηθά στον έλεγχο των συναισθημάτων που επηρεάζουν την επικοινωνία και στον περιορισμό του συναισθηματικού βάρους των πολλαπλασιαστών.

Άσκηση 1 – Εφεδρικός τροχός

Διάρκεια	90-120 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • εξοικείωση με την κατασκευή πεποιθήσεων (κοινωνικές αναπαραστάσεις) • ικανότητα ανάλυσης των πεποιθήσεων σε γνώσεις, συναισθήματα, συμπεριφορές • ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας • αναγνώριση της σημασίας της προετοιμασίας πριν από οποιαδήποτε επικοινωνιακή διαδικασία • καλύτερη γνώση του συναισθηματικού ελέγχου • προώθηση της αλλαγής προοπτικής • βιωματική γνώση της δημιουργίας ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για την ανταλλαγή απόψεων • ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης συγκρούσεων
Απαιτήσεις	Ένα δωμάτιο με καρέκλες σε ημικύκλιο μπροστά από έναν μεγάλο πίνακα με μαρκαδόρους, αντίγραφα της μελέτης περίπτωσης (1 ανά συμμετέχοντα).
Μεθοδολογία	Προσαρμοσμένο με εκπαιδευτικό υλικό του εθνικού σεμιναρίου U-CARE για Peer Coaches στην Ελλάδα, επιμέλεια του Ανδρέα Αλμπάνη (αριθμός έργου U-CARE: JUST/2011/FAC/AG/2827)
Εισαγωγή	Ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και οι διακρίσεις είναι έννοιες που περιγράφουν αντιλήψεις, συναισθήματα και συμπεριφορές. Παρόλο που οι όροι αυτοί είναι γνωστοί στους περισσότερους, είναι δύσκολο να κατανοηθεί η ουσία μιας έννοιας που είναι, ταυτόχρονα, αντίληψη, συναίσθημα και συμπεριφορά, καθώς συνδυάζει τόσο μια ενοποιημένη όσο και ενσταλαγμένη σκέψη για τον κόσμο που μας περιβάλλει και την ικανότητά του να αλλάζει και να μετασχηματίζεται συνεχώς. Και αποτελεί αυτό πρόβλημα; Όχι ιδιαίτερα, ειδικά όταν γνωρίζουμε το θεωρητικό πλαίσιο που υποστηρίζει αυτή την άσκηση. Το θεωρητικό πλαίσιο των Κοινωνικών Αναπαραστάσεων μπορεί να οδηγήσει όλους τους εκπαιδευτές/ διαμεσολαβητές σε μια βαθύτερη κατανόηση. Για την λεπτομερή παρουσίαση της θεωρίας των κοινωνικών αναπαραστάσεων, μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα μας (www.out-side-in.eu).

Δραστηριότητα

Μια μελέτη περίπτωσης που προκαλεί και μας κάνει να ξανασκεφτούν τους συνήθεις τρόπους επικοινωνίας μας. Συνήθως:

- Δεν ακούμε αρκετά
- Δεν δείχνουμε αρκετή συμπάθεια και κατανόηση
- Δεν ζητάμε πληροφορίες
- Λέμε ό,τι θέλουμε να πούμε ασχέτως από το άτομο που είναι μπροστά μας
- Χρησιμοποιούμε στερεότυπα

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό εργαλείο μπορεί να εμπνεύσει ανθρώπους να σχεδιάσουν μια πολύτιμη στρατηγική επικοινωνίας προκειμένου να επηρεάσουν ένα άτομο ή/και μια ομάδα ατόμων. Ο διαμεσολαβητής ξεκινά μοιράζοντας στους συμμετέχοντες ένα κείμενο με μια μελέτη περίπτωσης/ σενάριο και τους δίνει 3-5 λεπτά για να το διαβάσουν προσεκτικά χωρίς καμία παρέμβαση.

Σενάριο

Εργάζεστε σε έναν μεγάλο οργανισμό. Μια μέρα πηγαίνετε στο γραφείο σας, πολύ όμορφα ντυμένος, για ένα πολύ σημαντικό μίτινγκ. Όταν εισέρχεστε στο προαύλιο βλέπετε τον κ. Πωλ πολύ θυμωμένο καθώς προσπαθεί να αλλάξει το λάστιχο του αυτοκινήτου του με έναν τρόπο που φαίνεται πολύ επικίνδυνος για τον ίδιο (βρίσκεται κάτω από το αυτοκίνητο το οποίο δεν φαίνεται να είναι καλά ακινητοποιημένο).

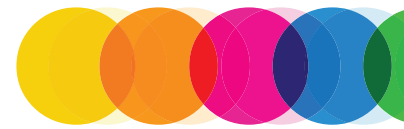
Γνωρίζετε ότι ο κ. Πωλ εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια ως υπεύθυνος ασφαλείας στο κτίριο όπου βρίσκεται το γραφείο σας. Δεν τον γνωρίζετε καλά, μιλάτε ο ένας στον άλλο σπάνια, αλλά ξέρετε ότι είναι ευερέθιστος. Έχετε ακούσει ότι το διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού έχει ασχοληθεί κατά καιρούς με την επιθετική του στάση απέναντι σε άλλους υπαλλήλους του ίδιου οργανισμού για ασήμαντες αιτίες. Έχετε ακούσει ότι μερικές φορές χρησιμοποίησε ακόμη και σωματική βία εναντίον τους. Έχετε ακούσει επίσης ότι έχει προηγουμένως νοσηλευτεί σε ψυχιατρικές κλινικές για σύντομες περιόδους.

Στόχος

Να αποτρέψετε τον κ. Πωλ από να συνεχίσει αυτό που κάνει, να αλλάξει το λάστιχο του αυτοκινήτου του με αυτόν τον τρόπο, καθώς είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα τραυματιστεί.

Περιορισμοί

- Δεν μπορείτε να τον βοηθήσετε να αλλάξει το λάστιχο (θυμηθείτε, έχετε μια πολύ σημαντική συνάντηση σε 5 λεπτά και πρέπει να πάτε εκεί όμορφα ντυμένος)
- Δεν μπορείτε να ζητήσετε βοήθεια από άλλους (για παράδειγμα, επαγγελματική οδική βοήθεια)

- Δεν μπορείτε να τον κάνετε να σας ακολουθήσει σε άλλη δουλειά
- Δεν έχετε αρκετό χρόνο

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πρέπει να σκεφτείτε πώς θα πετύχετε μέσω της επικοινωνίας.

Μόλις ολοκληρωθεί το κομμάτι της ανάγνωσης (3-5 λεπτά), ο διαμεσολαβητής ζητά από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν έξυπνες ιδέες για το πώς θα πρέπει να προσεγγίσουμε τον κ. Πωλ (τα βήματα της επικοινωνίας) προκειμένου να τον πείσουμε να σταματήσει αυτό που κάνει.

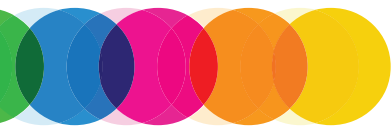
Ο διαμεσολαβητής μπορεί να ανοίξει έναν διάλογο με τους συμμετέχοντες και ταυτόχρονα να γράφει στον πίνακα τις ιδέες τους (π.χ. «Θα του έλεγα ότι το αυτοκίνητο δεν είναι καλά τοποθετημένο και ότι μπορεί να τραυματιστεί», «Θα του έλεγα 'καλημέρα' και θα του πρότεινα ένα μικρό διάλειμμα από τη δουλειά», «Θα του ζητούσα βοήθεια και όταν ερχόταν θα του έλεγα την αλήθεια», «Θα προσφερόμουν να αλλάξω εγώ το λάστιχο», «Θα έλεγα 'καλημέρα', 'πώς είστε' και θα προσπαθούσα να ανοίξω διάλογο μαζί του» κ.λπ.).

Στο κομμάτι της ανταλλαγής απόψεων, ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να παρακινήσει τους συμμετέχοντες να πουν κάτι (ακόμη κι αν δεν πρόκειται για καμιά έξυπνη ιδέα) και να τους θυμίσει ότι δεν ψάχνουμε μία μόνο φράση ή δράση αλλά μια σειρά από επικοινωνιακές δράσεις που μπορούν να αυξήσουν τις πιθανότητες να επιτύχουμε τον στόχο μας. Επομένως, αν οι συμμετέχοντες συμφωνήσουν, για παράδειγμα, ότι μια ιδέα είναι τέλεια για να ξεκινήσουμε την επικοινωνία με τον κ. Πωλ, ο διαμεσολαβητής πρέπει να σημειώσει αυτή την ιδέα στον πίνακα (σημειώνοντας δίπλα τον αριθμό 1).

Όταν ολοκληρωθεί η ανταλλαγή ιδεών (30-45 λεπτά για μια ομάδα 15 συμμετεχόντων), ο πίνακας θα πρέπει να έχει γεμίσει με ιδέες.

Ο διαμεσολαβητής ελέγχει κάθε ιδέα παίζοντας τον ρόλο τον κ. Πωλ (αγχωμένος και με καμία διάθεση για πολιτισμένο διάλογο), κατ' αυτόν τον τρόπο:

Είμαι χαζός και δεν μπορώ να αλλάξω ένα αναθεματισμένο λάστιχο; Νομίζεις ότι είσαι πιο έξυπνος από μένα; (απαντώντας στις ιδέες «Θα του έλεγα ότι το αυτοκίνητο δεν είναι καλά τοποθετημένο και ότι μπορεί να τραυματιστεί» και «Θα προσφερόμουν να αλλάξω εγώ το λάστιχο»), Τρελάθηκες; Δεν βλέπεις ότι είμαι απασχολημένος με το αναθεματισμένο λάστιχο; (απαντώντας στην ιδέα «Θα του έλεγα 'καλημέρα' και θα του πρότεινα ένα μικρό διάλειμμα από τη δουλειά»), Δεν βλέπεις ότι είμαι απασχολημένος; Δεν έχω χρόνο για τις γελοίες δουλειές σου (απαντώντας στην ιδέα «Θα του ζητούσα βοήθεια και όταν ερχόταν θα του έλεγα την αλήθεια»), κ.λπ...

Σιγά-σιγά οι συμμετέχοντες συνειδητοποιούν ότι η διαδικασία αυτή οδηγεί σε αδιέξοδο χωρίς καμία λύση. Γιατί όμως είμαστε τόσο σίγουροι ότι κανείς από αυτούς δεν θα πει κάτι πραγματικά έξυπνο και αποτελεσματικό;

Οι άνθρωποι συνήθως δεν ελέγχουν την πρόθεση του άλλου να επικοινωνήσει. Νομίζουν ότι αν θέλουν να περάσουν σε κάποιον ένα μήνυμα, πρέπει απλά να μιλήσουν χωρίς να σκεφτούν τι είδους μηνύματα εκφράζουμε όταν δεν είμαστε προσεκτικοί και δεν έχουμε επίγνωση του ατόμου και της κατάστασης που έχουμε να αντιμετωπίσουμε (π.χ. «είσαι χαζός», «γνωρίζω περισσότερα», «κάνε το όπως σου λέω» κ.λπ.).

Εάν ο κ. Πωλ δεν έχει καμία πρόθεση να επικοινωνήσει μαζί μας, κάθε απόπειρα θα είναι αποτυχία. Ότι μήνυμα και να θέλουμε να περάσουμε θα βρει τοίχο. Έτσι, πρώτα, πρέπει να ελέγξουμε την πρόθεση του κ. Πωλ. Πώς; Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει συγκεκριμένη τεχνική ή μέθοδος που θα μπορούσε να εγγυηθεί την επιτυχία. Προσπαθώντας να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον ενός ατόμου με μια «καλημέρα» είναι ένα καλό ξεκίνημα. Μπορεί να πει ότι «δεν είναι καθόλου καλή μέρα». Αν και αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αρνητική συμπεριφορά, η αντίδραση αυτή δείχνει ότι είναι αρκετά ανοιχτός σε επικοινωνία. Υπάρχει, δηλαδή, πρόθεση επικοινωνίας. Αν ο κ. Πωλ δεν αντιδράσει καθόλου, τότε θα πρέπει να προσπαθήσουμε λέγοντας κάτι όπως: «Γεια σας, κ. Πωλ, δεν με ακούσατε; Σας είπα 'καλημέρα'». Αυτή η ακολουθία προσπαθειών θα μπορούσε να αυξήσει τις δυνατότητες επιτυχίας.

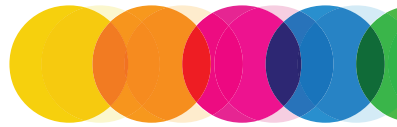
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να επαναλαμβάνει ότι αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να αυξήσουμε τις πιθανότητες επιτυχούς επικοινωνίας και όχι να δώσουμε μία μόνο συνολική λύση.

Όταν καταφέρουμε να ενεργήσουμε την πρόθεση για επικοινωνία, θα πρέπει να αρχίσουμε να ελέγχουμε τις πεποιθήσεις που παίζουν ρόλο στη συγκεκριμένη κατάσταση, π.χ.:

- Τι πιστεύετε για τον κ. Πωλ;
- Τι πιστεύετε για την κατάσταση;
- Τι πιστεύετε για τον εαυτό σας;

Οι δύο πρώτες ερωτήσεις καλύπτονται κατά κάποιο τρόπο από το σενάριο της μελέτης περίπτωσης. Το τρίτο ερώτημα συνήθως δεν αποκτά την προσοχή που του αξίζει, αν και έχει μεγάλη σημασία στην επικοινωνιακή διαδικασία. Πρέπει να καταλάβουμε ότι αυτό που ανταλλάσσουμε σε μια επικοινωνιακή διαδικασία είναι οι πεποιθήσεις μας για το αντικείμενο και τα υποκείμενα της επικοινωνίας. Επιπλέον:

- Τι πιστεύει ο κ. Πωλ για εμάς;
- Τι πιστεύει ο κ. Πωλ για την κατάσταση;
- Τι πιστεύει ο κ. Πωλ για τον εαυτό του;

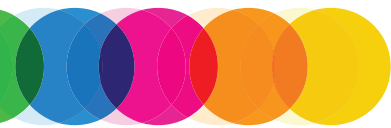
Επομένως, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να επιβεβαιώσουμε τις παραπάνω πεποιθήσεις προκειμένου να αυξήσουμε τις πιθανότητες επιτυχούς επικοινωνίας. Για παράδειγμα, αν θεωρούμε ότι ο κ. Πωλ είναι τρελός και ότι βρίσκεται σε μια επικίνδυνη κατάσταση λόγω δικού του λάθους, τότε η στάση και τα μηνύματά μας θα ανταποκρίνονται σε αυτό που πιστεύουμε με αποτέλεσμα να τον προσβάλλουμε. Επίσης, σύμφωνα με την ανάλυση πεποιθήσεων (βλ. Μέρος: Μεθοδολογία και καθοδήγηση για τη σωστή εκτέλεση της άσκησης), μία πεποίθηση χωρίζεται στις εξής διαστάσεις:

- Γνωστική (τι γνωρίζουμε)
- Συναισθηματική (τι νοιώθουμε)
- Συμπεριφορική (τι κάνουμε)

Αν θέλουμε να ελέγξουμε την πεποίθησή μας σχετικά με τον κ. Πωλ (για παράδειγμα), θα πρέπει να ελέγξουμε: Τι γνωρίζω για τον κ. Πωλ; (Εντάξει, γνωρίζω ότι είναι ένας ευέξαπτος άνθρωπος και ότι εργάζεται ως φύλακας ασφαλείας). Τι νοιώθω για τον κ. Πωλ; (Κυρίως φόβο, γιατί έχω ακούσει ότι το διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού έχει ασχοληθεί κατά καιρούς με την επιθετική του συμπεριφορά απέναντι στους υπόλοιπους υπαλλήλους για ασήμαντους λόγους. Έχω ακούσει ότι μερικές φορές μάλιστα έχει χρησιμοποιήσει και σωματική βία εναντίον τους. Κι επίσης έχω ακούσει ότι παλιότερα είχε νοσηλευτεί σε ψυχιατρική κλινική για μικρά χρονικά διαστήματα). Τι κάνω; (Κατά βάση δεν θέλω να αναμειχθώ στην κατάσταση, αλλά, παρότι υπάρχει η πιθανότητα να διακινδυνεύσω την επιτυχία μου στο επερχόμενο πολύ σημαντικό μίνιγκ, θα προσπαθήσω να πείσω τον κ. Πωλ να σταματήσει αυτό που κάνει). Ομοίως, θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε με άλλες πεποιθήσεις:

- Τι γνωρίζω για την κατάσταση; (Είμαι τόσο σίγουρος ότι το αυτοκίνητο δεν είναι καλά τοποθετημένο; Ήλεγξα πριν αρχίσω να συμβουλευώ τον κ. Πωλ;)
- Πώς νοιώθω για την κατάσταση; (Ο κ. Πωλ αντιλαμβάνεται τον φόβο μου για εκείνον; Ξέρει ότι πιστεύω ότι βρίσκεται σε επικίνδυνη κατάσταση;)

Όταν αναρωτιόμαστε τα παραπάνω, συνειδητοποιούμε εύκολα ότι έχουμε εμπλακεί σε μια δύσκολη επικοινωνιακή κατάσταση χωρίς να είμαστε σίγουροι αν έχουμε τις απαντήσεις. Η επικοινωνιακή μας στρατηγική θα πρέπει να σχεδιαστεί με τρόπο που να καλύπτει τα γνωστικά κενά. Όταν έχουμε πληροφορίες για όλες τις διαστάσεις, μόνο τότε μπορούμε να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε τη δράση του κ. Πωλ. Πώς είναι αυτό δυνατόν;

Σύμφωνα με τη θεωρία των πεποιθήσεων, η γνωστική, η συναισθηματική και η συμπεριφορική διάσταση είναι αλληλένδετες. Όταν εμφανιστεί ένα νέο γνωστικό στοιχείο, τα συναισθήματα και οι δράσεις μεταβάλλονται. Επίσης, αν δημιουργηθεί ένα συναισθήμα λόγω της κατάστασης, η αντίληψη (λιγότερη πρόσβαση στα γνωστικά στοιχεία) και η διάθεση για δράση επηρεάζονται.

Η ανάλυση αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και αντιστρόφως. Δεν θέλουμε να εμπλακούμε στη συγκεκριμένη κατάσταση (τι κάνω) γιατί γνωρίζουμε ότι ο κ. Πωλ είναι επιθετικός (τι γνωρίζω) και αυτό μας φοβίζει (τι νοιώθω). Ο διαμεσολαβητής θα μπορούσε εδώ να τονίσει ότι στην πραγματική ζωή οι περισσότεροι θα άφηναν τον κ. Πωλ να τραυματιστεί. Όχι επειδή είναι κακοί άνθρωποι αλλά επειδή συνήθως οι πράξεις μας βασίζονται σε λιγοστές πληροφορίες χωρίς επίγνωση των στερεοτύπων και των συναισθημάτων μας.

Συμπέρασμα

Για να αυξήσουμε τις πιθανότητες επιτυχούς επικοινωνίας θα πρέπει να ελέγξουμε:

- Την πρόθεση του ατόμου να επικοινωνήσει
- Τις σημαντικές πεποιθήσεις για τους εμπλεκόμενους και την κατάσταση

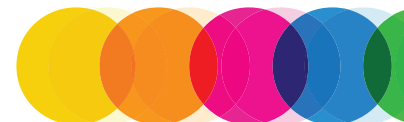
Στην καθημερινότητά μας, καταστάσεις όπως το σενάριο του κ. Πωλ μας δίνουν χρόνο 1-2 δευτερολέπτων για να διαμορφώσουμε μια επικοινωνιακή στρατηγική. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο συνήθως αυτοσχεδιάζουμε και τα αποτελέσματα είναι τουλάχιστον διφορούμενα. Ελέγχοντας την πρόθεση και τις σημαντικές πεποιθήσεις, έχουμε ήδη διαμορφώσει μια στρατηγική που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην καθημερινή ζωή και να αυξήσει τη δυνατότητα επιτυχίας.

Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η καλύτερη μέθοδος αξιολόγησης αυτής της άσκησης είναι μια συζήτηση στρογγυλής τραπέζης όπου όλοι οι συμμετέχοντες στην ομάδα θα εκφράσουν τις εντυπώσεις τους και τους πιθανούς τρόπους χρήσης αυτών των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Εάν έχουμε μια ομάδα εκπαιδευομένων που βρίσκονται σε συνεχή επαφή με τον συντονιστή, θα μπορούσαμε να τους προτείνουμε να εφαρμόσουν αυτή τη μεθοδολογία στην καθημερινή ζωή, μεριμνώντας ώστε να μην δημιουργηθούν κατεστημένες αντιλήψεις για άτομα ή ιδέες και να επιλέξουν κάποιες από αυτές τις εμπειρίες να αναφερθούν στην ομάδα σε μια μελλοντική ομαδική συζήτηση.

Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να γνωρίζουν ότι αυτή η μέθοδος είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στην αύξηση των πιθανοτήτων επιτυχούς επικοινωνίας. Αυτό που συνειδητοποιούμε από ένα άτομο ή/ και μια κατάσταση είναι ένας συνδυασμός πολλών παραγόντων που δεν είναι πάντα μπροστά μας.

Άσκηση 2 - Ανάπτυξη αυτοπαρουσίασης και αυτογνωσίας μέσω προσωπικής χορογραφίας

Διάρκεια	90 – 110 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικείωση με το σώμα και τις κινήσεις μας • Υψηλό επίπεδο ενδοσκόπησης • Συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζουμε συνήθως τον εαυτό μας και πώς μπορούμε να παρουσιάσουμε τον εαυτό μας για να είμαστε πιο ακριβείς • Συνειδητοποίηση του τι έχει πραγματικά σημασία για εμάς και τους άλλους
Απαιτήσεις	Ένα ευρύχωρο δωμάτιο (περίπου 80-100 τ.μ.) χωρίς καρέκλες και χαλιά, ηχητικό σύστημα (ή ένα αυτόνομο ηχείο με θύρα USB και ένας φορητός υπολογιστής).
Μεθοδολογία	<p>Συνήθως παρουσιάζουμε τον εαυτό μας με έναν τυπικό τρόπο χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα στοιχεία (όνομα, επαγγελματική κατάσταση, εκπαίδευση) και αισθανόμαστε σίγουροι γι' αυτό χωρίς δεύτερη σκέψη. Αλλά πόση κρίσιμη πληροφορία αφήνουμε έξω από την αυτοπαρουσίασή μας; Είναι, για παράδειγμα, το όνομα, η επαγγελματική μας κατάσταση, κ.λπ., αυτό που κάποιος πρέπει να γνωρίζει για εμάς κάθε φορά που συστήνουμε τον εαυτό μας, ή υπάρχουν άλλα στοιχεία πιο κατάλληλα για κάθε περίπτωση;</p> <p>Αυτή η άσκηση προσπαθεί να συνδέσει το συνειδητό και το ασυνειδητο κομμάτι του εαυτού μας για να μας βοηθήσει να δημιουργήσουμε έναν εναλλακτικό τρόπο αυτοπαρουσίασης βασισμένο σε μια βαθύτερη συνειδητοποίηση του εαυτού μας.</p> <p>Είναι απαραίτητο να εφαρμοστεί σε ένα χαλαρό περιβάλλον και να αναπτύσσεται ενεργά από τον διαμεσολαβητή. Οι οδηγίες για τους συμμετέχοντες πρέπει να παρέχονται με ήρεμη φωνή και με επανάληψη όπου χρειάζεται. Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία χορού από τους συμμετέχοντες. Η εμπειρία προηγούμενων μαθημάτων χορού είναι ωφέλιμη για τον διαμεσολαβητή(-ές).</p>

Δραστηριότητα

Αμέσως μετά τη δραστηριότητα προθέρμανσης, ο διαμεσολαβητής ζητά από την ομάδα να χαλαρώσει και να σχηματίσει έναν ανοιχτό κύκλο. Στη συνέχεια, ο καθένας πρέπει να παρουσιάσει τον εαυτό του με οποιονδήποτε τρόπο θέλει, να υποδείξει τι θεωρεί σημαντικό για τον ίδιο. Ταυτόχρονα, ο διαμεσολαβητής ζητά από όλους τους άλλους να ακούσουν προσεκτικά την παρουσίαση των άλλων συμμετεχόντων. Όταν όλοι στον κύκλο ολοκληρώσουν με τις αυτοπαρουσιάσεις τους, ο διαμεσολαβητής ζητά από τον πρώτο συμμετέχοντα να μιμηθεί τον προηγούμενο και στη συνέχεια να τον παρουσιάσει για άλλη μια φορά, έως ότου ολοκληρωθεί ο κύκλος.

Στόχοι

- Οι συμμετέχοντες γνωρίζονται μεταξύ τους
- Καθένας τους γίνεται για λίγο ο διπλάνός του
- Καθένας μπορεί να δει πώς φαίνεται στους άλλους, αναγνωρίζει το στυλ του (εμπιστοσύνη, αμηχανία, τυπικότητα), τη στάση του σώματός του και τις μικρο-κινήσεις του, την έκφραση του προσώπου του (χαμογελαστός, γκρινιάρης)
- Σπάει ο πάγος, καθώς η διαδικασία μίμησης είναι συνήθως διασκεδαστική και δημιουργεί μια ευχάριστη ατμόσφαιρα για να συνεχίσουν οι συμμετέχοντες στα επόμενα βήματα της άσκησης

Δημιουργία προσωπική χορογραφίας ως εναλλακτική αυτοπαρουσίαση

Ο διαμεσολαβητής ζητά από την ομάδα να διασκορπιστεί στο δωμάτιο. Ζητάει από κάθε συμμετέχοντα να ανοίξει τα χέρια του από τη μια πλευρά στην άλλη για να καθορίσει τον δικό του χώρο, ώστε να δημιουργήσει μια σφαίρα που να τον περιβάλλει. Στη συνέχεια, ζητά από τους συμμετέχοντες να τον εμπιστευτούν, να κλείσουν τα μάτια τους και να ακολουθήσουν τα λόγια του χωρίς να σκέφτονται, χωρίς να ανησυχούν για τίποτα και χωρίς να τον διακόπτουν για οποιονδήποτε λόγο. Ιδανικά, η μουσική υπόκρουση μπορεί να είναι σε χαμηλή ένταση.

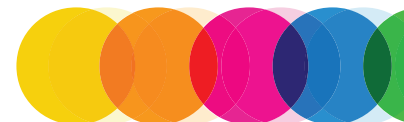
1. Οδηγίες (από τον διαμεσολαβητή)

Προσπάθησε να χαλαρώσεις και να καθαρίσεις το μυαλό σου, αγνόησε τους ήχους που μπορεί να ακούς από τους υπόλοιπους που βρίσκονται σε αυτό το δωμάτιο. Είσαι μόνος. Κάθισε στο πάτωμα ή στηρίξου στον τοίχο αν αυτό σε κάνει να νοιώθεις πιο άνετα.

Χρησιμοποίησε τη φαντασία σου και βγες έξω από αυτό το δωμάτιο. Διάλεξε το μέρος που θέλεις να πας... μπορεί να είναι οπουδήποτε, κοντά ή μακριά, μπορεί να είναι η παραλία ή ακόμη κι ένα δωμάτιο, ένα μέρος που γνωρίζεις, που έχεις επισκεφτεί, ή κι ένα μέρος που δημιούργησες τώρα στο μυαλό σου.

Φαντάσου αυτό το μέρος με κάθε του λεπτομέρεια. Τα υλικά, τα χρώματα, τη θερμοκρασία, νοιώσε το αεράκι, άκουσε τους ήχους ή τις μελωδίες αν υπάρχουν. Παρατήρησε κάθε λεπτομέρεια και αποφάσισε τη θέση σου σε αυτό το μέρος.

Φαντάσου ότι ένα ή περισσότερα άτομα βρίσκονται μαζί σου σε αυτό το

μέρος, πραγματικά ή φανταστικά άτομα στα οποία θέλεις να πεις κάτι, ό,τι κι αν είναι αυτό.

Φαντάσου αυτό το άτομο μαζί σου και τοποθέτησέ το κάπου στο περιβάλλον που σκέφτεσαι, κάπου όχι τόσο κοντά σου.

Προσπάθησε να επιστρέψεις στη θέση που είχες και φαντάσου το μέρος με περισσότερες λεπτομέρειες, μαζί και με τους δυο σας μέσα σε αυτό.

Σκέψου τι θέλεις να πεις σε αυτό το άτομο.

Σκέψου το πολύ προσεκτικά, προσπάθησε να βρεις τις κατάλληλες λέξεις που θέλεις να χρησιμοποιήσεις.

Πες του το από απόσταση, χωρίς πραγματικό ήχο. Φαντάσου ότι μπορεί να σε ακούσει.

Πες το ξανά. Προσπάθησε να θυμηθείς ότι το άτομο αυτό βρίσκεται αρκετά μακριά σου.

Προσπάθησε να πεις αυτό που θέλεις χρησιμοποιώντας λιγότερες λέξεις.

Κράτησε μόνο τις λέξεις που έχουν σημασία για το μήνυμά σου (το πολύ 3 ή 4).

Προσπάθησε να δείξεις αυτές τις λέξεις από απόσταση. Χρησιμοποίησε το σώμα σου για να πεις αυτό που θέλεις.

Αρχικά, φαντάσου τις κινήσεις που θέλεις να κάνεις, σαν να παρατηρείς τον εαυτό σου να τις κάνεις από απόσταση.

Επανάλαβε τις ίδιες κινήσεις, όσες φορές χρειαστεί μέχρι να αποφασίσεις τον κατάλληλο συνδυασμό.

Σκέψου κάθε λεπτομέρεια των κινήσεών σου. Τη θέση των χεριών, των ποδιών, τη θέση του κεφαλιού. Αν είναι γρήγορες ή αργές κινήσεις, αν είναι μεγάλες ή μικρές, και γιατί.

Όταν αποφασίσεις την καλύτερη ακολουθία κινήσεων, ξεκίνα να τις επαναλαμβάνεις προσπαθώντας να περάσεις το μήνυμα στο άτομο που έχεις μπροστά σου – στη φαντασία σου.

Κάνε το πολλές φορές, όσο αργά θέλεις, προσπαθώντας να τοποθετήσεις το σώμα σου στην εικόνα που δημιούργησες προηγουμένως.

Μπορείς ακόμη να αλλάξεις τις λέξεις/ κινήσεις αν θέλεις, αν αυτό σε κάνει να νοιώθεις πιο άνετα, πιο σίγουρο για τη μετάδοση του μηνυματός σου.

Επανάλαβε τις κινήσεις όσες φορές θέλεις μέχρι να γίνουν κάτι τελείως «δικό σου», τελείως φυσικό. Κάνε το κάτι οικείο σου, όπως το όνομά σου.

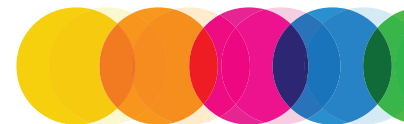
Όταν όλα είναι εντάξει, φαντάσου αυτό το μέρος για τελευταία φορά. Θα πρέπει να φύγεις τώρα. Αποφάσισε αν το άτομο που φαντάστηκες θα έρθει μαζί σου ή θα μείνει εκεί. Το μέρος αυτό θα συνεχίσει να υπάρχει για σένα ώστε να μπορείς να επιστρέψεις κάθε τόσο.

Πριν φύγεις από αυτό το μέρος, εκτέλεσε τις κινήσεις σου για μια τελευταία φορά.

Πολύ καλά! Μόλις δημιούργησες την πρώτη σου χορογραφία. Μπορείς να ανοίξεις τα μάτια σου.

	<p>2. Σύνθεση</p> <p>Ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να δώσει λίγο χρόνο σε όλους τους συμμετέχοντες να χαλαρώσουν. Έπειτα θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να θυμηθούν τον τρόπο (λέξεις, κινήσεις, συναισθήματα κ.λπ.) που παρουσίασαν τον εαυτό τους στο ξεκίνημα της άσκησης. Έπειτα, θα τους ζητήσει να συνδυάσουν τον τρόπο που παρουσίασαν τον εαυτό τους με τη χορογραφία που δημιούργησαν. Θα πρέπει να κρατήσουν το όνομα και 3-4 λέξεις ακόμα και να τις συνδυάσουν με τις κινήσεις τους.</p> <p>3. Παρουσίαση</p> <p>Με αυτόν τον νέο συνδυασμό, κάθε μέλος της ομάδας θα πρέπει να παρουσιάσει τον εαυτό του ακόμη μια φορά. Η υπόλοιπη ομάδα επαναλαμβάνει τη χορογραφία και τις λέξεις.</p>
<p>Αποτελέσματα</p>	<p>Κάθε συμμετέχων δημιουργεί μια πολύ προσωπική χορογραφία, όχι μιμούμενος κάποιον επαγγελματία χορευτή ή εκπαιδευτή, αλλά με μια ενδοσκοπική διαδικασία που στοχεύει στο να θυμηθεί συναισθήματα και σκέψεις.</p> <p>Καθένας μπορεί να δημιουργήσει ένα φανταστικό μέρος όπου μπορεί να επιστρέφει όταν χρειάζεται (π.χ. για να ηρεμεί και να σκεφτεί τι είναι πιο σημαντικό, κ.λπ.).</p> <p>Η σύγκριση των δύο διαφορετικών τρόπων παρουσίασης καθιστά δυνατή την παραγωγή σκέψεων σχετικά με τον τρόπο που γνωρίζω κάποιον (για παράδειγμα: πόσα στοιχεία δίνονται με αυτούς τους δύο τρόπους παρουσίασης, πόσα στοιχεία χρειάζονται για να δημιουργηθεί μια εικόνα για άλλους ανθρώπους, πώς αυτά τα στοιχεία σχετίζονται με τη γενική εικόνα που έχω για το άτομο αυτό, κ.λπ.).</p> <p>Πρόκειται για τη συνειδητοποίηση ότι η τέχνη στην πράξη θα μπορούσε να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο το οποίο μπορούμε να ενσωματώσουμε στην καθημερινότητά μας, επικοινωνώντας με άλλους ανθρώπους όχι με τον συνηθισμένο, τυπικό τρόπο επικοινωνίας.</p> <p>Μια ευκαιρία να κοιτάξουμε μέσα μας και να αποκτήσουμε καλύτερη γνώση για τον εαυτό μας. Αυτογνωσία!</p>
<p>Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων</p>	<p>Μια ομαδική συζήτηση, στην οποία να ζητηθεί ανατροφοδότηση από όλους τους συμμετέχοντες, θα μπορούσε να δώσει έναν ακριβή τύπο αξιολόγησης αυτής της άσκησης. Μετά από αυτή την άσκηση, τα άτομα συνήθως θέλουν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους.</p>
<p>Παραπομπές</p>	<p>Μέθοδος που αναπτύχθηκε αρχικά από τη Δέσποινα Μπουνίτση, μέλος του Συνεργείου του Μουσικού Θεάτρου, Ελλάδα.</p>

Άσκηση 3 – Συναισθηματικά φορτισμένη επικοινωνία

Διάρκεια	90 – 120 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση των συναισθημάτων που επηρεάζουν την επικοινωνία • Διαχείριση μιας συναισθηματικά φορτισμένης επικοινωνίας • Γνώση σχετικά με τη δυνατότητα μεταφοράς των συναισθημάτων • Ικανότητα εξουδετέρωσης των συναισθημάτων που επηρεάζουν την επικοινωνία • Ικανότητα μη επηρεασμού από τα συναισθήματα των άλλων
Απαιτήσεις	Σκηνικό δωματίου: ευέλικτο (καρέκλες σε ημικύκλιο και δύο καρέκλες στη διάμετρο του ημικυκλίου)
Μεθοδολογία	<p>Συνήθως δεν δίνουμε προσοχή στα συναισθήματα που διέπουν μια επικοινωνία μέχρι αυτά να αρχίσουν να ξεπερνούν τα αμοιβαία αποδεκτά όρια. Ο θυμός, ο φόβος, η θλίψη, η απογοήτευση, η έκπληξη και η ευτυχία είναι τα έξι βασικά συναισθήματα που επηρεάζουν τη σωματική μας λειτουργία και συναισθηματική ισορροπία μέσω του μεταξιακού συστήματος του εγκεφάλου σε λιγότερο από 0,006 δευτερόλεπτα. Ταχύτερα από τη λογική!</p> <p>Αυτό που συνήθως δεν γνωρίζουμε είναι ότι τα συναισθήματα μεταφέρονται. Όταν αντιμετωπίζουμε έναν θυμωμένο άνθρωπο, το σύστημα του εγκεφάλου επικεντρώνεται σε αυτό το κίνητρο και ανταποκρίνεται αναλόγως και αυτομάτως: βιώνουμε κι εμείς θυμό. Η καρδιά μας αρχίζει να χτυπάει ταχύτερα, με στόχο να προετοιμάσει το σώμα μας για την πιθανότητα ενός καβγά. Το ανθρώπινο σώμα αποκρίνεται αυτόματα και αντίστοιχα σε όλους τους τύπους των βασικών συναισθημάτων. Είναι ένας μηχανισμός επιβίωσης. Αυτός είναι που βοήθησε το ανθρώπινο είδος να επικοινωνήσει ακόμα και όταν δεν είχε δημιουργήσει ακόμα ανθρώπινη γλώσσα. Επομένως, δεν είναι εύκολο να το διαχειριστούμε, αλλά είναι πολύ σημαντικό να προσπαθήσουμε.</p> <p>Ένας πολλαπλασιαστής σίγουρα θα εμπλακεί σε συναισθηματικά φορτισμένες συνθήκες. Θα αντιμετωπίσει δύσκολες καταστάσεις και θα βασιστεί στη λογική για να επικοινωνήσει κάτι, ενώ το συναισθηματικό μέρος της επικοινωνίας θα επικρατεί. Με κάποιον τρόπο θα πρέπει να γνωρίζει πώς λειτουργεί αυτός ο μηχανισμός.</p> <p>Τέλος, οι γνώσεις και οι δεξιότητες σχετικά με τη διαχείριση των συναισθημάτων είναι κρίσιμες για να αποφευχθεί μια έντονη συναισθηματική επιβάρυνση η οποία μεταφέρεται και στην προσωπική</p>

του ζωή. Ο πολλαπλασιαστής θα πρέπει να γνωρίζει πώς να εξουδετερώνει το επαγγελματικό του περιβάλλον προκειμένου να ζει μια ισορροπημένη επαγγελματική και προσωπική ζωή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σε αυτή την άσκηση, προϋπόθεση είναι η συμμετοχή ενός ηθοποιού. Χρειαζόμαστε έναν έμπειρο ηθοποιό που να ξέρει πώς να ενεργεί και να αυτοσχεδιάζει ως θυμωμένος, φοβισμένος, λυπημένος, αποτροπιασμένος, έκπληκτος και ευτυχισμένος. Θα υποδυθεί τον πρόσφυγα που δίνει συνέντευξη στον πολλαπλασιαστή. Κάθε συμμετέχων έχει 3 λεπτά για να πάρει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα παρακάτω θέματα:

- Όνομα
- Οικογενειακή κατάσταση
- Εκπαίδευση και επαγγελματική εμπειρία
- Τρόπος εισόδου στη χώρα
- Μελλοντικά σχέδια

Ο ηθοποιός θα αλλάζει το συναίσθημα, το όνομα και την προσωπική ιστορία του χαρακτήρα για κάθε συμμετέχοντα, χωρίς να καθορίζει ξεκάθαρα το συναίσθημα που επιλέγει κάθε φορά (για κάθε φορά ένα συγκεκριμένο συναίσθημα, όχι περισσότερα ή/ και συνδυασμό συναισθημάτων). Θα δίνει πληροφορίες μόνο όταν η συμπεριφορά του πολλαπλασιαστή είναι εύλογη. Πρέπει να προσπαθήσει να περιορίσει τις λέξεις της επικοινωνίας σαν να έχει περιορισμένο λεξιλόγιο. Εάν ένας πολλαπλασιαστής προσπαθήσει να επικοινωνήσει σωματικά, ο ηθοποιός πρέπει να ανταποκριθεί αρνητικά.

Συνήθως ένας πολύ μικρός αριθμός συμμετεχόντων καταφέρνει να λάβει πληροφορίες για 2-3 θέματα το μέγιστο. Δεν πειράζει. Η διάρκεια των 3 λεπτών είναι πολύ μικρή. Αλλά, από την άλλη πλευρά, το κύριο αποτέλεσμα αυτής της άσκησης δεν είναι η συνειδητοποίηση της δυσκολίας επικοινωνίας με έναν συναισθηματικά φορτισμένο πρόσφυγα. Κύριος στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να αισθανθούν τη μετάδοση του βασικού συναισθήματος, να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν τον τύπο του συναισθήματος και να καταλάβουν ότι απαιτείται προσπάθεια για να εξουδετερωθεί μια συναισθηματικά φορτισμένη επικοινωνία.

Δραστηριότητα προθέρμανσης

Πριν από την εφαρμογή της άσκησης, είναι καλό να προετοιμάσουμε την ομάδα για επικοινωνία μέσα από μια σύντομη ομαδική συζήτηση (δείτε τις ασκήσεις προθέρμανσης από την Ενότητα 1).

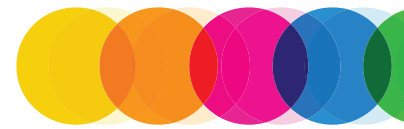
Δραστηριότητα

Ο ηθοποιός κάθεται σε μία από τις δύο καρέκλες στο κέντρο του ημικυκλίου. Κάθε συμμετέχων λαμβάνει οδηγίες από τον διαμεσολαβητή.

Οδηγίες

Σε μια τρίλεπτη επικοινωνία προσπάθησε να λάβεις όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες από τον πρόσφυγα σχετικά με τα παρακάτω θέματα:

- Όνομα
- Οικογενειακή κατάσταση
- Εκπαίδευση και επαγγελματική εμπειρία
- Τρόπος εισόδου στη χώρα
- Μελλοντικά σχέδια

Κάθε συμμετέχων ξεκινά την άσκηση. Ο διαμεσολαβητής κρατάει χρόνο και σημειώσεις σχετικά με το πιθανό συναίσθημα του ηθοποιού και μερικές αξιοσημείωτες στιγμές της επικοινωνίας. Μόλις τελειώσει ο χρόνος, ο διαμεσολαβητής σταματά την αλληλεπίδραση και καλεί τον επόμενο συμμετέχοντα (κατά προτίμηση έχει ακολουθήσει τη μέθοδο της κλήρωσης από πριν ώστε να υπάρχει ακολουθία των συμμετεχόντων, ποιος θα είναι 1ος, 2ος κ.λπ.). Δεν επιτρέπονται σχόλια σε αυτό το σημείο.

Όταν όλοι οι συμμετέχοντες έχουν ολοκληρώσει, έχουν 15 λεπτά διάλειμμα και στη συνέχεια επιστρέφουν στον κύκλο.

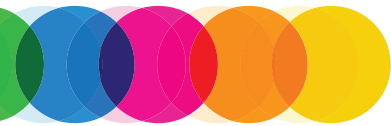
Κάθε συμμετέχων ζητείται να αναγνωρίσει το συναίσθημα που επηρέασε την τρίλεπτη συνεδρία του και να περιγράψει πώς αισθάνθηκε. Επιτρέψτε σε άλλους συμμετέχοντες να κάνουν σχόλια (αν θελήσουν) σχετικά με κάθε συνεδρία. Προσπαθήστε να επικεντρωθείτε στις δυσάρεστες και αμηχανίες περιπτώσεις και να κάνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν γι' αυτές. Όταν ολοκληρωθεί η περίοδος αξιολόγησης, πάρτε λίγο χρόνο για να αναφέρετε ότι:

- Τα συναισθήματα δεν είναι εύκολα αναγνωρίσιμα κάθε φορά
- Τα συναισθήματα είναι μεταβιβάσιμα
- Αυτό που βιώνουμε ως δυσάρεστη κατάσταση είναι η θολότητα του λογικού μέρους του εγκεφάλου μας όταν επηρεάζεται από ένα συναίσθημα
- Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να μειώσουμε τις συνέπειες ενός συναισθήματος είναι να το αναγνωρίσουμε και να εμποδίσουμε την αναπαραγωγή του
- Πρέπει να προσπαθήσουμε να μην ανταποκριθούμε σύμφωνα με το συναίσθημα που έχουμε μπροστά μας (ισχύει ότι ακόμη και σε μια επικοινωνία με χαρούμενα συναισθήματα υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες να χάσουμε σημαντικές πληροφορίες λόγω της σύγχυσης του λογικού μέρους)

Αυτή η άσκηση δεν προοριζόταν στο να βιώσουμε μια δύσκολη επικοινωνία αλλά στο να κατανοήσουμε την επιρροή των συναισθημάτων στην καθημερινότητά μας.

Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Μια ομαδική συζήτηση, στην οποία να ζητηθεί ανατροφοδότηση από όλους τους συμμετέχοντες, θα μπορούσε να δώσει έναν ακριβή τύπο αξιολόγησης αυτής της άσκησης. Μετά από αυτή την άσκηση, τα άτομα συνήθως θέλουν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους.

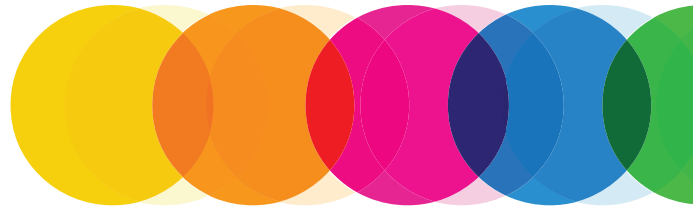

Pilot-Test in Larissa

Πιλοτική δοκιμή στη Λάρισα

Ενότητα 3 - Διευκόλυνση ομαδικών αναστοχασμών σχετικά με προκαταλήψεις

Εισαγωγή

Σε αυτή την ενότητα προτείνουμε μια «άσκηση αναστοχασμού» των δικών μας προκαταλήψεων, ως προϋπόθεση για να επιτευχθεί μια εποικοδομητική εκπαιδευτική σχέση σε ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο, σύμφωνα με την Ανάλυση Αναγκών που ολοκληρώθηκε από τους εκπαιδευτές και τους κοινωνικούς λειτουργούς των εταίρων-χωρών, αποδέκτες στόχους αυτού του προγράμματος.

Καθώς επικεντρωνόμαστε στον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να παρέχουμε στους εν λόγω ιδιαίτερα ευάλωτους εκπαιδευόμενους ευκαιρίες διά βίου μάθησης, στο πλαίσιο μιας εχθρικής κοινής γνώμης κατά των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, στοχεύουμε στο να ενισχύσουμε τις γνώσεις και τις ικανότητες των εκπαιδευτών/κοινωνικών λειτουργών, με σκοπό να βελτιωθεί η ποιότητα μιας πιο συμπεριληπτικής εκπαίδευσης για μια πιο συμπεριληπτική ζωή, μια συμβίωση χωρίς αποκλεισμούς.

Με την Ενότητα 3 «Διευκόλυνση ομαδικών αναστοχασμών σχετικά με προκαταλήψεις», το OUT-SIDE-IN καλύπτει ένα κενό στην εκπαίδευση ενηλίκων που αποτελείται από εκπαιδευτικό έργο με διαπολιτισμικές ομάδες, αλλά εξειδικεύεται στο περιβάλλον για πρόσφυγες. Ο αναστοχασμός αποτελεί κεντρικό στοιχείο της μαθησιακής διαδικασίας και αντιπροσωπεύει ένα αναντικατάστατο στοιχείο για μια δημοκρατική συμβίωση. Στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και το υλικό της αγωγής του πολίτη, της Διδακτικής των Δημοκρατιών και της Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής υπάρχουν διάφορες κατευθυντήριες γραμμές για την αποδόμηση των προκαταλήψεων (Anti-Bias, Betzavta, «Eine Welt der Vielfalt», Γερμανία), κ.λπ.), αλλά γενικά όλες οι μέθοδοι βασίζονται πλήρως και αποκλειστικά στη γλώσσα ως το μόνο μέσο επικοινωνίας και ως εκ τούτου προϋποθέτουν ομοιογενή γλωσσική ομάδα.

Με αυτή την προϋπόθεση είναι αδύνατη η γλωσσική ενσωμάτωση μη ενταγμένων κοινωνικών ομάδων που ομιλούν ξένη γλώσσα, και γι' αυτό οι συγκεκριμένες μέθοδοι δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προκλήσεις της σημερινής κοινωνίας μετανάστευσης. Αυτές οι μέθοδοι δεν μπορούν να υλοποιηθούν με πολυπολιτισμικές ομάδες που δεν μοιράζονται την ίδια γλώσσα.

Μεταξύ των δυσκολιών, διαπιστώσαμε ότι οι κοινωνίες υποδοχής είναι διαιρεμένες μεταξύ εκείνων που θέλουν να υποστηρίξουν και να βοηθήσουν τους πρόσφυγες και αυτούς που τους αντιλαμβάνονται ως επικίνδυνους, εγκληματίες και δυνητικούς τρομοκράτες. Επιπλέον, οι πολλαπλασιαστές καταδεικνύουν την ανάγκη να εμβαθύνουν και να αναβαθμίσουν τις ικανότητές τους με τη βοήθεια νέων μεθόδων, την ικανότητά τους να προωθούν μια πολυπολιτισμική προοπτική και τη χρήση διαδραστικών πολύγλωσσων εργαλείων που χρησιμοποιούνται πολύ σπάνια (η εθνική γλώσσα αποτελεί ένα από τα κύρια εμπόδια στις μικτές ομάδες εκπαιδευομένων, ντόπιων πολιτών και μεταναστών).

Η κοινοπραξία OUT-SIDE-IN θέλει να αναλάβει αυτή την πρόκληση και να προσπαθήσει να καλύψει το υπάρχον χάσμα στο εκπαιδευτικό τοπίο. Προς αυτόν τον σκοπό, αναπτύσσονται ειδικές μέθοδοι μάθησης για την επίβλεψη ομαδικών αναστοχασμών για πολυπολιτισμικές και γλωσσικά μη συμμορφούμενες γλωσσικές ομάδες. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα δύσκολη πρόκληση η οποία, παρόλ' αυτά, πιθανόν να φθάσει στα όριά της νωρίτερα από ό,τι οι μέθοδοι αναστοχασμού που βασίζονται αποκλειστικά στη γλώσσα. Ακόμα, στόχος της ένταξης είναι να προσπαθήσει να καταστήσει το αίσθημα επιτυχίας στις εκπαιδευτικές διαδικασίες προσιτό και για τις μειονεκτικές ομάδες εκπαιδευομένων.

Στόχοι & Εκπαιδευτικοί στόχοι

Το βασικό πεδίο δράσης είναι η πραγματοποίηση ομαδικών αναστοχασμών για την αποδόμηση των προκαταλήψεων σε ομάδες προσφύγων. Στόχος της Ενότητας 3 είναι να πετύχει τα εξής:

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον σεβασμό στις αρχές ανθρωπίνων
- Βελτίωση της διαπολιτισμικής ικανότητας σε σχέση με το «Διαφορετικό»
- Ενισχυμένη ικανότητα χρήσης χιούμορ, ειρωνείας και παιχνιδιών: (α) στην αντιμετώπιση στερεοτύπων και προκαταλήψεων (προσωπικών και των εκπαιδευομένων), (β) στη διευκόλυνση αλλοδαπών εκπαιδευομένων να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής, αριθμητικής, κοινωνικών ικανοτήτων και ικανοτήτων του πολίτη, πολιτισμική έκφραση
- Βελτιωμένες εκπαιδευτικές ικανότητες συνδυάζοντας διαφορετικές δημιουργικές και αναστοχαστικές πρακτικές, μεθόδους και εργαλεία για μια προσέγγιση Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Διάρκεια

Η συνολική διάρκεια είναι 8 ώρες, μαζί με τα διαλείμματα.

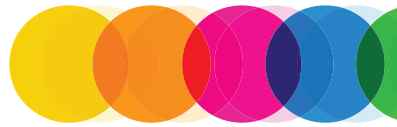
Ο χρόνος που διατίθεται για κάθε άσκηση έχει ως εξής:

- Άσκηση 1 – Η Πυραμίδα του Μίσους 3 ώρες
- Άσκηση 2 – Ο Άτλας των Προκαταλήψεών μας 2 ώρες
- Άσκηση 3 – Η Διαπολιτισμική Τόμπολα 3 ώρες

Απαιτήσεις

Για τη συνεδρία των εκπαιδευτών απαιτείται ένα μεγάλο δωμάτιο με καρέκλες ή μαξιλάρες σε κύκλο. Για την εκτέλεση κάθε άσκησης χρειάζεται ένα εκτυπωμένο αντίγραφο της «βασικής εικόνας»:

- Για την Άσκηση 1, «Η Πυραμίδα του Μίσους», με τις επιλεγμένες ερωτήσεις
- Για την Άσκηση 2, «Ο Άτλας των Προκαταλήψεών μας», ο χάρτης της Ε.Ε. ή/και ο παγκόσμιος χάρτης. Για αυτή την άσκηση χρειάζονται κάποια υλικά όπως ένα κουτί με χρωματιστά μολύβια, ένα περιοδικό, κόλλα και ψαλίδι για κολάζ και για κάθε άσκηση ένα εκτυπωμένο αντίγραφο των χαρτών. Ορισμένες καρέκλες και τραπέζια θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την εργασία του κολάζ ή σχεδίου. Ανάλογα με τα περιβάλλοντα μάθησης, το σκηνικό μπορεί να είναι αρκετά ευέλικτο για την εκτέλεση των ασκήσεων.
- Για την Άσκηση 3, «Η Διαπολιτισμική Τόμπολα», αριθμοί και κάρτες ενός κλασικού παιχνιδιού μπίνγκο και ο «Πίνακας των Διαπολιτισμικών Νοημάτων της Νέας Τόμπολα» αποτυπωμένος σε μια Αφίσα της Διαπολιτισμικής Τόμπολα. Όπως και στο επιτραπέζιο, χρειάζονται τραπέζια και καρέκλες καθώς κι ένας τοίχος για να κρεμάσουμε την αφίσα της Τόμπολα.

Περιεχόμενο

Από την Ανάλυση Αναγκών συλλέξαμε μερικές ενδείξεις σχετικά με τις ανάγκες κατάρτισης εκπαιδευτικών και κοινωνικών λειτουργών. Οι πολλαπλασιαστές τόνισαν την έλλειψη διαπολιτισμικών και γλωσσικών δεξιοτήτων για την καλύτερη αντιμετώπιση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, όπου το πολιτιστικό υπόβαθρο θα μπορούσε να αποτελέσει μεγάλο εμπόδιο για τη σχέση αυτή. Στο πλαίσιο αυτό, τα περιεχόμενα της συγκεκριμένης ενότητας διατυπώθηκαν προκειμένου να ενεργοποιηθεί η αυτοκριτική κι ο αναστοχασμός και να ενισχυθεί η επίγνωση της νέας αυτής πρόκλησης. Για τους διαμεσολαβητές/ εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές οι βασικές έννοιες και γνώσεις που ενσωματώνονται σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Στερεότυπα και προκαταλήψεις
- Θεωρία επικοινωνίας
- Μέθοδος κυκλικού χρόνου
- Διαπολιτισμική προσέγγιση και βιογραφικό έργο
- Αναστοχαστικές πρακτικές και αυτογνωσία σχετικά με την εκπαίδευση κατά των προκαταλήψεων
- Ικανότητα να ενεργείς σε μια συγκεκριμένη κατάσταση με συνέπεια, καθώς η συγκεκριμένη ενότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης: επίσημο, ανεπίσημο, άτυπο
- Εργασίες παιχνιδιοποίησης και απεικόνισης, αξιοποιώντας δημιουργικές μεθόδους για την υποστήριξη των βασικών δεξιοτήτων που αποκτούν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι
- Αναστοχαστική πρακτική για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για μια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς (οι ανανεωμένοι Στόχοι Ανάπτυξης της Χιλιετίας και η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων)

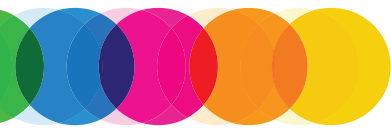
Αντίθετα, για τους εκπαιδευόμενους, η Ανάλυση Αναγκών υπογραμμίζει την ανάγκη υποστήριξης στην απόκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων, την καλύτερη κατανόηση των νόμων και των γραφειοκρατικών διαδικασιών και την απαίτηση παροχής περισσότερων νομικών συμβουλών. Οι βασικές γνώσεις των εκπαιδευόμενων σχετικά με αυτήν την ενότητα και την ανάπτυξη συγκεκριμένου περιεχομένου συνδέονται στενά με το «μαθησιακό περιβάλλον», στο οποίο οι πρακτικές αυτές μπορούν να εφαρμοστούν από εκπαιδευτές/ κοινωνικούς λειτουργούς:

- Βαθύτερη γνώση της κοινωνίας ένταξης: επίσημοι νόμοι, κουλτούρα και τρόπος ζωής
- Αμοιβαία μάθηση διαφορετικών γλωσσών
- Καθοδηγούμενη λεκτική διατύπωση στην εθνική γλώσσα της χώρας ένταξης
- Πολιτιστική κληρονομιά και κοινωνικοπολιτικές καταστάσεις διαφόρων χωρών σε όλο τον κόσμο και στη χώρα ένταξης

Συμβουλές για τους εκπαιδευτές

Για την καλή προετοιμασία των ασκήσεων που είναι κατάλληλες για μια συμπεριληπτική εκπαιδευτική εργασία με τους πρόσφυγες, αποτελεί προϋπόθεση:

- Να γνωρίζουν τις συνήθειες προκαταλήψεις μεταξύ και των δύο πλευρών (πρόσφυγα εναντίον πολίτη | πολίτη εναντίον πρόσφυγα), καθώς αυτές αποτελούν εμπόδια στις διαδικασίες μάθησης και πρέπει να αποδομηθούν. Μερικά τέτοια παραδείγματα είναι διαθέσιμα στην Ερευνητική Έκθεση του προγράμματος OUT-SIDE-IN και θα συμπεριληφθούν ως εκπαιδευτικό υλικό.

- Να είναι παρόντες στην κατάσταση και ανοιχτοί στο «άγνωστο»
- Να νοιώθουν μέρος της ομάδας που μοιράζεται συναισθήματα και αντιλήψεις
- Να γνωρίζουν τις δυνατότητες αύξησης της αμοιβαίας γνώσης που βελτιώνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις κοινές αξίες των ανθρώπων
- Να συμμετέχουν σε παιχνίδια και εργασίες απεικόνισης, βγαίνοντας από την «ζώνη άνεσής» τους

Κατά τη διάρκεια των φάσεων προβληματισμού των ομάδων, είναι πολύ σημαντικό να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να μιλούν αποκλειστικά για τις δικές τους εμπειρίες, αποφεύγοντας και σταματώντας κάθε μορφή ερμηνειών του τι σκοπεύουν να πουν οι άλλοι.

Ασκήσεις

Η δομή αυτής της ενότητας περιλαμβάνει τρεις ασκήσεις:

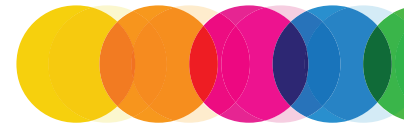
- Αναστοχαστική Πρακτική: Άσκηση 1 – Η Πυραμίδα του Μίσους
- Αναστοχαστική Πρακτική: Άσκηση 2 – Ο Άτλας των Προκαταλήψεων μας
- Αναστοχαστική Πρακτική: Άσκηση 3 – Η Διαπολιτισμική Τόμπολα

Οι δύο πρώτες ασκήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο ατομικά όσο και σε ομάδες, σε επίσημες, ανεπίσημες και άτυπες συνθήκες. Για την τρίτη άσκηση, καθώς πρόκειται για επιτραπέζιο παιχνίδι, χρειάζεται μια ομάδα, και το καλύτερο μαθησιακό περιβάλλον είναι μια άτυπη αφορμή που θα δώσει στους ανθρώπους διαφορετικών προελεύσεων την ευκαιρία να γνωριστούν.

Μαθησιακά Αποτελέσματα για εκπαιδευτές/ κοινωνικούς λειτουργούς

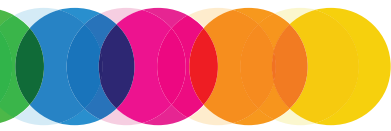
Προκειμένου να διατυπωθεί (και να εφαρμοστεί) η κατάλληλη χρήση των νέων εργαλείων/ ασκήσεων κατά το σχεδιασμό (και την εφαρμογή) συνεδριών καθοδήγησης και κατάρτισης με πρόσφυγες/ αιτούντες άσυλο και σε μικτές ομάδες εκπαιδευομένων, εκπαιδευτών και κοινωνικών λειτουργών, θα βελτιωθεί:

- Η γνώση: (1) διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών φορέων και νόμων που διέπουν την είσοδο αιτούντων άσυλο, (2) των διαδρομών και ροών μετανάστευσης και των αριθμών των αναγκαστικών μεταναστών που φτάνουν σε κάθε χώρα της Ε.Ε., (3) άλλων χωρών, πολιτισμών και γλωσσών.
- Η ικανότητα: (1) αναστοχασμού και αποδόμησης προσωπικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων, (2) διεξαγωγής συνεντεύξεων για συλλογή βιογραφικών στοιχείων των εκπαιδευομένων, (3) προσδιορισμού άρρητων αναγκών, συμπεριφορών ή προσανατολισμών, (4) αξιολόγησης, σύγκρισης και ερμηνείας της προόδου των εκπαιδευομένων στη διαδικασία ένταξης, (5) χρήσης διαφορετικών εργαλείων/ ασκήσεων σε διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Άσκηση 1 – Η Πυραμίδα του Μίσους

<p><i>Εισαγωγή</i></p>	<p>Η χρήση της πυραμίδας προκατάληψης έχει ως στόχο να διευκολύνει τον αναστοχασμό σχετικά με τις προκαταλήψεις των συμμετεχόντων στο σχετικό κοινωνικό πλαίσιο. Θέματα που περιλαμβάνονται σε αυτή την πρακτική είναι η ψυχολογία των προκαταλήψεων, η σύνδεση μεταξύ των προκαταλήψεων και των διακρίσεων και η διαφοροποίηση των προκαταλήψεων από έννοιες όπως ρατσισμός και ταξικός διαχωρισμός. Έμφαση δίνεται στη δομή της πυραμίδας προκατάληψης, στα διαφορετικά επίπεδα στερεοτύπων που υπάρχουν σε μια ομάδα εκπαιδευομένων και τότε πρέπει να ληφθεί νομική ή εκπαιδευτική δράση σχετικά με τις προκαταλήψεις. Το εργαλείο αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μεμονωμένα ως «θερμόμετρο» των εντάσεων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες. Η ομαδική συνεδρία με ενήλικες εκπαιδευομένους θα μπορούσε να εφαρμοσθεί για να προβληματίσει σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης του κάθε συμμετέχοντος.</p>
<p><i>Διάρκεια</i></p>	<p>Με ενήλικες εκπαιδευομένους 60-90 λεπτά (ομαδική συνεδρία), 30-45 λεπτά (ατομική συνεδρία). Η διάρκεια ενός «κυκλικού χρόνου» στο συγκεκριμένο θέμα εξαρτάται από τον συνολικό αριθμό των συμμετεχόντων. Οι εκπαιδευτές/ κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να υπολογίζουν 5-6 λεπτά κατά μέσο όρο ανά άτομο για να εκτιμήσουν τη συνολική διάρκεια της «φάσης αναστοχασμού».</p>
<p><i>Μαθησιακά Αποτελέσματα</i></p>	<p>Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με όλες τις μορφές δυνητικών διακρίσεων, ανάλυση και αναστοχασμός για όλα τα στάδια που βιώνει η ανθρώπινη κοινότητα στην πρόσφατη ιστορία.</p>
<p><i>Απαιτήσεις</i></p>	<p>Ένα εκτυπωμένο αντίγραφο της «Πυραμίδας του Μίσους» με τις επιλεγμένες ερωτήσεις για την ενθάρρυνση αναστοχασμών και βιογραφικής αφήγησης.</p>
<p><i>Μεθοδολογία</i></p>	<p>Στις ομαδικές συνεδρίες, αφού κρεμάσετε το αντίγραφο της «Πυραμίδας του Μίσους» με τις επιλεγμένες ερωτήσεις, αφιερώστε λίγο χρόνο για να παρουσιάσετε την «Πυραμίδα» και τα διάφορα στάδια/ έννοιες που εμφανίζονται, δεχόμενοι τις πρώτες αντιδράσεις των εκπαιδευομένων, π.χ. «Η νέα μορφή γενοκτονίας είναι η οικονομική». «Πρέπει να σχεδιάσουμε μια ανεστραμμένη Πυραμίδα για να έχουμε μια θετική προοπτική των δημοκρατιών μας». «Αν δεν γνωρίζουμε τους κινδύνους που σχετίζονται με τα πρώτα στάδια, η κατάσταση μπορεί να χειροτερέψει» κ.λπ. Όλα αυτά τα ερεθίσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια των τάξεων για να εμβαθύνουν στις συγκεκριμένες πτυχές της κοινωνικής ζωής των εκπαιδευομένων.</p>

Δραστηριότητα

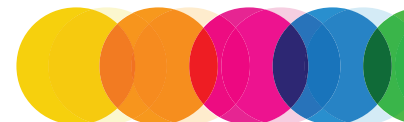
Χρησιμοποιώντας την «Πυραμίδα του Μίσους» με τους εκπαιδευτές και τους κοινωνικούς λειτουργούς, μπορούν να τεθούν ορισμένες ερωτήσεις στους συμμετέχοντες εκπαίδευσης παρακινώντας τους να προβληματιστούν, π.χ.:

- Ποια συναισθήματα και σκέψεις αναπτύχθηκαν με την ανάγνωση της Πυραμίδας;
- Έχετε συγκεκριμένες αναμνήσεις (άμεσες ή έμμεσες) σχετικά με γενοκτονίες;
- Βιώσατε (άμεσα ή έμμεσα) οποιαδήποτε από τις συνθήκες που περιγράφονται στην Πυραμίδα;
- Σε ποιο/-α από αυτά τα στάδια πιστεύετε ότι ζούμε επί του παρόντος στην κοινωνία μας;
- Σε ποιο/-α από αυτά τα στάδια νομίζετε ότι έχετε την εξουσία να παρέμβετε, ατομικά και συλλογικά;

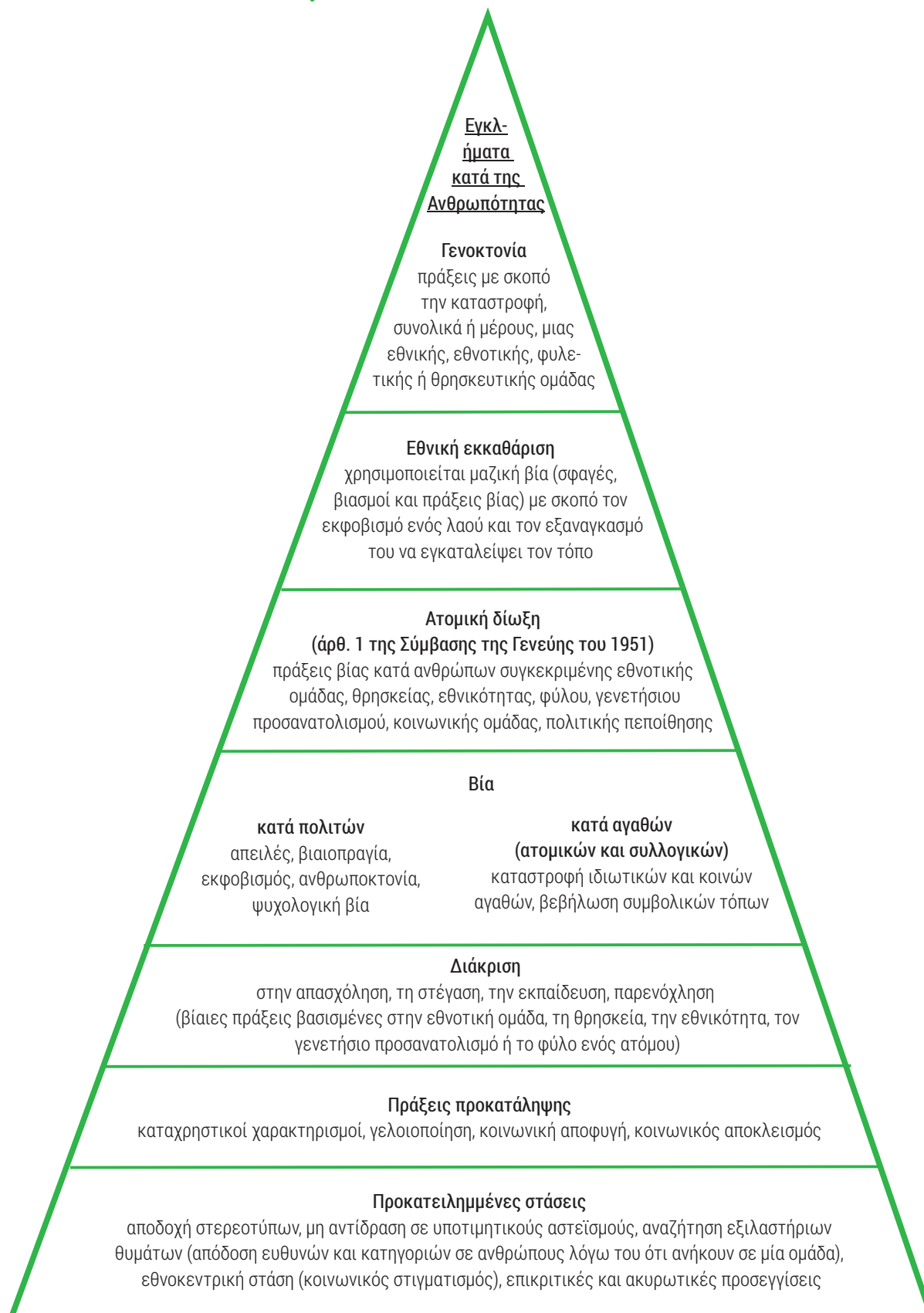
Σκόπιμο θα ήταν οι δύο τελευταίες ερωτήσεις (4 και 5) να τεθούν και στους εκπαιδευόμενους (πρόσφυγες και ενήλικες εκπαιδευόμενους). Με τους πρόσφυγες, οι Ιταλοί κοινωνικοί λειτουργοί θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν αυτή την πρακτική κατά το καλωσόρισμα και την καθοδήγηση των δικαιούχων του πρώτου και δεύτερου κέντρου φιλοξενίας. Η διαδικασία που εφαρμόζεται σε ορισμένα κέντρα φιλοξενίας για την ανάληψη των προσφύγων από νομικής άποψης, με ευημερία και ψυχολογική στήριξη, διεξάγεται από μια ομάδα επαγγελματιών (νομικοί φορείς, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι). Η διαδικασία αυτή οργανώνεται σε τουλάχιστον 3 στάδια με στόχο:

- Την παροχή συμβουλών νομικής στήριξης
- Τη συλλογή προσωπικών βιογραφικών στοιχείων
- Την προετοιμασία των υποψηφίων για τον έλεγχο και τη συνέντευξη της νομικής επιτροπής, το παιχνίδι ρόλων και την προσομοίωση της συνέντευξης

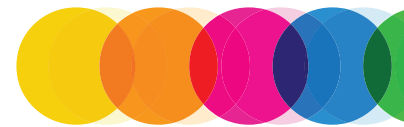
Η Πυραμίδα Out-Side-In

Άσκηση 2 - Ο Άτλας των Προκαταλήψεών μας

Εισαγωγή	<p>Με έμπνευση από το βιβλίο του γραφίστα Yanko Tsvetkov, το οποίο παρουσιάζεται εν μέρει στην ιστοσελίδα του (http://alphadesigner.com/mapping-stereotypes/), εκπαιδευτές και εκπαιδευτικοί μπορούν να προτείνουν μια απλή άσκηση τυπώνοντας μερικά αντίγραφα ενός λευκού χάρτη της Ευρώπης. Αν οι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν ιδιαίτερη δυσκολία στο σχέδιο, μπορούν να κάνουν οι ίδιοι το περίγραμμα του χάρτη σε μεγάλα φύλλα (για παράδειγμα, όπως αυτά από το flipchart).</p>
Διάρκεια	<p>Μια συνεδρία αυτής της άσκησης με ενήλικες εκπαιδευόμενους μπορεί να διαρκέσει 60 με 90 λεπτά.</p>
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Αναστοχασμός στα στερεότυπα του ατόμου που συνδέονται με την «εθνικότητα», υπογραμμίζοντας την ειρωνεία των κοινών προκαταλήψεων μεταξύ των δύο πλευρών (πρόσφυγα εναντίον πολίτη πολίτη εναντίον προσφύγων).</p>
Απαιτήσεις	<p>Ένα τυπωμένο αντίγραφο λευκών χαρτών (της Ευρώπης ή του κόσμου), ένα κουτί με χρώματα, ένα περιοδικό, κόλλα και ψαλίδι για το κολλάζ, σελοτέιπ, φωτογραφική μηχανή για να φωτογραφίσετε τα αποτελέσματα.</p>
Μεθοδολογία	<p>Πριν από την ανάθεση της εργασίας, μπορεί να γίνει μια σύντομη εισαγωγή σχετικά με τις «αμοιβαίες» προκαταληπτικές σκέψεις, λαμβάνοντας το παράδειγμα του Αμερικανού ιστορικού Alfred W. Crosby, ο οποίος το 1972 έγραψε το βιβλίο «Η Κολομβιανή Ανταλλαγή» («The Columbian Exchange: Biological and Cultural Consequences of 1492»). Η Κολομβιανή Ανταλλαγή ήταν η διαδεδομένη μεταφορά φυτών, ζώων, πολιτισμού, ανθρώπινων πληθυσμών, τεχνολογίας και ιδεών μεταξύ της Αμερικής και του Παλαιού Κόσμου τον 15ο και 16ο αιώνα, που αφορούσαν τον ευρωπαϊκό αποικισμό και το εμπόριο μετά το ταξίδι του Χριστόφορου Κολόμβου το 1492. Στο βιβλίο αυτό, ο συγγραφέας παίρνει το παράδειγμα μιας ασθένειας, της σύφιλης, η οποία ορίστηκε για πρώτη φορά από τον Girolamo Frascatoro το 1520, αλλά έγινε επισήμως αποδεκτή μόνο τον 19ο αιώνα. Η ονομασία αυτής της ασθένειας είναι ένα κλασικό παράδειγμα στερεοτύπων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Για τους Ιταλούς ήταν η γαλλική ασθένεια • Για τους Γάλλους ήταν η ναπολιτάνικη ασθένεια • Για τους Άγγλους ήταν η γαλλική ασθένεια ή η ασθένεια Bordeaux

- Για τους Πολωνούς ήταν η ισπανική ή η γερμανική ασθένεια
- Για τους Ρώσους ήταν η πολωνική ασθένεια
- Για τη Μέση Ανατολή ήταν η ευρωπαϊκή ασθένεια
- Για τους Ινδούς ήταν η ασθένεια των Φράγκων
- Για τους Κινέζους ήταν η καντονική ασθένεια

Δραστηριότητα

Οι διατυπώσεις της άσκησης μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με την ικανότητα των εκπαιδευομένων να εκφράζονται στη γλώσσα της χώρας ένταξης:

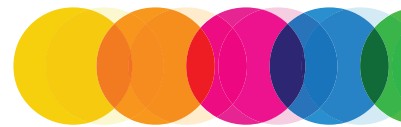
- Ατομική εργασία: Χρησιμοποιήστε τα χρώματα που προτιμάτε για να χρωματίσετε μία χώρα και τα συναφή συναισθήματα και αντιλήψεις σχετικά με αυτήν τη χώρα (ένας λευκός χάρτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον τοίχο για να εμφανίζονται τα ονόματα των κρατών και να προετοιμαστούν οι εκπαιδευόμενοι, αναστοχαζόμενοι τις έννοιες κάθε χρώματος προκειμένου να σχεδιάσουν και να εκφράσουν κάθε συναίσθημα).
- Ατομική εργασία: Χρησιμοποιήστε τις εικόνες που επιλέξατε από τα διαθέσιμα περιοδικά και με ψαλίδι και κόλλα δημιουργήστε έναν προσωπικό χάρτη που να παρουσιάζει τη γνώμη και την οπτική σας σχετικά με: π.χ. «Πώς βλέπουν οι Αφρικανοί τους Ευρωπαίους;», «Πώς βλέπουν οι Ασιάτες τους Ευρωπαίους;», «Πώς βλέπουν οι πολίτες της χώρας σας τους Ευρωπαίους;», «Πώς αντιλαμβάνεστε τη χώρα σας στον παγκόσμιο χάρτη;», «Πώς αντιλαμβάνεστε την Ευρώπη στον παγκόσμιο χάρτη;»
- Ομαδική συνεδρία: «Κατά τη γνώμη σας, ποιες παραδόσεις και έθιμα της Ευρώπης είναι παρόμοια ή κοντά στη δική σας κουλτούρα;» και έπειτα «Κατά τη γνώμη σας, ποιες παραδόσεις και έθιμα της Ευρώπης είναι πιο μακριά ή ξένα για τη δική σας κουλτούρα;»

Άσκηση 3 - Η Διαπολιτισμική Τόμπολα

<p>Εισαγωγή</p>	<p>Η Ένωση Ziqqurat, εταίρος του έργου OUT-SIDE-IN, ανέπτυξε στο διαπολιτισμικό της κέντρο τη «Διαπολιτισμική Τόμπολα». Η Τόμπολα είναι ένα παραδοσιακό επιτραπέζιο παιχνίδι που παίχτηκε για πρώτη φορά στη Νάπολη τον 18ο αιώνα. Είναι παρόμοιο με το μπίνγκο. Παίζεται κυρίως τα Χριστούγεννα και το βραβείο του νικητή είναι συνήθως μόνο συμβολικό. Σε αυτό το νέο παιχνίδι, όμως, καθένας από τους 90 αριθμούς της Διαπολιτισμικής Τόμπολα έχει ένα συγκεκριμένο νόημα, για παράδειγμα: ο αριθ. 1 είναι η «ημέρα των εργαζομένων» που σχετίζεται με την 1η Μαΐου, ο αριθ. 2 είναι το Στόουνχεντζ της Γκάμπια, ο αριθ. 3 είναι η παραδοσιακή φορεσιά των Τουαρέγκ, κ.λπ.</p>
<p>Διάρκεια</p>	<p>Ένα παιχνίδι της Διαπολιτισμικής Τόμπολα μπορεί να διαρκέσει γύρω στις 3 ώρες.</p>
<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p>	<p>Γνώση διαφόρων τόπων και πολιτισμών του κόσμου και αριθμητικής. Η μετάφραση των νοημάτων των 90 αριθμών στα Αγγλικά, όπως σχεδιάστηκαν από τη Ziqqurat, είναι διαθέσιμη στην εργαλειοθήκη, αλλά κάθε εκπαιδευτής/ εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει διαφορετικά νοήματα για τους 90 αριθμούς σε σχέση με τα θέματα που ενδιαφέρουν. Στην πραγματικότητα, αυτό το εκπαιδευτικό παιχνίδι μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε ανεπίσημο και επίσημο περιβάλλον, εστιάζοντας τα νοήματα των αριθμών στην ιστορία, τις ατομικές ικανότητες, την πολιτιστική κληρονομιά, τη γεωγραφία, τις γλώσσες, τα μαθηματικά.</p>
<p>Απαιτήσεις</p>	<p>Τα μόνα απαραίτητα έπιπλα είναι τραπέζια και καρέκλες, μια έγχρωμη αφίσα στον τοίχο με όλους τους αριθμούς, εικόνες και κάρτες της παραδοσιακής Τόμπολα και μικρά αντικείμενα ως δείκτες (σπόροι, φασόλια, μικρά κομμάτια χαρτονιού κ.λπ.). Φυσικά, πρέπει να δίνονται συμβολικές τιμές!</p>
<p>Μεθοδολογία</p>	<p>Αν υπάρχει αρκετός χώρος, είναι καλύτερα να τακτοποιήσετε τα τραπέζια σε σχήμα πέταλου, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να βλέπουν ο ένας τον άλλον ενώ παίζουν.</p>
<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Στη συμβολική Τόμπολα οι παίκτες καθορίζουν μια συμβολική τιμή για κάθε κάρτα (π.χ. 0,10 Ευρώ). Οι παίκτες αγοράζουν τις κάρτες και ένας από τους παίκτες αγοράζει την «καρτέλα» (τη μεγάλη κάρτα με όλους τους αριθμούς). Τα χρήματα χωρίζονται σε πέντε βραβεία, από το μικρότερο στο μεγαλύτερο, ενώ η τόμπολα είναι το τζάκποτ:</p>

- «δυάδα», όταν δύο αριθμοί είναι στην ίδια σειρά
- «τριάδα», όταν τρεις αριθμοί είναι στην ίδια σειρά
- «τετράδα», όταν τέσσερις αριθμοί είναι στην ίδια σειρά
- «πεντάδα», όταν πέντε αριθμοί είναι στην ίδια σειρά
- «τόμπολα», όταν όλοι αριθμοί βρίσκονται στην κάρτα

Έπειτα, ο παίκτης που έχει την «καρτέλα» (τη μεγάλη κάρτα) τραβάει τους αριθμούς από το σακουλάκι, έναν κάθε φορά, ανακοινώνει δυνατά τον αριθμό και τον τοποθετεί στο κουτί της «καρτέλας», ενώ αφήνει χρόνο στους παίκτες να σημειώσουν τον αριθμό στην κάρτα τους.

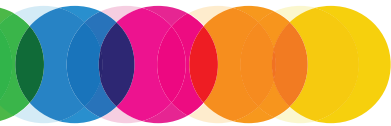
Οι κάρτες της σύγχρονης τόμπολα είναι πλαστικές κι έχουν μικρές πλαστικές υποδοχές για τους αριθμούς που μπορούν να κλείσουν όταν καλείται ο αριθμός, αλλά παραδοσιακά έκλειναν με φασόλια («fagioli») ή με κομμάτια φλούδας πορτοκαλιού τα οποία οι συμμετέχοντες έπρεπε να φάνε κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Στη «Διαπολιτισμική Τόμπολα» οι τιμές θα μπορούσαν να διαφέρουν, αντί να πληρώνει για τις κάρτες, κάθε συμμετέχων μπορεί να πάρει ένα μικρό αντικείμενο που θα διατίθεται για τα πέντε βραβεία.

Τα βραβεία μπορούν επίσης να είναι λαχανικά ή φρούτα, αν θέλουμε να αφιερώσουμε λίγο χρόνο στην εκπαίδευση για υγιεινή διατροφή, ή εισιτήρια για θέατρο, μουσεία ή κινηματογράφο, αν διαθέτετε πόρους για πολιτιστικές δραστηριότητες.

Αυτό το παραδοσιακό παιχνίδι, ανανεωμένο με μια διαπολιτισμική οπτική, μπορεί να αποτελέσει ένα καλό εργαλείο σε ένα άτυπο μαθησιακό περιβάλλον, ικανό να φέρει κοντά ανθρώπους από διαφορετικές προελεύσεις.

Γλωσσάρι

Αναστοχαστική Πρακτική

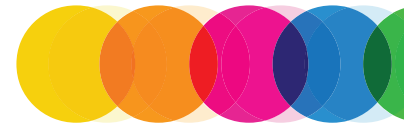
Αναστοχαστική πρακτική είναι η ικανότητα προβληματισμού γύρω από μία δράση ώστε να συμμετέχουμε σε μια διαδικασία συνεχούς μάθησης. Σύμφωνα με έναν ορισμό, αυτό σημαίνει «να δίδεται κριτική προσοχή στις πρακτικές αξίες και τις θεωρίες που ενημερώνουν τις καθημερινές ενέργειες, εξετάζοντας την πρακτική με τρόπο ανακλαστικό και αντανεκλαστικό». Αυτό οδηγεί σε μια «αναπτυξιακή διορατικότητα». Βασική λογική για την αναστοχαστική πρακτική είναι ότι η εμπειρία από μόνη της δεν οδηγεί απαραίτητα στη μάθηση –απαραίτητος είναι ο σκόπιμος αναστοχασμός σχετικά με την εμπειρία.

Η αναστοχαστική πρακτική μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο σε πρακτικά επαγγελματικά περιβάλλοντα μάθησης, όπου οι άνθρωποι μαθαίνουν από τις δικές τους επαγγελματικές εμπειρίες, και όχι από την επίσημη εκμάθηση ή μεταφορά γνώσης. Ίσως αποτελεί την πιο σημαντική πηγή προσωπικής επαγγελματικής εξέλιξης και βελτίωσης. Είναι επίσης ένας σημαντικός τρόπος συγκέντρωσης της θεωρίας και της πρακτικής. Μέσω αναστοχασμού ένα άτομο είναι σε θέση να δει και να επισημάνει μορφές σκέψης και θεωρίας μέσα στο πλαίσιο του έργου του. Κάποιος που αναστοχάζεται καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής του δεν σημαίνει μόνο ότι κοιτάζει πίσω σε πράξεις και γεγονότα του παρελθόντος, αλλά εστιάζει συνειδητά σε συναισθήματα, εμπειρίες, δράσεις και αντιδράσεις και χρησιμοποιεί αυτές τις πληροφορίες για να ενισχύσει την υπάρχουσα βάση γνώσεων του και να φτάσει σε ένα υψηλότερο επίπεδο κατανόησης.

https://en.wikipedia.org/wiki/Reflective_practice

Ο «Κυκλικός Χρόνος» έχει γνωρίσει μεγάλη εφαρμογή κυρίως σε δημοτικά σχολεία ως στρατηγική διδασκαλίας, ωστόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρέως σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες ανθρώπων και σε διαφορετικά πλαίσια μάθησης και οργάνωσης. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν έναν κύκλο, συζητούν γύρω από ένα θέμα και μιλούν με τη σειρά ακολουθώντας απλούς κανόνες, για παράδειγμα: συνήθως η κατοχή ενός αντικειμένου υποδηλώνει ποιος έχει σειρά να μιλήσει. Στην εκπαίδευση ενηλίκων η προσέγγιση αυτή ονομάζεται «Μαθησιακοί Κύκλοι» («Learning Circles»), μια πολύ διαδραστική, συμμετοχική δομή για την οργάνωση της ομαδικής εργασίας. Στόχος είναι να οικοδομηθεί, να μοιραστεί και να εκφραστεί η γνώση μέσω μιας διαδικασίας ανοιχτού διαλόγου και έντονου αναστοχασμού σε θέματα ή προβλήματα που επικεντρώνονται σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Ο μαθησιακός κύκλος δεν είναι μια κοινότητα πρακτικής ή επαγγελματικής μάθησης, αλλά μπορεί να αποτελέσει μια στρατηγική που να χρησιμοποιηθεί και από τα δύο.

Κυκλικός Χρόνος

[...] Η παραδοσιακή έννοια των ενιαίων πολιτισμών. Όπως είναι γνωστό, η παραδοσιακή έννοια των μεμονωμένων πολιτισμών αναπτύχθηκε πιο παραδειγματικά και με μεγαλύτερη επιρροή προς τα τέλη του 18ου αιώνα από τον Johann Gottfried Herder, ιδίως στο έργο του *Ιδέες για μια φιλοσοφία της Ιστορίας της Ανθρωπότητας*. Πολλοί από εμάς εξακολουθούν να πιστεύουν ότι αυτή η έννοια ισχύει. Η έννοια αυτή χαρακτηρίζεται από τρία στοιχεία: την κοινωνική ομογενοποίηση, την εθνική εδραίωση και τη διαπολιτισμική οριοθέτηση.

Οι έννοιες Συμπολιτισμικότητα και Πολυπολιτισμικότητα δίνουν ίσως καλύτερα μια αντιπροσωπευτική έννοια των σημερινών πολιτισμών. Προσπαθούν να ξεπεράσουν ατέλειες της παραδοσιακής έννοιας υποστηρίζοντας την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών.

Η έννοια της συμπολιτισμικότητας αντιδρά στο γεγονός ότι η αντίληψη των πολιτισμών ως σφαιρών οδηγεί αναγκαστικά σε διαπολιτισμικές συγκρούσεις. Οι πολιτισμοί που συγκροτούνται ως σφαίρες ή νήσοι δεν μπορούν να κάνουν τίποτα άλλο, σύμφωνα με τη λογική αυτής της αντίληψης, από το να συγκρουστούν μεταξύ τους. Οι «κύκλοι ευτυχίας» τους πρέπει, όπως αναφέρει ο Herder, να «συγκρουστούν» (Herder, 1967a: 46), οι πολιτισμοί αυτού του είδους πρέπει να αγνοούν, να αψηφούν ή να πολεμούν ο ένας τον άλλον.

Η έννοια της πολυπολιτισμικότητας είναι εκπληκτικά παρόμοια με την έννοια της συμπολιτισμικότητας. Αντιμετωπίζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν διαφορετικοί πολιτισμοί που συμβιώνουν μέσα σε μια κοινωνία. Όμως η ιδέα παραμένει κατά βάση στη λογική της παραδοσιακής αντίληψης του πολιτισμού, καθώς πηγάζει από την ύπαρξη σαφώς διακεκριμένων ομοιογενών πολιτισμών – με τη μόνη διαφορά ότι οι διαφορές αυτές υφίστανται μέσα στην ίδια κρατική κοινότητα. Η έννοια επιδιώκει ευκαιρίες για ανοχή και κατανόηση και για αποφυγή ή αντιμετώπιση συγκρούσεων.

Η διαπολιτισμικότητα είναι καταρχάς η συνέπεια της εσωτερικής διαφοροποίησης και της πολυπλοκότητας των σύγχρονων πολιτισμών. Αυτοί περιλαμβάνουν – όπως εξηγήθηκε προηγουμένως – ορισμένες κουλτούρες και τρόπους ζωής, οι οποίοι αλληλοδιεισδύουν ή εκδηλώνονται ο ένας μέσα από τον άλλο.

Η παλιά ομογενοποιητική και αποσχιστική ιδέα των πολιτισμών έχει ξεπεραστεί εξάλλου μέσα από την εξωτερική δικτύωση των πολιτισμών. Οι πολιτισμοί σήμερα είναι εξαιρετικά διασυνδεδεμένοι και εμπλεγμένοι μεταξύ τους. Οι τρόποι ζωής δεν εξαντλούνται πλέον στα σύνορα των εθνικών πολιτισμών, αλλά υπερβαίνουν αυτά τα σύνορα και εντοπίζονται με τον ίδιο τρόπο και σε άλλους πολιτισμούς.

Σήμερα, οι πολιτισμοί χαρακτηρίζονται γενικά από υβριδοποίηση. Για κάθε πολιτισμό, όλοι οι άλλοι πολιτισμοί τείνουν να αποτελούν πολιτισμούς εσωτερικού περιεχομένου ή δορυφόρους. Αυτό ισχύει στο επίπεδο πληθυσμού, εμπορευμάτων και πληροφοριών.

Μικροεπίπεδο: διαπολιτισμικός σχηματισμός ατόμων. Η διαπολιτισμικότητα κερδίζει έδαφος, όχι μόνο στο μακρο-πολιτισμικό επίπεδο, αλλά και στο μικροεπίπεδο του ατόμου. Για τους περισσότερους από εμάς, οι πολλαπλές πολιτισμικές συνδέσεις είναι αποφασιστικής σημασίας όσον αφορά τον πολιτισμικό μας σχηματισμό. Είμαστε πολιτισμικά υβρίδια.

Συμπολιτισμικότητα, Πολυπολιτισμικότητα και Διαπολιτισμικότητα

Γλωσσάρι

παιχνιδοποίηση

Η παιχνοποίηση είναι η χρήση στοιχείων σχεδιασμού παιχνιδιών σε περιβάλλοντα που δεν αφορούν σε παιχνίδι. Σε γενικές γραμμές, είναι η διαδικασία καθορισμού των στοιχείων, τα οποία συνθέτουν παιχνίδια και τα οποία κάνουν αυτά τα παιχνίδια διασκεδαστικά και παρακινούν τους παίκτες να συνεχίσουν να παίζουν και να χρησιμοποιούν τα ίδια στοιχεία σε περιβάλλοντα εκτός παιχνιδιού προκειμένου να επηρεάσουν συμπεριφορές. Σε εκπαιδευτικά πλαίσια, παραδείγματα επιθυμητής συμπεριφοράς μαθητών που μπορεί ενδεχομένως να επηρεαστούν από την παιχνοποίηση περιλαμβάνουν την παρακολούθηση της τάξης, την εστίαση σε σημαντικά εκπαιδευτικά καθήκοντα και την ανάληψη πρωτοβουλίας. (διαβουλευθήκε στις 27η Φεβρουαρίου 2017)

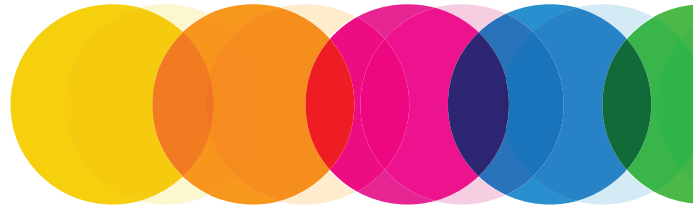
https://en.wikipedia.org/wiki/Gamification_of_learning

Παραπομπές

- Handbook «Transcultural Biography Work in Adult Education», produced by Speha Fresia & EU Partners as intellectual output of Grundtvig Multilateral Project 2010 (<http://www.speha-fresia.eu/en/progetti/realize-transcultural-biography-work-for-adult-education/>).
- Trainers Against Prejudice (TAP) is a grass-roots organisation created by and for educators, students, parents and concerned citizens. They work through critical exploration and analysis of films, television and other media (<http://www.teachersagainstprejudice.org/index2.php?p=index>).
- Yanko Tsvetkov, „Atlas of prejudice – Mapping Stereotypes”, USA by Alphadesigner Ed.; The Italian edition, by RCS Libri SpA Milano, «Atlante dei pregiudizi», 2016.
- Online Learning Circle Model: <http://sites.google.com/site/onlinelearningcircles/Home>
- The Learning Circle Model: Collaborative Knowledge Building, Margaret Riel, Pepperdine University, 2014: <https://sites.google.com/site/onlinelearningcircles/Home/learning-circles-defined>

Ενότητα 4 – Συμπεριληπτική επικοινωνιακή ικανότητα μέσω δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης

Εισαγωγή

Οι Γερμανοί πολλαπλασιαστές δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν όλα τα είδη δημιουργικών μεθόδων, όπως παιχνίδια ρόλων, παζλ ή μεθόδους που περιλαμβάνουν εικόνες και φωτογραφίες. Συγκεκριμένα, ζήτησαν υλικό για το οποίο δεν απαιτείται χρήση γλώσσας. Οι συμμετέχοντες πολλαπλασιαστές στη Σλοβενία θα ήθελαν επίσης να μάθουν διαδραστικές μεθόδους. Οι Σουηδοί πολλαπλασιαστές πρόσθεσαν δραστηριότητες με βίντεο κλιπ, δραστηριότητες για να σπάσει ο πάγος και παιχνίδια ρόλων. Οι Τούρκοι πολλαπλασιαστές επεσήμαναν την ανάγκη τους για καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπου δεν χρειάζονται γλωσσικά και οπτικά υλικά.

Συνολικά, είναι προφανές ότι υπάρχει ανάγκη για δημιουργικές μεθόδους αυτοσυγκράτησης και υλικών που υποστηρίζουν την ένταξη και καλύπτουν τα υπάρχοντα κενά επικοινωνίας. Δεν υπάρχει πρόθεση να υποτιμηθεί η σπουδαιότητα της εκμάθησης της γλώσσας, αλλά όταν το χάσμα μεταξύ των γλωσσικών φραγμών και των μη γλωσσικών εργαλείων γεφυρώνεται, δημιουργείται νέος χώρος συνάντησης που αμβλύνει τους συναισθηματικούς φραγμούς. Αυτό θα οδηγήσει στη συνέχεια σε μεγαλύτερο κίνητρο για την εκμάθηση της νέας γλώσσας και του πολιτισμού (αμφίδρομα) και θα εμβαθύνει τις θετικές συναντήσεις. Συνεπώς, η Ενότητα 4 προσφέρει γενικές γνώσεις σχετικά με τη γλώσσα του σώματος και διάφορες μεθόδους για τους πολλαπλασιαστές: δημιουργικές μέθοδοι μη λεκτικής συγκράτησης της ομάδας, δημιουργικές μέθοδοι μη λεκτικής επικοινωνίας μεταξύ των ίδιων των συμμετεχόντων και του εκπαιδευτή.

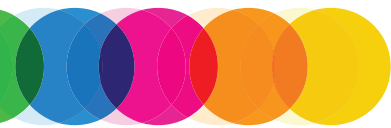
Σε ποιους απευθύνεται

Η ενότητα αυτή απευθύνεται στους διαμεσολαβητές/ εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές αλλά και στους εκπαιδευόμενους.

Στόχοι & Εκπαιδευτικοί στόχοι

Στόχοι αυτής της ενότητας είναι η ανάπτυξη:

- Γενικής επίγνωσης της γλώσσας του σώματος
- Μαθησιακών μεθόδων μη λεκτικής υποστήριξης σε όλο το σεμινάριο: «Συμμετοχή» των συμμετεχόντων κατά την έναρξη του σεμιναρίου (προσανατολισμένη στην πολυπολιτισμική συστηματική πρακτική, πρβλ. von Schlippe, Arist/ El Hachimi, Mohammed/ Jürgens, Gesa (2004): Multikulturelle systemische Praxis: Ein Reiseführer für Beratung, Therapie und Supervision, Heidelberg: σελ. 76.)

- Δημιουργικών μεθόδων ομαδικής αυτοσυγκράτησης και ανατροφοδότησης
- Δημιουργικών τρόπων επικοινωνίας των συμμετεχόντων με τον εκπαιδευτή
- Διαδραστικών δημιουργικών μεθόδων επικοινωνίας εντός της ομάδας των συμμετεχόντων για ανταλλαγή ομάδων

Διάρκεια

Συνολική διάρκεια μαζί με διαλείμματα: 4-6 ώρες

- Άσκηση 1 – Καθολικά νοήματα 30-45 λεπτά
- Άσκηση 2 – Γεια σου, κόσμε! 45-90 λεπτά
- Άσκηση 3 – Ο κύκλος των διαθέσεων 45-60 λεπτά
- Άσκηση 4 – Τοπίο διαθέσεων 45-60 λεπτά
- Άσκηση 5 – Μέθοδος του προβολέα 60-90 λεπτά
- Άσκηση 6 – Συνολικός αναστοχασμός 30-60 λεπτά

Απαιτήσεις

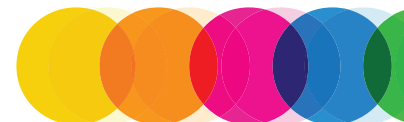
Λευκό, κενό χαρτί/ αφίσα, χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές, τοίχος για αφίσες, υλικά για χειροτεχνίες όπως ψαλίδι, χρωματιστό χαρτί, στυλό, ένας μαρκαδόρος και μια μεγάλη αφίσα, σχέδιο ενός τραπεζιού, εκτυπωμένος παγκόσμιος χάρτης τουλάχιστον DIN A4, μια αφίσα με τοπίο (βλ. πρότυπο στην εργαλειοθήκη), εικόνες (βλ. πρότυπο στην εργαλειοθήκη), ταινία κρεπ, κάρτες φωτεινών σηματοδοτών (βλ. στην εργαλειοθήκη).

Περιεχόμενο

Η Ενότητα 4 «Συμπεριληπτική επικοινωνιακή ικανότητα μέσω δημιουργικών μεθόδων αυτοσυγκράτησης» ολοκληρώνει το πρώτο μέρος των αρμοδιοτήτων που επικεντρώνονται στο μικροεπίπεδο κατάρτισης του εκπαιδευτικού προσωπικού μετεκπαίδευσης. Δεδομένου ότι στόχος του OUT-SIDE-IN είναι να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις για την ένταξη της νέας ομάδας στόχου προσφύγων στις υπάρχουσες εκπαιδευτικές προσφορές για ενήλικες, το προσωπικό χρειάζεται περισσότερες μεθόδους που να εκτείνονται πέραν της γλώσσας, επιτρέποντας τη «φυσιολογική» συμμετοχή των προσφύγων σε ειδικές εκπαιδευτικές προσφορές χωρίς να βασίζονται πλήρως στο αποκλειστικό μέσο μιας κοινής γλώσσας. Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για δημιουργικές μεθόδους αυτοσυγκράτησης και υλικών που συμβάλλουν στη στήριξη του παιδαγωγικού έργου της ένταξης και στην κάλυψη των επικοινωνιακών χασμάτων.

Σκοπός της ενότητας δεν είναι να μειώσει την ανάγκη ενός πρόσφυγα να μάθει τη γλώσσα της χώρας ένταξης, αλλά το αντίθετο: όταν πρώτα γεφυρώνονται γλωσσικοί φραγμοί, δημιουργείται ένας νέος χώρος συνάντησης, δίνοντας κίνητρο για την εκμάθηση της «ξένης» γλώσσας και του πολιτισμού, αμφίδρομα, αφού οι συναισθηματικοί φραγμοί χαλαρώνουν.

Υπό αυτή την έννοια, το OUT-SIDE-IN στοχεύει στο να δώσει έμφαση στις μη λεκτικές μεθόδους συγκράτησης για βιώσιμες στρατηγικές ένταξης, καταπολεμώντας τη «γκετοποίηση» και τον στιγματισμό μεταξύ πολιτών

και προσφύγων και παρέχοντας νέες εμπειρίες συναναστροφών όπου η επικοινωνία είναι δυνατή παρά τις διαφορετικές γλωσσικές ομάδες: ένταξη ετερογενών ομάδων για μια πιο συμπεριληπτική επικοινωνία μέσα στην κοινωνία μετανάστευσης. Λόγω της μετανάστευσης μεγάλου πληθυσμού, το γερμανικό σχολικό σύστημα και οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν τώρα την πρόκληση απόκρισης σε ερωτήματα που σχετίζονται με τον τρόπο δημιουργίας χώρων για ετερογλωσσικά μαθήματα.

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο σε αυτό το σενάριο. Έχουν μεγάλη ευθύνη στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το ποιος πρόκειται να συμπεριληφθεί και ποιος θα αποκλειστεί. Εκτός από τα ήδη υπάρχοντα εμπόδια της έλλειψης γνώσης της γλώσσας που αποδεικνύεται μεγάλο μειονέκτημα, υπάρχει και μια άλλη πτυχή που αφορά την αγωγή του πολίτη:

τάξεις, στις οποίες συνυπάρχουν πολλές διαφορετικές γλώσσες και κατ' επέκταση πολιτιστικές κοινότητες, προσφέρουν μια μεγάλη δυνατότητα για την καλύτερη γνωριμία των συμμετεχόντων. Αυτές οι ειδικές καταστάσεις δεν είναι συνηθισμένες στην καθημερινότητα. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί μια μεγάλη ευκαιρία για την ανάπτυξη καλύτερης πολιτιστικής κατανόησης.

Χωρίς να έχουμε πλήρη αντίληψη των μαθημάτων σε πολιτισμικά ετερογενείς ομάδες με διαφορετικά σχέδια μάθησης, θα παρουσιάσουμε μερικές διαφορετικές ασκήσεις για την εισαγωγή και προετοιμασία μαθημάτων, καθώς και τις λεγόμενες ασκήσεις «προθέρμανσης». Λόγω της πρακτικής εργασίας σε πολυπολιτισμικές-συστημικές ομάδες (von Schlippe/Hachimi/Jürgens 2004, 76), οι ασκήσεις δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία μιας συναισθηματικής βάσης (von Schlippe/Hachimi/Jürgens 2004, 75-78) που θεωρείται απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθημάτων. Ειδικά σε τάξεις με διαφορετικό εθνολογικό υπόβαθρο, θα πρέπει να γίνει εξάσκηση της λεγόμενης «συμμετοχής» ("joining", von Schlippe/Hachimi/Jürgens 2004, 75-78). Η πρακτική αυτή θα μπορούσε να οδηγήσει στην αντιμετώπιση στερεοτύπων και προκαταλήψεων που πιθανόν να λειτουργούν ως φραγμοί. Συνεπώς, χρειάζονται μέθοδοι που θα επικεντρώνονται στη γνωριμία και τον σεβασμό μεταξύ των συμμετεχόντων. Για να επιτευχθεί η ένταξη, θα πρέπει να δημιουργηθούν ετερογενείς τάξεις, στις οποίες «άλλοτε αντίπαλοι θα γνωρίσουν τις ομοιότητες τους» (Schwarz 2017). Έχει μεγάλη σημασία για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τις προκαταλήψεις.

Με βάση τα παραπάνω, έχουμε προετοιμάσει τις παρακάτω ασκήσεις, οι οποίες και προτείνουμε να ακολουθηθούν με τη σειρά που δίνονται:

- Καθολικά νοήματα
- Γεια σου, κόσμε!
- Ο κύκλος των διαθέσεων
- Τοπίο διαθέσεων
- Ανατροφοδότηση και προβολέας (Εκδοχή των φωτεινών σηματοδοτών)

Άσκηση 1 - Καθολικά νοήματα

Εισαγωγή

Αυτή η άσκηση προετοιμασίας είναι ειδικά σχεδιασμένη για εκπαιδευτικούς που εργάζονται με ετερογλωσσικές ομάδες. Μεγάλη έμφαση μπορεί να δοθεί στις διεθνείς ομάδες. Στόχος είναι να ενισχυθεί η συνειδητοποίηση ότι κάθε γλώσσα πρέπει να αξιολογείται σε ένα πλαίσιο. Επομένως, όλοι πρέπει να καταλάβουν ότι καμία γλώσσα δεν είναι καθολική. Στην καλύτερη περίπτωση η άσκηση αυτή θα προκαλέσει το ενδιαφέρον κάθε συμμετέχοντος λόγω της αποδόμησης και του αναστοχασμού στις δικές του συνήθειες ομιλίας. Φαινομενικά, η συνήθης επικοινωνία θα γίνει διαφανής και θα διερευνηθεί με ξένους τρόπους. Ως αποτέλεσμα, θα συνειδητοποιηθούν οι δυσκολίες στην εκμάθηση άλλων γλωσσών καθώς και ο σεβασμός για διαφορετικές, άγνωστες γλώσσες.

Διάρκεια

45 λεπτά

Μαθησιακά αποτελέσματα

Ενίσχυση της συνειδητοποίησης ότι η γλώσσα λειτουργεί σε ένα πλαίσιο

Απαιτήσεις

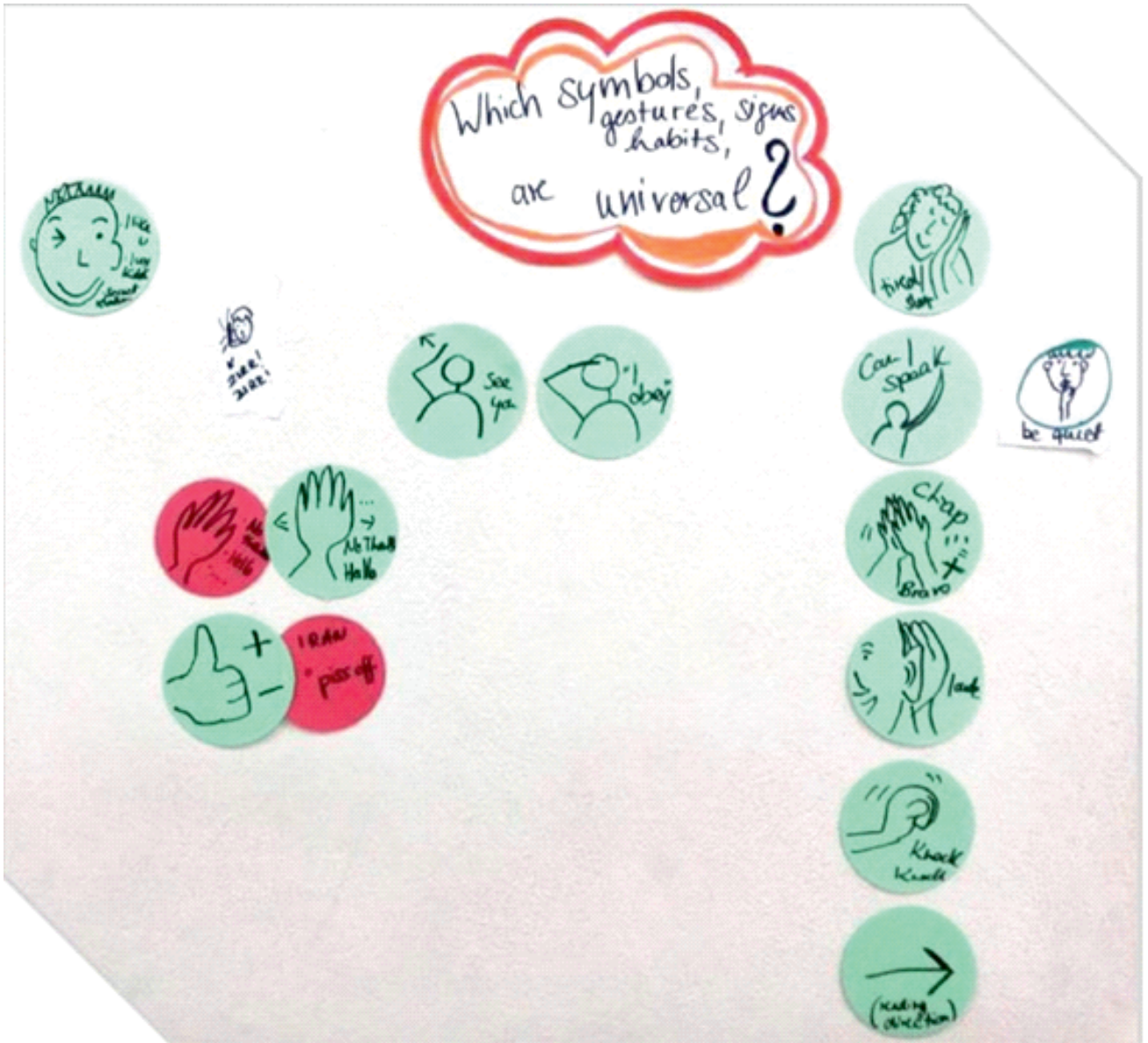
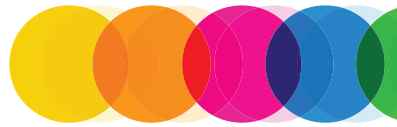
Στυλό, χαρτί, αφίσα

Δραστηριότητα

Ο καθένας λαμβάνει ένα χαρτί και έναν στυλό. Όλοι οι συμμετέχοντες κάθεται σε έναν κύκλο. Η παρακάτω ερώτηση γράφεται στον πίνακα, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να τη δουν:

Ποιες χειρονομίες είναι παγκοσμίως κατανοητές; Πρώτα, ο καθένας πρέπει να σκεφτεί από μόνος του μια πιθανή απάντηση σε αυτή την ερώτηση και να την καταγράψει. Στη συνέχεια, σύμφωνα με την αποκαλούμενη «Αρχή του Ποπ Κορν», οι απαντήσεις συλλέγονται και σημειώνονται σε μια αφίσα. Είναι σημαντικό να εξετάσετε κάθε πρόταση με όλη την ομάδα και να διαπιστώσετε αν η χειρονομία είναι κατανοητή από όλους. Μόλις ένα άτομο μέσα στην ομάδα αντιληφθεί το πλαίσιο μιας χειρονομίας, η συγκεκριμένη χειρονομία θα μπορούσε να θεωρηθεί καθολική.

Παραπλανητικά παραδείγματα είναι τα εξής: Το κλείσιμο του ματιού θα μπορούσε να σημαίνει είτε «Κάνω πλάκα» ή «Μου αρέσεις πολύ». Εξαρτάται από το πλαίσιο/ συγκείμενο. Το κούνημα του κεφαλιού πάνω-κάτω ή δεξιά-αριστερά, για παράδειγμα στη Σρι Λάνκα, έχει το αντίθετο νόημα από αυτό που αποδίδουμε σε αυτές τις κινήσεις στην Ευρώπη (κατάφαση/ άρνηση).

Άσκηση 2 - Γεια σου, κόσμε!

Εισαγωγή

Για την παρακάτω άσκηση, δίνονται δύο καθοδηγητικές ερωτήσεις: Πώς συνυπάρχουν άνθρωποι διαφορετικών γλωσσικών ομάδων; Πώς δημιουργείται η πρώτη επαφή; Ιδιαίτερα σήμερα είναι πολύ σημαντικό να προσφέρουμε χώρους επαφής στους οποίους οι άνθρωποι μπορούν να αλληλεπιδρούν. Με αυτή τη διαδικασία, οι προκαταλήψεις μπορούν να αντιμετωπιστούν και στην καλύτερη περίπτωση να εξαλειφθούν. Επομένως, μεγάλης σημασίας είναι οι έννοιες της οπτικής επικοινωνίας και της επικοινωνίας της μέσης ομάδας.

Διάρκεια

45 λεπτά

Απαιτήσεις

Στυλό, ένας μαρκαδόρο και μια μεγάλη αφίσα, σχέδιο ενός τραπεζιού, εκτυπωμένος παγκόσμιος χάρτης τουλάχιστον DIN A4

Μεθοδολογία

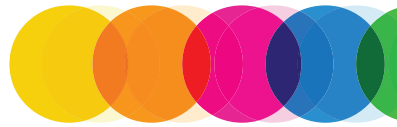
Να είστε υπομονετικοί και να υποδέστε οτιδήποτε επικοινωνείτε λεκτικά και μη. Η άσκηση πρέπει να είναι σαφής, ακόμη και χωρίς λέξεις, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να καταλαβαίνουν. Φράσεις όπως «Το όνομά μου είναι...» πρέπει να υποδύονται με συγκεκριμένο τρόπο, για παράδειγμα αν κάποιος δείξει με το χέρι του τον εαυτό του και αναφέρει απλά το όνομα. Πέρα από την υποκριτική, κάθε λέξη θα πρέπει να προφέρεται δυνατά και καθαρά. Με αυτόν τον τρόπο, όλοι θα μπορούν να μάθουν τουλάχιστον απλές λεκτικές δομές στα Γερμανικά/ Αγγλικά κ.λπ. απλά και μόνο ακούγοντας.

Δραστηριότητα

1. Εξάσκηση: Γεια σου, κόσμε!

Πρώτα, κάθε συμμετέχων σημειώνει τη χώρα από την οποία προέρχεται. Αυτό μπορεί και πρέπει να γίνει και μη λεκτικά π.χ. δείχνοντας τον εαυτό του κι έπειτα δείχνοντας τη χώρα από όπου προέρχεται στον χάρτη.

Εναλλακτικά: Η άσκηση μπορεί να διευρυνθεί χρησιμοποιώντας άρθρα περιοδικών και εκτυπωμένες εικόνες για να παρουσιάσει ο καθένας από πού προέρχεται. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να συλλεχθούν και να τοποθετηθούν στον μεγάλο χάρτη. Για αυτή την εναλλακτική εκδοχή, θα πρέπει να έχετε ομοιογενές επίπεδο γλωσσικών δεξιοτήτων. Με αυτόν τον τρόπο, η επικοινωνία σχετικά με την εικόνα θα είναι ευκολότερη για τους συμμετέχοντες. Σημαντικό είναι να μάθετε πόσες χώρες και γλώσσες υπάρχουν εκ των προτέρων. Ο διοργανωτής μπορεί να είναι καλύτερα εξοπλισμένος, αν γνωρίζει πόσες γλώσσες και χώρες αντιπροσωπεύονται.

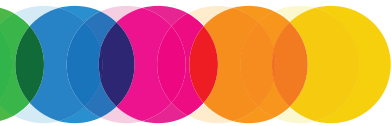

2. Εξάσκηση: «Περίπατος Γνωριμίας του Κόσμου»

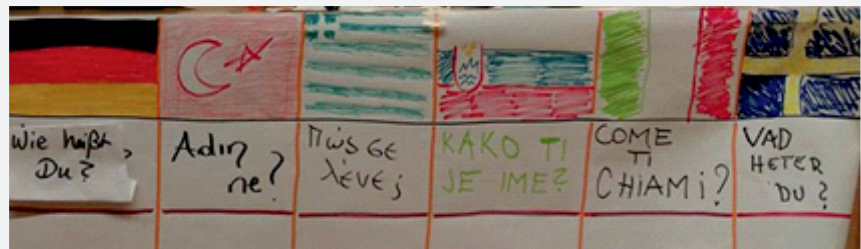
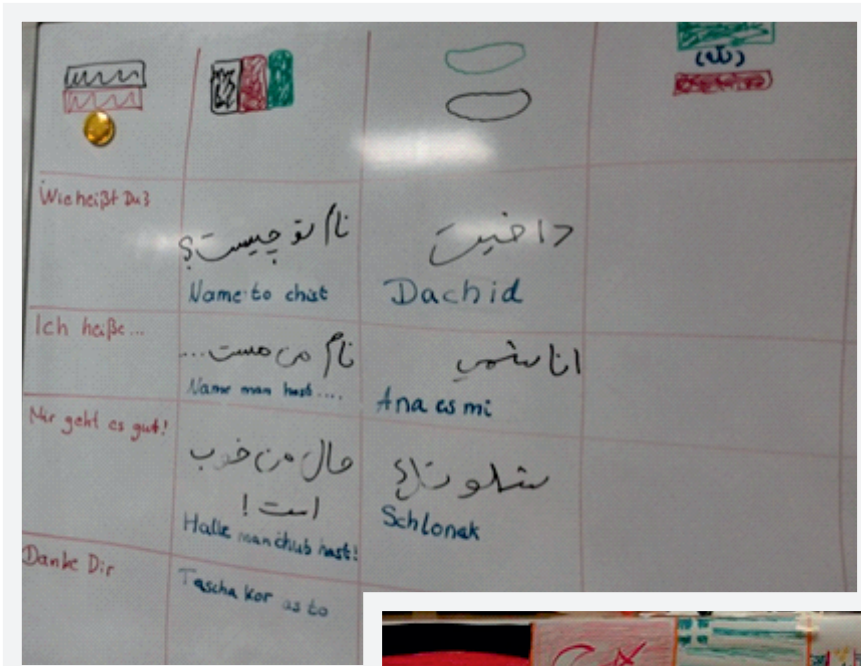
- Βήμα 1ο: Οι συμμετέχοντες πηγαίνουν στο τραπέζι και σχεδιάζουν μια σημαία, η οποία θεωρείται σχετική για τη μητρική τους γλώσσα, σε μία στήλη. Κάποιος μπορεί επίσης να σχεδιάσει σημαίες π.χ. πολιτικά αμφιλεγόμενων κρατών, όπως του «Κουρδιστάν». Στο επίκεντρο της άσκησης είναι η γνωριμία των πολιτισμών.
- Βήμα 2ο: Αφού σχεδιαστούν όλες οι σημαίες στο τραπέζι, ο οδηγός γράφει απλές προτάσεις στη αριστερή στήλη. Εάν οι συμμετέχοντες δεν κατανοήσουν τις προτάσεις, μπορεί να υποδυθούν ξανά με μη λεκτική επικοινωνία ή ακόμα και να σχεδιάσουν μικρές εικόνες. Σε κάθε περίπτωση, η έννοια των προτάσεων πρέπει να είναι σαφής σε όλους. Για τάξεις με υψηλή ετερογένεια σε επίπεδο γλώσσας, οι ερωτήσεις «Πώς σε λένε;» και η απάντηση σε αυτό, μπορεί να αρκεί. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να παρουσιαστούν και να προστεθούν σε όλες τις γλώσσες από τους συμμετέχοντες.
- Βήμα 3ο: Οι συμμετέχοντες γίνονται μια ομάδα με σκοπό να μάθουν περισσότερα για όλες τις μεταφράσεις που δίνονται. Ο καθένας πρέπει να παρουσιάσει τη δική του μετάφραση στους άλλους. Κάθε γλώσσα πρέπει να ακουστεί τουλάχιστον μία φορά, ακόμη και σε μια μεγάλη ομάδα. Ένα άτομο υπαγορεύει και οι άλλοι επαναλαμβάνουν. Φυσικά, κάποιος μπορεί να βοηθήσει τους άλλους, για παράδειγμα, να βελτιώσουν την προφορά τους.
- Βήμα 4ο: Αυτό είναι ίσως το πιο σημαντικό βήμα: Ο περίπατος. Τώρα οι συμμετέχοντες μπορούν να ξεκινήσουν την πρώτη τους αλληλεπίδραση. Για τον σκοπό αυτό, καλούνται να μπου σε διαφορετικές ομάδες και να εξηγήσουν τα ευρήματά τους στους άλλους συμμετέχοντες, εισάγοντας τους σε διαφορετικές γλώσσες. Εάν είναι δυνατόν, μπορεί κάποιος να δοκιμάσει όλες τις γλώσσες. Επομένως, ο πίνακας πρέπει να είναι ορατός σε όλους σε ένα κεντρικό σημείο του δωματίου. Ακόμα και οι οδηγίες για αυτή την άσκηση πρέπει να δοθούν χωρίς λεκτική αλληλεπίδραση, απλά δείχνοντας τι θα γίνεται με καθέναν από τους συμμετέχοντες.

Εκτεταμένη εκδοχή

Ανάλογα με το επίπεδο δεξιοτήτων, μπορούν να προστεθούν στο τραπέζι αρκετές προτάσεις, οδηγώντας σε μια πιο ρεαλιστική και διαδραστική ανταλλαγή μέσα στην ομάδα. Η προθυμία του κάθε συμμετέχοντα να μάθει δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Το συγκεκριμένο σχέδιο είναι εξαιρετικό για την εκμάθηση νέου υλικού σε διάφορες γλώσσες, καθώς οι συμμετέχοντες επεξεργάζονται κάτι μόνοι τους.

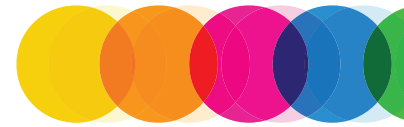
Ενότητα 4 - Συμπεριληπτική επικοινωνιακή

Απλές προτάσεις				مرحبا etc.
Γεια	مرحبا Marhaba	...	...	...
Πώς σε λένε;	ما اسمك؟ Ma Esmak?	...	...	...
Το όνομά μου είναι...	اسمي... Ismi...	...	...	...
Πώς είσαι;	كيف حالك؟ Kayf a halikum?	...	...	...
Είμαι καλά.	أنا بخير Ana bikhayr	...	...	...

Πίνακας Άσκησης 2 – «Γεια σου, κόσμε!»

Άσκηση 3 - Ο κύκλος των διαθέσεων

Εισαγωγή

Λόγω της μετανάστευσης, η εκπαιδευτική υποδομή της Γερμανίας αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις. Αυτές θέτουν το ερώτημα ποιες παιδαγωγικές μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχηματισμό ενός χώρου μάθησης για ετερογενείς γλωσσικές ομάδες. Η άσκηση αυτή ευθυγραμμίζεται με την πολυπολιτισμική συστηματική πρακτική και ασχολείται κυρίως με τον σχηματισμό μιας «συναισθηματικής τοποθέτησης» (von Schlippe/Hachimi/Jürgens 2004, 76) που είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή συνύπαρξη σε μια ομάδα. Ειδικά στην παιδαγωγική εργασία με ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη «συμμετοχή» και στη «σύνδεση» όλων των μελών της ομάδας, διότι οι γλωσσικοί φραγμοί εμποδίζουν σύντομες αλλά σημαντικές συζητήσεις. Επομένως, οι μέθοδοι που ενθαρρύνουν την αμοιβαία γνωριμία παρά το ετερογενές γλωσσικό υπόβαθρο αποτελούν σημαντικό συστατικό των δεξιοτήτων συμπεριληπτικής επικοινωνίας.

Διάρκεια

30-45 λεπτά

Μαθησιακά αποτελέσματα

Τα ποικίλα γλωσσικά επίπεδα σε μια παιδαγωγική ομάδα μάθησης μπορούν να γεφυρωθούν με οπτικά υποστηριζόμενες «συμμετοχικές ασκήσεις». Η άσκηση δίνει πιθανές απαντήσεις στην ερώτηση: Πώς μπορώ να γνωρίσω τα μέλη της ομάδας μου αν δεν μπορώ να επικοινωνήσω μαζί τους με μια κοινή γλώσσα;

Απαιτήσεις

Ο τροχός (βλ. στην εργαλειοθήκη), υλικά για χειροτεχνίες για κάρτες συναισθηματικής κατάστασης, χαρτί, ψαλίδι, στυλό κ.λπ.

Μεθοδολογία

Η μέθοδος αυτή είναι αποτελεσματική με μεγάλες ομάδες αλλά και με μεμονωμένους συμμετέχοντες. Παρόλο που δεν απαιτείται γλώσσα, είναι κατάλληλη ως μέθοδος για την εκμάθηση προτάσεων σε μια ξένη γλώσσα σχετικά με τη συναισθηματική κατάσταση κάποιου. Με την απλή ερώτηση «Πώς είσαι;» και με διαφορετικές δυνατότητες απάντησης εκφράζεται ατομική εκτίμηση.

Παρόλο που οι μέθοδοι μοιάζουν περισσότερο με παιχνίδι, δεν προορίζονται για συμμετέχοντες μικρής ηλικίας! Ιδίως ενήλικες σε ετερογενείς γλωσσικές ομάδες μπορούν να μάθουν μέσα από αυτή τη μέθοδο άγνωστες λέξεις όπως ευτυχισμένος, χαρούμενος, λυπημένος, θυμωμένος, έκπληκτος κ.λπ.. Συνεπώς, ενισχύεται η προσωπική ελευθερία έκφρασης. Η μέθοδος παρέχει μια οπτικά υποστηριζόμενη επικοινωνία σχετικά με τη συναισθηματική κατάσταση κάποιου.

Δραστηριότητα

Κάρτες συναισθηματικής κατάστασης:

- Χαρούμενος
- Λυπημένος
- Θυμωμένος
- Έτσι κι έτσι (ούτε πολύ καλά ούτε πολύ άσχημα)
- Έκπληκτος
- Δεν μπορώ να προσδιορίσω

Συμβουλή: Θα πρέπει πάντα μία κάρτα να μένει κενή έτσι ώστε να σχεδιάζονται συναισθήματα που λείπουν ή να μένει μια απάντηση κενή.

Άσκηση 4 - Τοπίο Διαθέσεων

Εισαγωγή

Λόγω της μετανάστευσης, η εκπαιδευτική υποδομή της Γερμανίας αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις. Αυτές θέτουν το ερώτημα ποιες παιδαγωγικές μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχηματισμό ενός χώρου μάθησης για ετερογενείς γλωσσικές ομάδες.

Διάρκεια

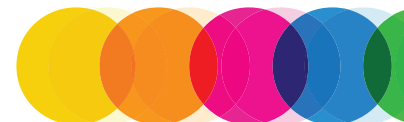
45-60 λεπτά

Μαθησιακά αποτελέσματα

Τα ποικίλα γλωσσικά επίπεδα σε μια παιδαγωγική ομάδα μάθησης μπορούν να γεφυρωθούν με οπτικά υποστηριζόμενες «συμμετοχικές ασκήσεις». Ακόμη και σε γλωσσικά ομοιογενείς ομάδες, η μέθοδος αυτή είναι κατάλληλη αφού προσφέρει καλλιτεχνικές μεθόδους που επιτρέπουν διάφορες μορφές έκφρασης πέραν της συνηθισμένης, συχνά περιοριστικής, χρήσης της γλώσσας. Η άσκηση δίνει πιθανές απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Πώς είναι οι συμμετέχοντες;
- Πώς μπορώ να γνωρίσω τα μέλη της ομάδας μου αν δεν μπορώ να επικοινωνήσω μαζί τους με μια κοινή γλώσσα;
- Η εντύπωση που μου δημιουργείται σχετικά με τη συναισθηματική κατάσταση ενός ατόμου αντιστοιχεί σε αυτό που πραγματικά νοιώθει;

Η μέθοδος είναι αποτελεσματική με ομάδες και μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε σε δεύτερη γραμμή ως ένα οπτικό σημείο εκκίνησης που δεν αποτελεί θέμα συζήτησης είτε για εκτενέστερη αξιολόγηση.

<p><i>Απαιτήσεις</i></p>	<p>Αφίσα με τοπίο (βλ. πρότυπο στην εργαλειοθήκη) σε ένα flipchart ή σε μια μεγάλη αφίσα με την εικόνα ενός βουνού, ένα τούνελ στο προσκήνιο, μια λίμνη, ένα μονοπάτι, ένα δέντρο, βουνά στον ορίζοντα, ήλιο ή φεγγάρι (χωρίς ακτίνες), εικόνες (βλ. πρότυπο στην εργαλειοθήκη). Θα πρέπει να υπάρχει ένα εκτυπωμένο αντίγραφο από κάθε σχήμα και να κόβεται ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων. Χρωματιστή ταινία κρεπ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σταθεροποίηση των εικόνων στην αφίσα. Προαιρετικά: μολύβια, ψαλίδι και χαρτί.</p>
<p><i>Μεθοδολογία</i></p>	<p>Η γλώσσα του σώματος δεν λειτουργεί σκόπιμα και δεν μπορεί πάντα να ερμηνεύεται αλάνθαστα. Γι' αυτό, τον τελευταίο λόγο έχει η αυτογνωσία. Η ατομική αντίληψη είναι πιο σημαντική από την εξωτερική αντίληψη. Ο καθένας είναι ο ειδικός του εαυτού του. Για παράδειγμα, οι «συμμετέχοντες με πόρους στα πόδια μπορούν να χορεύουν νοερά», το οποίο μπορεί να εκφραστεί με την εικόνα. Ακόμα κι αν οι εικόνες συζητούνται σε διαπολιτισμικές ομάδες και φαίνεται να ταξινομούνται αναμφίβολα σε διαφορετικά συναισθήματα, δεν συνιστάται να συσχετίζονται ακλόνητα. Η φαντασία του κάθε συμμετέχοντα είναι καθοριστικής σημασίας.</p>
<p><i>Δραστηριότητα</i></p>	<p>Βήμα 1ο: Οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν μία εικόνα και να την τοποθετήσουν στο τοπίο. Προαιρετικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν μολύβια, ψαλίδι και χαρτί για περισσότερες δυνατότητες σχεδιασμού. Ακόμη και στις γλωσσικά ετερογενείς ομάδες, η άσκηση αυτή είναι αποτελεσματική καθώς η εργασία μπορεί εύκολα να μεταδοθεί μη λεκτικά.</p> <p>Βήμα 2ο: Όταν τοποθετηθούν όλες οι εικόνες, το τοπίο παρουσιάζεται στην ομάδα. Για να προωθηθεί η αλληλεπίδραση, τίθεται ένα ερώτημα: «Ποιος εκπλήσσεται από κάτι ή αναρωτιέται ποια εικόνα ανήκει σε ποιον;» Ακόμη και αυτό μπορεί να κοινοποιηθεί μη λεκτικά δείχνοντας τους συμμετέχοντες και τις εικόνες στο τοπίο. Εάν το επίπεδο γλώσσας είναι κατάλληλο, οι συμμετέχοντες μπορούν να απαντήσουν λεκτικά σε ερωτήσεις όπως «Ποιος είναι αυτός δίπλα στο δέντρο;». Σύγχυση θα δημιουργηθεί με προφανή ακριβή απόδοση του νοήματος, π.χ.: «Πώς αισθάνεσαι μπροστά στο τούνελ;», «Καλά». «Α, σκέφτηκα ότι το τούνελ θα ήταν κάτι αρνητικό».</p>

Άσκηση 5 - Μέθοδος του «προβολέα»

Εισαγωγή

Η μέθοδος του «προβολέα» είναι ευρέως διαδεδομένη. Δεν έχει σημασία αν χρησιμοποιηθεί ως εισαγωγή, κυρίως μέρος ή για κλείσιμο. Κάποιος ξεκινά με την ανατροφοδότησή του (feedback) και συνεχίζουν οι υπόλοιποι στον κύκλο. Τι είδους δυναμική έχει η ομάδα κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, αν ο ένας μετά τον άλλον εκφράζει τις ιδέες του; Έντονη είναι η τάση να επαναλαμβάνονται κομμάτια όσων ήδη ανέφερε ο πρώτος ομιλητής. Ως αποτέλεσμα, η μέθοδος αυτή συχνά ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να επαναλαμβάνουν. Η πρώτη έκφραση είναι επομένως πολύ σημαντική για το συνολικό αποτέλεσμα. Επομένως, εάν το πρώτο κομμάτι ανατροφοδότησης που δίνεται είναι θετικό, και οι υπόλοιποι τείνουν να είναι πιο θετικοί. Η χειρότερη περίπτωση είναι μια συνεχιζόμενη επανάληψη έως ότου κλείσει ο «προβολέας». Στόχος: Οπτικός προβολέας για περισσότερες ευκαιρίες κατά την ανατροφοδότηση κάποιου. Προκειμένου να επιτευχθεί υψηλότερη διαφάνεια από την αρχή, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια οπτική με την οποία κάθε συμμετέχων μπορεί να δουλεύει ταυτόχρονα. Λόγω αυτού, η επιρροή που έχει μια έκφραση στους υπόλοιπους είναι περιορισμένη. Σχετικό παράδειγμα είναι οι λεγόμενες «χρωματιστές» κάρτες ή κάρτες «φωτεινών σηματοδοτών» που αποτελούν καθολικά και εύκολα κατανοητά σήματα. Το κόκκινο ισχύει για κάθε αρνητικό χαρακτηριστικό που μπορεί να συσχετιστεί με την ανατροφοδότηση, το πράσινο για το κάθε θετικό.

= negative

= positive

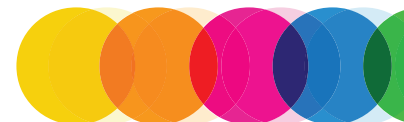
Ως εκ τούτου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποικίλες ερωτήσεις όπως: «Πώς νιώσατε κατά τη διάρκεια της άσκησης;» ή «Σας άρεσε το σεμινάριο;». Μπορούν να δοθούν γρήγορες και κατανοητές απαντήσεις. Οι κάρτες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε πεδία όπου προβλέπονται πολύπλοκες διαδικασίες λήψης αποφάσεων, π.χ. στην αγωγή του πολίτη. Στον τομέα αυτό, η διαφοροποιημένη ανάδραση και οι διαφορετικές οπτικές γωνίες είναι σημαντικές για τη θέση της ομάδας.

Διάρκεια

30-60 λεπτά

Απαιτήσεις

Κάρτες φωτεινών σηματοδοτών (βλ. πρότυπο στην εργαλειοθήκη)

Μεθοδολογία

Η μέθοδος των φωτεινών σηματοδοτών είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την προοπτική του πολλαπλασιαστή. Αφενός, εξηγεί τις διάφορες θέσεις μιας ομάδας και, αφετέρου, δείχνει πόσο πολύπλοκες είναι αυτές οι απόψεις. Οι διαφορετικές συναισθηματικές προοπτικές μπορεί ως εκ τούτου να είναι «μία ίδια θέση», πράγμα που σημαίνει ότι οι προοπτικές μπορούν να αναπτυχθούν ευκολότερα.

Αυτή η μέθοδος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη διαδικασία της ομάδας ως προς την πολυπλοκότητα και την αντιπαράθεσή της στα διάφορα στάδια. Από τη μία πλευρά, δίνεται σε ένα άτομο η δυνατότητα να εκφράσει τα συναισθήματά του, ακόμα και αν είναι ανάμεικτα, δείχνοντας μεγαλύτερα ή μικρότερα τμήματα των χάρτινων κύκλων του. Μπορεί είτε να υποδείξει 30% πράσινο και 70% κόκκινο ή ακόμη και το 100% ενός χρώματος. Επομένως, η πολυπλοκότητα των απόψεων είναι ξεκάθαρη. Από την άλλη πλευρά, το πιο σημαντικό αποτέλεσμα είναι ότι τα μεμονωμένα κομμάτια ανατροφοδότησης δεν τείνουν να είναι τα ίδια. Η αποδόμηση της «ενότητας» της ανατροφοδότησης επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό από αυτή τη μέθοδο. Επιπλέον, το ιδιαίτερο με τη συγκεκριμένη μέθοδο είναι ότι αγνοεί πλήρως τη γλώσσα. Συνεπώς, η διατύπωση απόψεων γίνεται αποπροσωποποιημένα και, τελικά, είναι ευκολότερο για όλους να εκφραστούν. Το επίκεντρο της τάξης δεν είναι ένα συγκεκριμένο άτομο, κι αυτό μπορεί να αποδειχθεί αφού κανείς δεν πρέπει να αυξήσει τη φωνή του ενάντια στην πλειοψηφία. Ακόμα και λίγο κόκκινο είναι αρκετό για να συνεχιστεί η συζήτηση. Αυτό αποτελεί πλεονέκτημα, ιδίως επειδή η μέθοδος οπτικοακουστικής ανάδρασης εμποδίζει την αυθεντικότητα των σχολίων από τους συμμετέχοντες. Η ίδια η γλώσσα, υπό μορφή ανατροφοδότησης, είναι λίγο-πολύ καθοδηγούμενη από την πίεση για προσαρμογή, αντί να είναι τεχνητή.

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι αυτή η μέθοδος, ειδικά στο πλαίσιο της αγωγής του πολίτη με τη Betzavta, καθιστά δυνατή την απόκτηση αξιολόγησης ανεξάρτητα από την άποψη ολόκληρης της ομάδας, παρουσιάζοντας αμφιβολίες και διαφορετικές θέσεις των μεμονωμένων συμμετεχόντων. Η ίδια η ομάδα αποδομείται και αντιμετωπίζεται με πιο διαφοροποιημένο τρόπο. Επιπλέον, η διαδικασία αυτή είναι χρήσιμη στο να παρουσιάσει πώς συνέβη η διαδικασία διαμόρφωσης της άποψης. Το δεύτερο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι με τα χρώματα που χρησιμοποιούνται από ολόκληρη την ομάδα, ο διαμεσολαβητής έχει μια διαφοροποιημένη εικόνα του έργου του και γνωρίζει ακριβώς τι πρέπει να βελτιώσει..

Δραστηριότητα

Πρώτα βήματα στη χρήση των καρτών: Οι κάρτες διανέμονται. Κάθε άτομο έχει μια πράσινη και μια κόκκινη κάρτα. Ο οδηγός δίνει μια εξήγηση για το νόημα των καρτών και προτρέπει την τάξη να δοκιμάσει διαφορετικούς συνδυασμούς. Επιπλέον, κάποιος θα μπορούσε να δείξει τρία ή τέσσερα παραδείγματα.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να σκεφτούν μια απάντηση σε μια ερώτηση. Πρέπει απλά να αφήσουν κάτω τις κάρτες τους με το τρία. Τίθεται η ερώτηση.

Ο διαμεσολαβητής μετρά από ένα έως τρία και όλοι ταυτόχρονα πρέπει να αφήσουν τις κάρτες τους κάτω.

Τώρα ο διαμεσολαβητής μπορεί να εργαστεί προς την κατεύθυνση του στόχου τους. Πάντοτε ξεκινάτε με το κόκκινο.

Πείτε κάτι όπως «Ας αρχίσουμε με το κόκκινο, είναι το αγαπημένο μου χρώμα» ή κάτι παρόμοιο. Είναι σημαντικό να δημιουργήσετε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από άγχος και να δείξετε στους συμμετέχοντες ότι η κάρτα όλων δεν χρειάζεται να είναι πράσινη. Ιδιαίτερα οι μειονότητες γίνονται ορατές σε αυτό το πλαίσιο. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες με «πιο κόκκινη» ή ακόμα και τελείως κόκκινη ανατροφοδότηση γίνονται «συναισθηματικά χαλαροί» το συντομότερο δυνατό.

Αφήστε τις αμφιλεγόμενες θέσεις: Ιδιαίτερα σε έντονα συγκεχυμένες θέσεις, π.χ. 50/50 κόκκινες/πράσινες, ο διαμεσολαβητής μπορεί να θέσει περαιτέρω ερωτήσεις: «Δεν υπάρχει πολύ πράσινο στα σχόλιά σου. Ποιο είναι το πράσινο για εσένα;». Είναι σημαντικό να προχωρήσετε τις ερωτήσεις σας ένα βήμα παραπέρα. Αν, για παράδειγμα, εξηγήθηκε μόνο το πράσινο, αλλά εμφανίστηκε και το κόκκινο, μπορεί κάποιος να ρωτήσει για το κόκκινο και όχι να το παραβλέψει.

Ξαφνικές αλλαγές των καρτών: Εάν οι συμμετέχοντες επιθυμούν να αλλάξουν τους συνδυασμούς τους κατά τη διάρκεια του κύκλου ανάδρασης, μπορείτε να τους ρωτήσετε απευθείας γιατί το κάνουν. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτό συμβαίνει μόνο εξαιτίας της κοινωνικής πίεσης και όχι επειδή κάποιος αλλάζει την αξιολόγησή του.

Σειρά των ερωτήσεων: Η αμφιλεγόμενη δυναμική μέσα σε μια ομάδα μπορεί να δοκιμαστεί θέτοντας δύο ερωτήσεις στη σειρά, π.χ. «Πόση ευθύνη έλαβες για την εργασία της ομάδας σου;» και «Πόσο έχεις συμβάλει στην ομάδα σου;». Αυτά τα αμφιλεγόμενα ερωτήματα μπορούν να οδηγήσουν στην απεικόνιση καταστάσεων και αλληλεξαρτήσεων εντός της ομάδας που παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

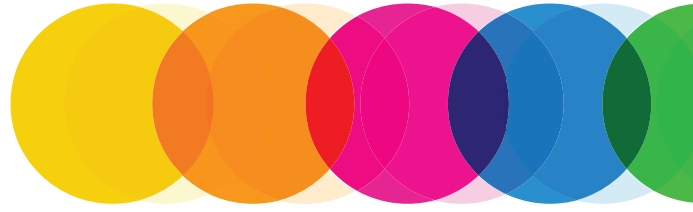
Θέσεις συμμετεχόντων: Η θέση που κάθονται οι συμμετέχοντες έχει ιδιαίτερη σημασία. Αν θέλετε να εντοπίσετε τις διαφορές ή ομοιότητες που υπάρχουν στις ομάδες και να πάρετε μια γενική εικόνα, προτρέψτε τους να καθίσουν σε κύκλο. Θα είναι ενδιαφέρον, αφενός, από άποψη αυτοσυγκράτησης και, αφετέρου, για τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους. Συνήθως εξάγονται ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με ομοιότητες και διαφορές.

Παραπομπές

- von Schlippe, Arist / El Hachimi, Mohammed / Jürgens, Gesa (2004): Multikulturelle systemische Praxis: Ein Reiseführer für Beratung, Therapie und Supervision, Heidelberg.
- Schwarz, Susanne (2017): Agonistische Öffentlichkeiten. In: Hetzel, Andreas/ Voigt, Rüdiger (2017) (Hg.): Radikale Demokratie. Zum Staatsverständnis von Chantal Mouffe und Ernesto Laclau, Baden-Baden, pp 193 – 230.

Ενότητα 5 -

«Βιώσιμες στρατηγικές προσέγγισης για ομάδες στόχους προσφύγων»

Εισαγωγή

Η Ανάλυση Αναγκών του OUT-SIDE-IN έδειξε ότι στις περισσότερες χώρες όπου πραγματοποιήθηκε το πρόγραμμα υπάρχει έλλειψη ευκαιριών εκπαίδευσης ενηλίκων, και όπου υπάρχουν αυτές οι δυνατότητες, οι πρόσφυγες δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά και συνεπώς δεν συμμετέχουν. Ένα ακόμη βασικό στοιχείο είναι η αρκετά περιορισμένη προσφορά εκπαίδευσης ενηλίκων: οι ερωτηθέντες της έρευνας φαίνονται να γνωρίζουν για μαθήματα γλώσσας και αθλητικές δραστηριότητες αλλά δεν αναφέρονται καθόλου μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τέλος, σε ορισμένες χώρες (Σουηδία και Ιταλία), η έλλειψη ευκαιριών εργασίας αναφέρεται από τους πρόσφυγες ως μία από τις βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στις χώρες ένταξης. Μία από τις βασικές αιτίες αυτού του φαινομένου εντοπίζεται στη δυσκολία των προσφύγων να ενταχθούν στην εκπαίδευση ενηλίκων ή στην απουσία ξεκάθαρα τρόπου αναγνώρισης των προσόντων και των ικανοτήτων που αποκτήθηκαν στη χώρα προέλευσης ή διαμετακόμισης. Άλλες δυσκολίες έγκεινται στην πρόσβαση σε υπηρεσίες λόγω της πολύπλοκης γραφειοκρατίας στις χώρες υποδοχής.

Στόχος της Ενότητας 5 είναι να καλύψει αυτό το κενό, πρώτα, παρέχοντας κάποιες προτάσεις για την ανάπτυξη στρατηγικών προσέγγισης που να υποστηρίζουν ιδρύματα, υπηρεσίες και κυρίως εκπαιδευτικούς της εκπαίδευσης ενηλίκων στην προσπάθεια προσέγγισης προσφύγων με προσφορές εκπαίδευσης και παρότρυνσής τους να συμμετάσχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Δεύτερον, πρόθεση της Ενότητας 5 είναι να ενθαρρύνει τους εμπλεκόμενους φορείς του εκπαιδευτικού συστήματος να δημιουργήσουν δίκτυα, να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους, να ενσωματώσουν τις εκπαιδευτικές τους προσφορές και, το πιο σημαντικό, να μοιραστούν πόρους και πληροφορίες σχετικά με διάφορες μεθόδους διδασκαλίας και διδακτικό υλικό για να αποκτήσουν κεφάλαια ώστε να καταστήσουν τις δραστηριότητές τους βιώσιμες.

Σε ποιους απευθύνεται

Η ενότητα αυτή απευθύνεται στους πολλαπλασιαστές της εκπαίδευσης ενηλίκων και στο βασικό προσωπικό των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στόχοι & Εκπαιδευτικοί στόχοι

Στόχοι της ενότητας είναι να αναπτύξει:

- Τρόπους προσέγγισης της ομάδας στόχου των προσφύγων

- Τρόπους ένταξης και παρότρυνσης νέων ομάδων στόχων (πρόσφυγες)
- Δυνατότητες οικονομικής στήριξης
- Δυνατότητες τοπικών δράσεων για στρατηγικές βιώσιμης προσέγγισης

Διάρκεια

Συνολική διάρκεια μαζί με τα διαλείμματα: 6-8 ώρες

Άσκηση 1 – «Η εκπαιδευτική ταυτότητα» 60-90 λεπτά

Άσκηση 2 – «Η έκθεση εκπαίδευσης» 60-90 λεπτά

Άσκηση 3 – «Αλληλεγγύη ως ευκαιρία», λέξεις κλειδιά για αποτελεσματική συγκέντρωση κεφαλαίων 90–180 λεπτά

Απαιτήσεις

Ένα μεγάλο δωμάτιο με τραπέζια και καρέκλες, και ει δυνατόν, συνιστάται εργασία σε διαφορετικές μικρές ομάδες. Ένας μαυροπίνακας. Γραφική ύλη ως ενδεικνυται για κάθε άσκηση. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο δεν είναι υποχρεωτική αλλά αν υπάρχει μπορεί να υποστηρίξει την εκτέλεση των ασκήσεων όπως εξηγείται παρακάτω σε κάθε περίπτωση.

Περιεχόμενο

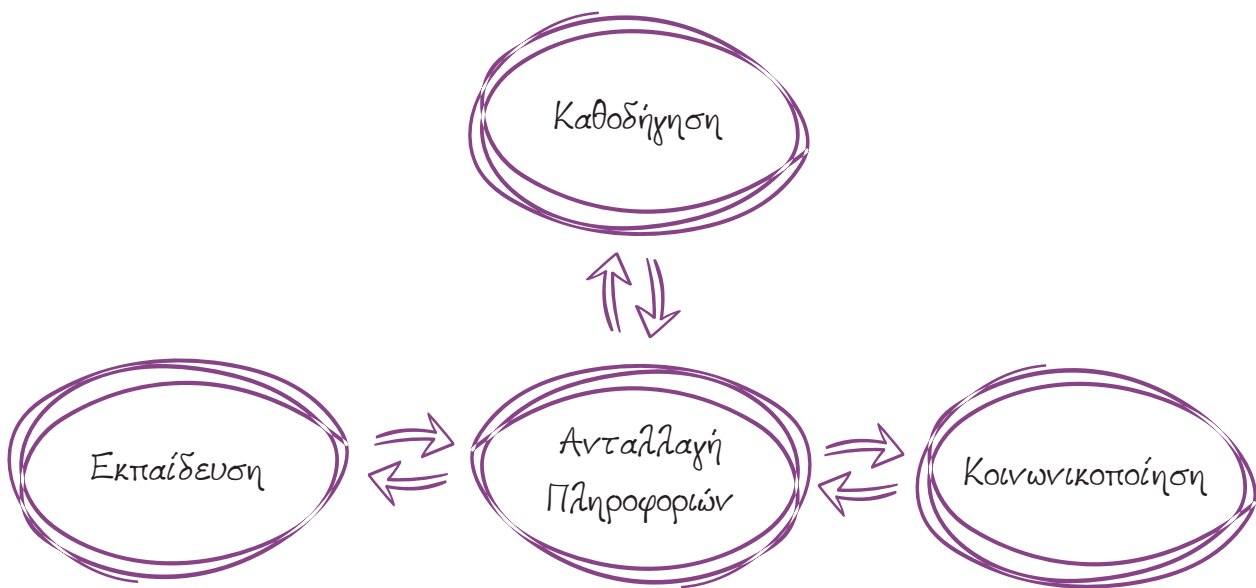
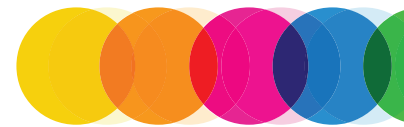
Η Ενότητα 5 παρουσιάζει μια συμπεριληπτική εκπαιδευτική διαδρομή που περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές σφαίρες: διδασκαλία, κατάρτιση και κοινωνικοποίηση. Η σφαίρα της διδασκαλίας περιλαμβάνει τις απαραίτητες δραστηριότητες για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες ώστε να γνωρίσουν τη γλώσσα, τους νόμους και τις υπηρεσίες της χώρας υποδοχής (δηλαδή τις υπηρεσίες υγείας). Η σφαίρα της κατάρτισης περιλαμβάνει επαγγελματικές σχολές/ επαγγελματική κατάρτιση, σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και πανεπιστήμια. Τέλος, η σφαίρα της κοινωνικοποίησης σχετίζεται με όλες τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου όπως μουσική, θέατρο, χορός, αθλητισμός και τουρισμός (δηλαδή ανακάλυψη της ομορφιάς και της παράδοσης της νέας χώρας) οι οποίες μπορούν επίσης να διαδραματίσουν εκπαιδευτικό ρόλο σε κάθε σφαίρα, εργασία, δημόσια και ιδιωτική, καθώς και εθνικές και τοπικές υπηρεσίες και ιδρύματα.

Για να υλοποιηθεί μια συμπεριληπτική εκπαιδευτική διαδρομή για ενήλικες, αυτές οι τρεις σφαίρες θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να προσεγγίζουν τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες και, ταυτόχρονα, να ανταλλάσσουν πληροφορίες συνεχώς. Η Ενότητα 5 επικεντρώνεται στον εντοπισμό ενός (εικονικού ή φυσικού) χώρου όπου εκπαιδευτικοί οργανισμοί και φορείς μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες με αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, καθώς και μεταξύ τους, και να προτείνουν ορισμένες δραστηριότητες και μεθοδολογίες για την κάλυψη αυτού του χώρου.

Η ανταλλαγή πληροφοριών είναι η βάση από την οποία μπορούν να δημιουργηθούν στρατηγικές προσέγγισης τόσο για τις ομάδες στόχους όσο και για τα δίκτυα μεταξύ των πολλαπλασιαστών, προκειμένου να ανταλλάσσουν τέτοιου είδους στρατηγικές, αλλά και για να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους και να ενσωματώσουν αυτές τις διαφορετικές σφαίρες (κάνοντας την εκπαίδευση πιο συμπεριληπτική) και να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες συγκέντρωσης κεφαλαίων.

Το συγκεκριμένο μοντέλο είναι πολύ γενικό, κι έτσι μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε διαφορετικές χώρες όπου η γενική εικόνα των φορέων και των υπηρεσιών που εμπλέκονται στην εκπαίδευση ενηλίκων διαφέρει.

Άσκηση 1 - Η εκπαιδευτική ταυτότητα

Διάρκεια	30-60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Καλύτερη επίγνωση του ίδιου του οργανισμού, ποιες υπηρεσίες προσφέρει και ποιοι είναι οι πιθανοί του χρήστες.
Απαιτήσεις	Λευκό, κενό χαρτί/ αφίσα, χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές
Μεθοδολογία	Οι συμμετέχοντες θα πρέπει τουλάχιστον να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού των προσφύγων στις χώρες τους και ποιοι φορείς/ υπηρεσίες εμπλέκονται στο σύστημα υποδοχής και να οραματίζονται τη στήριξή τους στην υλοποίηση στρατηγικών προσέγγισης.
Δραστηριότητα προθέρμανσης	Βλ. δραστηριότητα προθέρμανσης 1 ομαδική συζήτηση «Πώς νοιώσατε ερχόμενοι σήμερα εδώ;»

Δραστηριότητα

Στο πρώτο μέρος της άσκησης, κάθε άτομο (ή μικρές ομάδες ατόμων) από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς/ ιδρύματα εργάζεται αυτόνομα. Αρχικά επικεντρώνεται στις υπηρεσίες που προσφέρει ο οργανισμός και προσπαθεί να σχεδιάσει την «εκπαιδευτική ταυτότητα» των πιθανών χρηστών. Κατά την έναρξη της άσκησης μπορούν να τεθούν ορισμένες ερωτήσεις καθοδήγησης από τον διαμεσολαβητή για να βοηθήσει τους πολλαπλασιαστές (π.χ. Οι υπηρεσίες μας απευθύνονται κυρίως σε άνδρες ή γυναίκες; Σε αιτούντες άσυλο ή σε πρόσφυγες; Ποια γλώσσα καταλαβαίνουν;)

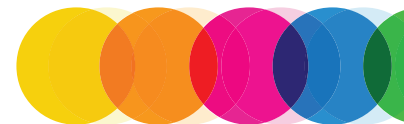
Αναστοχασμός

Στο δεύτερο μέρος της άσκησης, κάθε άτομο ή μικρή ομάδα παρουσιάζει την ταυτότητα στις υπόλοιπες ομάδες. Δεδομένου ότι οι πολλαπλασιαστές μοιράζονται το ίδιο εθνικό υπόβαθρο και κατ' επέκταση την ίδια γνώση γύρω από το σύστημα αποδοχής των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στη συγκεκριμένη χώρα, για κάθε ταυτότητα οι πολλαπλασιαστές προσπαθούν να προσδιορίσουν πού μένουν αυτοί οι άνθρωποι (π.χ. εγκαταστάσεις υποδοχής ή άτυπο οικισμό) και με ποιον δίαυλο θα μπορούσαν καλύτερα να μεταδώσουν την εκπαιδευτική προσφορά κάθε οργανισμού.

Συμπληρωματικά

Για κάθε χώρα, οι πολλαπλασιαστές προσδιορίζουν τα βασικά σημεία στα οποία η προσφορά των εκπαιδευτικών υπηρεσιών μπορεί να ανταποκριθεί στη ζήτηση (δηλαδή σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες). Μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν την ταυτότητα ως σημείο εκκίνησης για τη δημιουργία ενός τοπικού «οδηγού εκπαιδευτικών υπηρεσιών»: Ξεκινώντας με την ερώτηση «Ποιος είσαι;» ο διαμεσολαβητής μπορεί να παρουσιάσει τις υπηρεσίες που διατίθενται σε τοπικό επίπεδο για κάθε κατηγορία (άνδρες/ γυναίκες, αιτούντες άσυλο/ πρόσφυγες, υψηλά/ χαμηλά ειδικευμένοι κ.λπ.).

Άσκηση 2 – Η έκθεση εκπαίδευσης

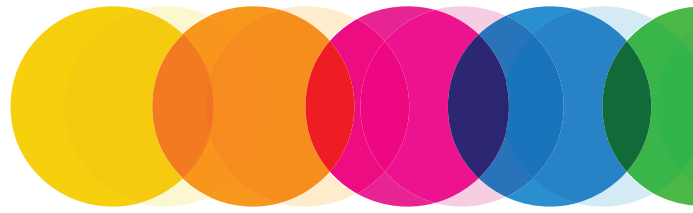
Διάρκεια	30–60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Καλύτερη επίγνωση βιώσιμων στρατηγικών προσέγγισης των ομάδων στόχων προσφύγων και δημιουργία δικτύων σε τοπικό επίπεδο.
Απαιτήσεις	Λευκό, κενό χαρτί/ αφίσα, χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές
Μεθοδολογία	Αυτή η άσκηση θεωρείται όχι μόνο μια πρόταση στρατηγικών προσέγγισης, αλλά και ένα εργαλείο για τη δημιουργία δικτύων σε τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να έχει υπόψη αυτόν τον διπλό στόχο και να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να γνωρίσουν τις δραστηριότητες των συμμετεχόντων οργανισμών.
Δραστηριότητα	Στο πρώτο μέρος της άσκησης, μικρές ομάδες πολλαπλασιαστών (2 ή 3 συμμετέχοντες) οραματίζονται την προβολή του οργανισμού τους στην τοπική «Έκθεση Εκπαίδευσης». Πώς θα παρουσιάσουν και θα διαφημίσουν τις υπηρεσίες τους; Ποια πιθανή στρατηγική/ υλικά θα χρησιμοποιήσουν για να καταστήσουν την προσφορά τους άμεσα κατανοητή στους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες;
Αναστοχασμός	Στο δεύτερο μέρος της άσκησης, πραγματοποιείται η προσομοίωση της έκθεσης. Κάθε ομάδα παρουσιάζει στο «περίπτερό» της την εκπαίδευση που προσφέρει, ενώ μοιράζεται ιδέες για στρατηγικές και υλικά. Είναι αποτελεσματική από την οπτική των πιθανών επισκεπτών της έκθεσης; Ο συνολικός αναστοχασμός θα βοηθήσει να προσδιοριστούν θέματα προς συζήτηση σε ένα εργαστήριο για εκπαιδευτικούς φορείς το οποίο μπορεί να διοργανωθεί στη διάρκεια της έκθεσης (π.χ. η έκθεση θα μπορούσε να αποτελεί τον φυσικό χώρο για την ανταλλαγή πληροφοριών που προτάθηκε στην αρχή, κατά την οποία οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί φορείς μπορούν να συζητήσουν, για παράδειγμα, για τις στρατηγικές προσέγγισης και τις δυνατότητες χρηματοδότησης).
Συμπληρωματικά	Σε κάθε χώρα, σε τοπικό επίπεδο, οι πολλαπλασιαστές μπορούν να οργανώσουν της δική τους «Έκθεση Εκπαίδευσης» με τη συμμετοχή των συγκεκριμένων φορέων (αναφέρθηκε μεμονωμένα στην άσκηση 1 ως «βασικό σημείο»), οι οποίοι να ενεργούν ως μεσολαβητές μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εκπαιδευτικών υπηρεσιών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες που μένουν στην περιοχή θα επισκεφτούν την έκθεση. Η έκθεση (και το εργαστήριο) μπορούν επίσης να αποτελέσουν μια ευκαιρία για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και φορείς να γνωριστούν και να δημιουργήσουν, αν δεν υπάρχουν ήδη, τοπικά δίκτυα.

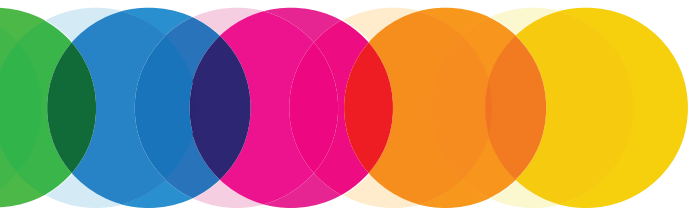
Άσκηση 3 - Αλληλεγγύη ως ευκαιρία

Διάρκεια	30-60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Καλύτερη επίγνωση των δυνατοτήτων οικονομικής στήριξης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.
Απαιτήσεις	Λευκό, κενό χαρτί/ αφίσα, χρωματιστά μολύβια/ στυλό/ κηρομπογιές. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο θα βοηθήσει στο να εντοπίσουν οι συμμετέχοντες συνδέσμους για ευκαιρίες χρηματοδότησης.
Μεθοδολογία	Η συγκεκριμένη άσκηση μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα αν ο διοργανωτής γνωρίζει τα κύρια προγράμματα χρηματοδότησης της χώρας.
Δραστηριότητα	Η πρόσβαση στις ευκαιρίες θεσμικής χρηματοδότησης απαιτεί επαγγελματική γνώση της διαδικασίας χρηματοδότησης και διαχείρισης, καθώς και επαρκές ανθρώπινο δυναμικό για την παρακολούθηση των διαγωνισμών διαφόρων προγραμμάτων. Κατά τη διάρκεια της επιμορφωτικής και ενημερωτικής εκδήλωσης (multiplier event), οι διαμεσολαβητές μπορούν να συμβουλευούν τους συμμετέχοντες σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης και τις δυνατότητες πρόσβασης σε αυτές (μπορεί να είναι τοπικές, εθνικές, υπερεθνικές όπως τα προγράμματα της ΕΕ, δημόσιες και ιδιωτικές), αλλά προφανώς δεν είναι δυνατόν να καλύψουμε αυτό το πεδίο σε λίγες ώρες. Αυτό που μπορούμε να προτείνουμε είναι να φανταστούμε τη δημιουργία μιας εκστρατείας συγκέντρωσης κεφαλαίων: Ποιες λέξεις κλειδιά μπορούν καλύτερα να εξηγήσουν το έργο μας και να λάβουν οικονομική στήριξη; Ξεκινώντας από την ιδέα ότι η επένδυση στην αύξηση της συμμετοχής στην εκπαίδευση (αλληλεγγύη) είναι μια ευκαιρία για όλες τις κοινωνίες ένταξης, απαιτείται η συνδρομή πολλαπλασιαστών (σε μικρές ομάδες) προκειμένου να δημιουργηθεί μια μικρή εκστρατεία συγκέντρωσης κεφαλαίων για τοπικούς και ιδιωτικούς χορηγούς.
Αναστοχασμός	Κάθε ομάδα παρουσιάζει την εκστρατεία της στους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Η συζήτηση επί των προτάσεων μπορεί να διεξαχθεί βάσει των εξής δύο ερωτήσεων: Ποια είναι τα πιο δυνατά/ αδύναμα σημεία της εκστρατείας; Για ποιους χορηγούς (και πώς) θα μπορούσαν να προσαρμοστούν; Θα μπορούσε η πρόταση αυτή να λειτουργήσει για νέες ευκαιρίες συγκέντρωσης κεφαλαίων όπως τη συλλογική χρηματοδότηση (crowdfunding);

Παραπομπές

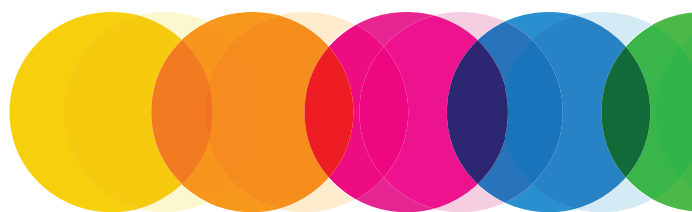
- Allport, Gordon W. (1954): The Nature of prejudice.
- Bertelsmann Stiftung/Bertelsmann Forschungsgruppe Politik (Hrsg.) (2002): Eine Welt der Vielfalt. Moderationshandbuch, in der Adaption von Regina Piontek, Susanne Ulrich, Angelika Weber, Florian Wenzel und Czarina Wilpert. Gütersloh, p. 131 ff.
- Dovidio, Hewstone, Glick, Esses (2010): The SAGE handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination.
- Hufer, Klaus-Peter (2007): Argumentationstraining gegen Stammtischparolen. In: Klaus Ahlheim (Hg.): Die Gewalt des Vorurteils. Eine Textsammlung. Schwalbach/Ts.: Wochenschau Verlag (Reihe Politik und Bildung, Bd. 44), p. 441-449.
- Kil, Monika (2012): Stichwort: «Inkludierende Erwachsenenbildung». In: DIE Zeitschrift für Erwachsenenbildung 2012(2): Erwachsenenbildung inklusive.
- Maroshek-Klarmann, Uki/Rabi, Saber (2015): Mehr als eine Demokratie. Sieben verschiedene Demokratieformen verstehen und erleben – 73 Übungen nach der «Betzavta»-Methode. Adapted by Susanne Ulrich, Silvia Simbeck und Florian Wenzel. Bertelsmann Stiftung, Gütersloh.
- Parrott, W. Gerrod (2001): Emotion in Social Psychology, Psychology Press.
- Riel, Margaret (2014): The Learning Circle Model: Collaborative Knowledge Building, Pepperdine University.
- Schlippe, Arist/El Hachimi, Mohammed/Jürgens, Gesa (2004): Multikulturelle systemische Praxis: Ein Reiseführer für Beratung, Therapie und Supervision, Heidelberg.
- Schwarz, Susanne (2017): Agonistische Öffentlichkeiten. In: Hetzel, Andreas/Voigt, Rüdiger (2017) (Hg.): Radikale Demokratie. Zum Staatsverständnis von Chantal Mouffe und Ernesto Laclau, Baden-Baden, pp 193 – 230.
- Van Hear, Nicholas (1998): New Diasporas.
- Wenzel, Florian (2016): Islam- und Muslimbilder in der Schule. Internes Praxishandbuch für die Lehrer_innenfortbildung; Assembled by Interaktive Werkstatt für die Lehrer_innenfortbildung/Pädagogische Erweiterung der Jungen Islam Konferenz, p. 23-24 & 32-35.
- Tsvetkov, Yanko (2016): «Atlas of prejudice – Mapping Stereotypes», USA by Alphadesigner Ed.; The Italian edition, by RCS Libri SpA Milano, „Atlante dei pregiudizi”

Πηγές από το Διαδίκτυο

- https://en.wikipedia.org/wiki/Limbic_system
- <http://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b66c2aa10.pdf>
- <http://alphadesigner.com/mapping-sterotypes/>
- Handbook „Transcultural Biography Work in Adult Education“, produced by Speha Fresia & EU Partners as intellectual output of Grundtvig Multilateral Project 2010 (<http://www.speha-fresia.eu/en/progetti/realize-transcultural-biography-work-for-adult-education/>).
- <http://www.teachersagainstprejudice.org/index2.php?p=index>
- Online Learning Circle Model: <https://sites.google.com/site/onlinelearningcircles/Home>
- <https://sites.google.com/site/onlinelearningcircles/Home/learning-circles-defined>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Reflective_practice
- https://en.wikipedia.org/wiki/Gamification_of_Learning
- http://www.adaminstitute.org.il/?page_id=1127&lang=en
- <http://www.epageflip.net/i/748584-woman-war-and-peace>
for more informationen about the project: <http://www.smashingtimes.ie/woman-war-and-peace>
- http://www.dadalos-d.org/methoden/grundkurs_4/Betzavta-Methode.pdf
- <http://projekt-dimensionen.de/methodenbausteine/suche/drei-freiwillige>

Σημειώσεις

A large, vertically oriented rectangular area with a light gray background and a subtle drop shadow. It contains 20 horizontal lines for writing, with a small gray circle on the left side of each line, resembling a spiral notebook page.

VISIT US:

WWW.OUT-SIDE-IN.EU

WWW.FACEBOOK.COM/OSIERASMUS

